

minber-i
Akse

2022- (1443)

Sayı: 46

www.mirasimiz.org.tr

israil
KAGITTA
KAPLANDIR

KUDÜS İÇİN BİRİKTİR

Senin de Bir Kumbaran Olsun

İşgal altındaki Kudüs'te yaşayan
ve %86'sı yoksullukla mücadele eden
Müslüman kardeşlerimize destek olmak,
Mescid-i Aksa'nın korunmasına
ve Osmanlı eserlerinin ihyası için
katkıda bulunmak amacıyla;

**GELİN HEP BİRLİKTE
KUDÜS İÇİN BİRİKTİRELİM!**

KUMBARA
TALEPLERİNİZ
İÇİN

0212 524 01 01
mirasimiz.org.tr

KUDÜS YAZ
5772 'YE SMS
CONDUR **10** ₺

MİRASIMIZ

    /mirasimiz

AHMET YUSUF'UN KUMBARASI

Sekiz yaşlarındaki Ahmet Yusuf, 2021 senesinin Ramazan-ı Şerif ayında Mescid-i Aksa'da yaşanan olaylara şahit olur ve bir kâğıt, bir kalem, bir kumbara ve bir bant ile bir hareket başlatır. Kâğıda "Mescid-i Aksa'ya, Kudüs'e yardım edin." yazar ve bir kumbara ile bunu apartmanın kapısına asar. Bir fikir ve hemen ardından gelen hareket planıdır bu aslında.

Bir kumbara kaç lira alır?

Niyet ve hareket birleşince binlerce lira alır.

Kumbaranın kapasitesi, sınırları bellidir değil mi?

Fakat niyet ile hareket birleşince sınırlar ortadan kalkar.

Aile destek verir, komşular destek verir fakat bununla bitmez; söz konusu hareket derneğimizin hesaplarına "Ahmet Yusuf'un Kumbarası" diyerek bağış yapılan bir harekete dönüşür.

Bizler yaşadığımız bu çağda gözlerimiz ile bir işgale şahitlik ediyoruz. Bu şahitliğimiz nedeniyle ahirette Cenab-ı Hak tarafından "Mescid-i Aksa işgal altındayken sen ne yaptın?" sualine muhatap olacağımız aşikârdır.

Ahmet Yusuf'un mevzu bahis suale bir cevabı vardır ki o da Ahmet Yusuf'un hareketi olan kumbarasıdır.

Peki, biz söz konusu sual karşısında ne diyeceğiz?

Niyet ve hareket birleştiğinde çok şeylerin değişeceğine dair bir inanca sahip olmamız hasebiyle, niyetlerimizi ihlâsla tazeleyip ivedilikle harekete geçmemiz gerekecektir ve ancak bu şekilde işgalin biteceğine dair ümitlerimiz, bir şahitliğe dönüşebilecektir.

Bunun için gerekli olan "Bir Niyet ve Bir Hareket."

"Kudüs ve Mescid-i Aksa'nın kurtuluşu için ben de varım." diyen ey kardeşim, senin niyetin ve hareket planın nedir?

Muhammet Demirci
Mirasımız Derneği Genel Başkanı

Mirasımız Derneği İmtiyaz Sahibi
Muhammet Demirci

Genel Yayın Yönetmeni
Abdullah Akçay

Yayın Koordinatörü
İbrahim Ethem Ayaz

Editör
Elçin Esin

Grafik Tasarım
Beyler Sanat

Yayın Kurulu
Abdullah Akçay
İbrahim Ethem Ayaz
Suna Durmaz
Şeyma Çiçek
Gülşah Ertaş
Elçin Esin

Baskı
Yenidevir Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş.
Matbaa Sertifika No:41910
Tel: 0212 471 71 50

İletişim
Tel: (0212) 524 01 01
www.mirasimiz.org.tr
Akşemsettin Mh. Halıcılar Cd. No.12, 34080
Fatih / İstanbul / Türkiye

Mirasımız Derneğinin Hediyesidir.

İÇİNDEKİLER

4

DENEME
RUHUMUZDA VAR
Abdullah Akçay

6

DOSYA
AMBARGO DÖNEMİNDE HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V) YAŞADIĞI MAHALLE EBU TALİP MAHALLESİ
Ayşe Dilara Koçyiğit

12

KİTAP TANITIMI
PAZARLIK
Gülşah Ertaş

14

DENEME
SUBHÂN
Ahmet Durmaz

18

MAKALE
KUDÜS'ÜN MEVCUT SİYASİ VE İDARİ YAPISININ ULUSLARARASI HUKUK BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ
Abdulkadir Tok

22

DOSYA
MAHALLENİN KALBİNE KULAK VERMEK
Mustafa Uçurum

24

ANALİZ
MESCİD-İ AKSA İLİM YUVASIDIR
Merve Akar

30

ROPÖRTAJ
**İŞGALCI İSRAİL
KÂĞITTAN KAPLANDIR**
Fahri Ebu Diyab

36

KİTAP TAHLİLİ
**MEKKE, MEDİNE VE
KUDÜS'ÜN FAZİLETLERİ**
Kevser Kıran

42

BİYOGRAFİ
**MESCİD-İ AKSA
MUHAFIZI ŞEYH
RAİD SALAH**
Feyzanur Seyhan

46

DOSYA
**AVRUPA'DA YAHUDİ
MAHALLESİ:
VİYANA GETTOSU**
Hacer Sümeyye Özdemir

52

ANALİZ
DÂRÜ'L-ERKAM'A BAKIŞ
Rumeysa Öztürk

56

DOSYA
**MAHALLENİN KALBİNE
KULAK VERMEK**
Suna Durmaz

62

DENEME
GÖRÜNMEZLİK İKSİRİ
Şeyma Çiçek

66

BİYOGRAFİ
**VAHİY KÂTİBİ: ŞURAHBİL
B. HASENE (R.A)**
Şenay Şeker

RUHUMUZDA VAR

Abdullah Akçay

Cenab-ı Hak bedenlerimizi yaratmadan evvel ruhlarımızı yarattı ve bu nedenle bedenlerimiz Rabbimiz ile tanışmadan evvel ruhlarımız tanıştı. Bedenlerimiz O'nun emri gereği secdeye kapanmadan evvel ruhlarımız Rabbimizin büyüklüğüne baş eğdi. Yüce Allah'ın (c.c) "Ben sizin Rab'biniz değil miyim?" sorusuna ruhlarımız "Evet sen bizim Rab'bimizsin." dediler.

Ölü bir beden ile canlı beden arasındaki fark ruh değil midir? Ruhsuz beden, bir avuç et ve kemik yığınının ibaret boş bir ceset değil midir? Ruhlarımızın beslendiği, bizi biz yapan değerlerimizi; doğruyu yanlıştan, iyiyi kötünden, faydalıyı zararlıdan, güzeli çirkinden ayırmamızı öğreten ana

kaynağımız, başucu kitabımız mübarek Kur'an-ı Kerim değil midir? Elbette ki Kur'an-ı Kerim'dir.

Tarihimiz, sosyal yaşantımız ve benzeri bütün geçmişimiz göz önüne alındığında şunu görürüz: Ne zaman Kur'an merkezli bir hayat sürmüşüz, o zaman Allah (c.c) bize tarihin en itibarlı, en şerefli milleti olmayı nasip etmiştir. Ne zaman Kur'an değerlerinden uzaklaşmışız, o zaman da birliğimizi, dirliğimizi, itibar ve haysiyetimizi kaybetmişiz. İş, aile hayatımız ve sosyal yaşantımızda ne zaman Kur'an değerlerini, Allah'ın emir ve yasaklarını gözeterek sürdürmeye çalışmışız ancak o zaman Allah bizleri muvaffak kılmış. Yaşantımıza da bereket, huzur ve saadet vermiştir.

Nitekim Cenab-ı Hak Mü'minün sûresinde, Müminlerin bazı özelliklerini mealen şu şekilde zikreder:

Onlar, Rab'lerinin ayetlerine sürekli yenilenip derinleşen bir imanla inanırlar. (58)

Onlar, Rab'lerine hiçbir şeyi ortak koşmazlar. (59)

Onlar, yaptıkları her iyiliği ve işledikleri her ameli, kalpleri her an Rab'lerine dönüyor olmanın haşyetiyle ürpererek yaparlar. (60)

İşte onlardır hayırlı işlerde koşuşarak yarışanlar ve onlardır bu işlerde hep önde gidenler. (61)

Subhanallah! Ayet-i Celilelerdeki mânâ derinliği sonsuz olmakla birlikte,

Müminlerin nasıl bir imanla Rab'lerinin ayetlerine iman etmesi ve nasıl amellerde bulunması gerektiği, Müminlerin Rab'lerine hiçbir şeyi ortak koşmadıkları, amellerinin sonunda Allah'a döndürüleceklerini bilip Allah'a karşı gelmekten hakkıyla korkarak hayat sürdürdükleri ve nihayetinde hayırda yarışıp bu yarışta hep önde gitmeye gayret ettikleri beyan edilmektedir. Nitekim dünya hayatı bir imtihan yeri olmakla birlikte, bir yarış yeri olduğundan Allah'a dost olan kimselerin, Allah'ı düşman bellemiş kimselere karşı mütemadiyen mücadele ve mücâhede hâlinde olması gerekmektedir. Zira zalimler, kendi zihniyetlerinin hâkim olması için gayret gösterirken Müminlerin de hep iyinin, güzelin, doğrunun, hakkın ve adaletin hâkim olması için gayret sarf etmeleri iktiza etmektedir. Çünkü Allah yaptıklarımızdan dolayı bizi hesaba tutacağı gibi, yapmamız gerektiği hâlde yapmadıklarımızdan da hesaba çekecektir. Bu durumda hassaten iyi olmamız, bizi tek başına kurtarmaya yetmez; iyi olduğumuz gibi tüm insanlığında iyi olmasına, hak ve adalet içerisinde yaşanılmasına çalışmak zorundayız. Bu bizim hem insanî hem de İslâmî vazifelerimiz arasındadır. İşte bütün bu iyiliklerin, güzelliklerin hak ve adaletin sağlanması da hep bir yarış içerisinde olmuştur. Rabbim bizleri geçen hasletlere sahip ve onları yaşayabilen hakiki Mümin kullarından eylesin.

Bu minvalde Mirasımız Derneği yetmiş beş yıldır işgal altında olan, siyasetin altın oranı, güç merkezi, bereketin kaynağı Kudüs'ü Şerif ve Mübarek Mescid-i Aksa'nın özgürlüğü ile oradaki Müslüman kardeşlerinin insanî ve İslâmî ihtiyaçlarını gidermek için, her sene bir önceki seneye göre daha çok gayret göstermiş, adeta kendi içerisinde bir yarış hâlinde olmuştur ve olmaya da devam edecektir. Bu yıl Mirasımız Derneği'nin çalışmalarını bir zamanlar çok meşhur olan bir şarkıdaki şu anlamlı cümleyle özetleyebiliriz: RUHUMUZDA VAR. Daha vâzih bir ifadeyle; paylaşmak, yardımlaşmak, sevmek, sevilmek... Velhâsıl insanı insan yapan hayırlı hasletler "ruhumuzda vardır". Aziz milletimiz bu yüce ruhla geçmişte Doğu'dan Batı'ya, Kuzey'den Güney'e kadar din, dil, ırk gözetmeden tüm mazlum ve

mağdur insanların yanında olmuştur. Şimdi de olmaya devam etmektedir. Çünkü bu milletin külüne üflesen altından iman çıkar Elhamdülillah.

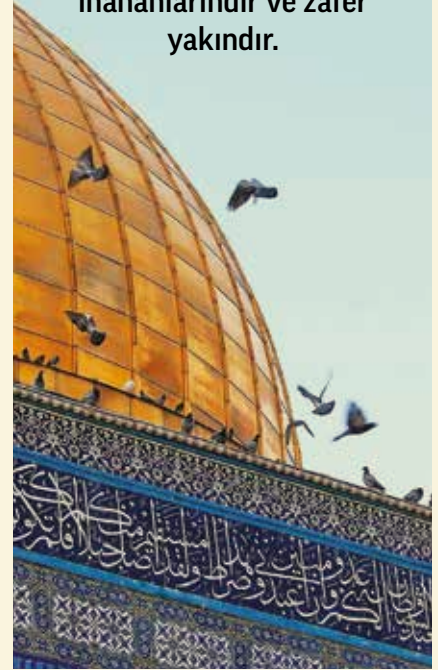
Mirasımız Derneği de bu ruhla çok kıymetli çalışmalara imza atmaktadır. Sadece Kudüs ve civarında çalışmalar yapan derneğimiz, elbette ki bazı hassasiyetleri de gözetmek zorundadır. Kudüs ve civarında yapmış olduğu bu çalışmalar İsrail kamuoyunun da dikkatini çekmiş, kendi yayın organlarında "Erdoğan, Tika ve Mirasımız Derneği aracılığı ile Kudüs'ü İslamlaştırmaya çalışıyor!" diyerek çalışmalarımızın önüne geçmeyi yöneticilerine teklif etmişlerdir. Hatta işgalci İsrail bütün bir Filistin'de özelde Kudüs ve civarında İslâmî kimliği yok etmeye çalışmakta olup buralardaki İslâmî izleri silmek için gayret göstermektedir. İşgalci İsrail'in bu yaptıklarına karşı derneğimiz buralardaki İslâmî eserlerin, (izin alabildiği ve bütçesi yettiği ölçüde) restorasyonlarını yapmakta, aynı zamanda bu eserler ile birlikte Kudüs ve Mescid-i Aksa'ya sahip çıkan oradaki Müslüman kardeşlerinin insanî ve İslâmî ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır.

İnanıyoruz ki Kudüs ve Mescid-i Aksa'nın özgürlüğü çok yakındır. Mirasımız Derneği de bu özgürlük mücadelesinde üstüne düşeni yapmaya devam ediyor ve bütün gücüyle de devam edecektir. Zafer inananlarındır ve zafer yakındır.

Hâsılı işimiz çok ve çetin olmakla birlikte, rahmeti de çoktur bereketi de.

“

İnanıyoruz ki Kudüs ve Mescid-i Aksa'nın özgürlüğü çok yakındır. Mirasımız Derneği de bu özgürlük mücadelesinde üstüne düşeni yapmaya devam ediyor ve bütün gücüyle de devam edecektir. Zafer inananlarındır ve zafer yakındır.

“

Nitekim dünya hayatı bir imtihan yeri olmakla birlikte, bir yarış yeri olduğundan Allah'a dost olan kimselerin, Allah'ı düşman bellemiş kimselere karşı mütemadiyen mücadele ve mücâhede hâlinde olması gerekmektedir. Zira zalimler, kendi zihniyetlerinin hâkim olması için gayret gösterirken Müminlerin de hep iyinin, güzelin, doğrunun, hakkın ve adaletin hâkim olması için gayret sarf etmeleri iktiza etmektedir.

EBU TALİP MAHALLESİ

AMBARGO DÖNEMİNDE
HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V)
YAŞADIĞI MAHALLE

Ayşe Dilara Koçyiğit

İnsanoğlunun karakter ve mizacının şekillenmesinde anne babası kadar, doğumdan itibaren hayatının en mühim devresini bir mahalle âdiyeti içerisinde geçiriyor olmasının da tesiri çok büyüktür. Sözlükte "bir yere inmek, konmak, yerleşmek" anlamına gelen hall (halel ve hulûl) kökünden türetilmiş bir mekân ismi olan "mahalle" kelimesi, devamlı veya geçici

olarak ikamet etmek için kurulan küçük yerleşim birimlerini ifade eder. Her ne kadar mahallenin lügatteki manası, birey ve toplumlar üzerindeki etkisinin boyutunu tam olarak karşılamasa da; insanın mensup olduğu soy kadar ait olduğu mahallenin, sosyal ve kültürel yapısı da her bir ferdin hayatında oldukça derin izler barındırır.

Kâinata kendisine en çok muhabbet duyulan kişi olma şerefine sahip olan Peygamber efendimizin de insani vasıflarının yetişip gelişmesinde, doğup büyüdüğü mahallenin özel bir anlamı ve yeri vardır. Mekke'deki ilk yerleşimin Peygamber Efendimizin dedelerinden Kusay b. Kilab tarafından Kâbe'nin etrafında şekillenen Kureyşü'l-bitah ve Kureyşü'z-zevâhir adlı

“

İslam'ın ilk zamanlarında, Mekke'de 12 mahalleden bahsedilir, Efendimiz bu mahallelerden biri olan Ebu Talip mahallesinde doğup büyümüştür. Bu mahalleye “Şi'bu Ebi Tâlib” denir. Bunun sebebi; Hz. Muhammed'in (sav) dedesinin vefatından sonra Hâşimoğullarının liderliğini üstlenen öz amcası Ebu Talip'in, burada yaşamasıdır.

iki mahallenin kurulduğu kaynaklarda ifade edilmektedir. İslam'ın ilk zamanlarında, Mekke'de 12 mahalleden bahsedilir, Efendimiz bu mahallelerden biri olan Ebu Talip mahallesinde doğup büyümüştür. Bu mahalleye “Şi'bu Ebi Tâlib” denir. Bunun sebebi; Hz. Muhammed'in (sav) dedesinin vefatından sonra Hâşimoğullarının liderliğini üstlenen öz amcası Ebu Talip'in, burada yaşamasıdır. Mekân olarak bu mahallenin nereleri kapsadığı İslam tarihi kaynaklarında kesin olarak belirtilmese de tarihçiler tarafından genel manasıyla mutabık olunan rivayetler kısaca şu şekildedir: Birincisi Şi'b'in iki dağ arasındaki yaşama elverişli vadi olarak anılması, ikinci yaygın olarak kabul gören rivayet ise; Şi'b sözcüğünün kelime anlamı “toplanma” olmasından sebep bu anlama atıf yapılarak, ambargo döneminde Râsulullah'a ve yanındakilere maddi-manevi bir kalkan olma görevini ifade etmesidir. (Şi'b için bkz.) Kanaatimce, dilimizdeki mahalleyi ifade eden anlam ile Şi'b kavramı birebir örtüşmemektedir. Günümüzde mahalle deyince ilk aklımıza gelen mahal sınırı iken, Şi'b için aynı şeyi söylemek pek mümkün görünmemektedir. Şi'b kavramı, mekânsal bir âdiyetin akabinde, manevi bir birliktelik ve kenetlenmenin meydana getirdiği koruma içgüdüğü de söz konusudur. Ayrıca

mahallenin Ebu Talib'in adı ile zikredilmesi, Mekkeliler arasında özellikle Kureyş için Ebu Talib'in saygın bir kişi olduğunu göstermektedir. İnsanların akın akın ziyaretine geldiği, Mekke gibi mübarek bir şehirde, bir taraftan haddi aşmaları ile nam salmış bir topluluk, diğer bir taraftan tüm bu ahlaki çöküşten uzak, tertemiz kalmış bir mahalledir Ebu Talip.

Şi'bu Ebi Talip, yalnız Efendimizin (sav) çocukluk yıllarına şahitlik etmemiş, İslam'ın ilk yıllarında çok mühim hâdiselerin ve meşakkatli bir sürecin tanığı olmuştur. Üç yıl süren ve insani şartlar açısından oldukça çetin geçen muhasara/boykot yıllarında Müslümanlara, Hâşimilere ve Muttaliblere kucak açmış bir mekândır. Mekkeli müşriklerin, Hz. Muhammed (sav) ve O'na inananları himaye eden Hâşimoğullarını Müslüman veya değil ayırmadan, sosyo-ekonomik olarak topyekûn tecrit etmelerinin ana sebebi: İslam'ın Tevhid bayrağı altında tüm hayati alanlarda devrim niteliğinde bir şekillenmeyi amaçlamasıdır. Bu yeni çağrı, bireysel (kalbi) teslimiyeti esas aldığı gibi sosyal hayatta da kökten bir dönüşümü gaye edinmiştir. Yıllardır toplumda yerleşmiş olan efendi-köle, asil-asil olmayan, zengin-fakir

“

Ayrıca mahallenin Ebu Talib'in adı ile zikredilmesi, Mekkeliler arasında özellikle Kureyş için Ebu Talib'in saygın bir kişi olduğunu göstermektedir. İnsanların akın akın ziyaretine geldiği, Mekke gibi mübarek bir şehirde, bir taraftan haddi aşmaları ile nam salmış bir topluluk, diğer bir taraftan tüm bu ahlaki çöküşten uzak, tertemiz kalmış bir mahalledir Ebu Talip.

“

İslam'ın ilk yıllarında inananlar çok güçsüz kimselerdi. Ne zaman ki Mekke'nin ileri gelenlerinden olan Hz. Ömer ve Hz. Hamza gibi bazı kişiler Müslüman saflarına geçtiler, işte o zaman Mekke'nin ileri gelen müşriklerinin korkuları ve endişeleri arttı. Atalarının dini adı altında güvenli sandıkları limanlara sığınarak, eşitliği ve adâleti savunan ilahi çağrıya kulak tıkamaları onların sonunu getirecekti.

gibi tabaka farkı ortadan kalkacaktır. İşte bu, kendilerini imtiyazlı olarak düşünen bir takım insanları oldukça rahatsız etmiştir.

İslam'ın ilk yıllarında inananlar çok güçsüz kimselerdi. Ne zaman ki Mekke'nin ileri gelenlerinden olan Hz. Ömer ve Hz. Hamza gibi bazı kişiler Müslüman saflarına geçtiler, işte o zaman Mekke'nin ileri gelen müşriklerinin korkuları ve endişeleri arttı. Atalarının dini adı altında güvenli sandıkları limanlara sığınarak, eşitliği ve adâleti savunan ilahi çağrıya kulak tıkamaları onların sonunu getirecekti. Kendi edindikleri tanrılarına sözde bağlılıklarının dayanak noktası, içinde bulundukları imtiyazlı ve gösterişli dünyevi hayatı kaybetmek istememeleriydi. Mekke'nin Kâbe gibi, hac mekânı olan bir dini merkeze ev sahipliği yapması, Mekkelileri şükre sevk etmesi gerekirken onlardan bazılarını bu lütuflar karşısında şımartmıştır. Kanunsuzluk esas hâle gelmiş, Allah tarafından tüm beşere bahşedilen ilahi mesajlardan ve fitratlarından hızla uzaklaşarak menfi-müsbet ayrımı olmaksızın tamamen menfaate dayalı davranış biçimleri oluşturmuşlardır. Çıkar odaklı düzenledikleri yasalarını, yönettikleri zümreye kabul ettirmek için kendi elleriyle yaptıkları putları "Yaratıcı" olarak öne sürmüşlerdir. Böylelikle, kendi hevâ ve heveslerini putlar aracılığıyla çok rahat bir şekilde konuşturmuşlardır. Çünkü cahiliyet akıllı, sorgulamayı reddeder. Eğer

Mekke'nin Kâbe gibi, hac mekânı olan bir dini merkeze ev sahipliği yapması, Mekkelileri şükre sevk etmesi gerekirken onlardan bazılarını bu lütuflar karşısında şımartmıştır.

yaşamış oldukları hayatı, inanış kalıplarını sorgulamaya başlasalar, ilk vazgeçecekleri şey nefislerinin hükümleri olacaktı. Bunu çok iyi biliyorlardı. İşte bu vahim tablo, Kur'an ayetlerine, onları tebliğ eden Rasulullah'a (sav) ve inananlara karşı ciddi bir kin ve düşmanlık beslemelerine sebep olmuştur. İyiliği ve güzelliği esas alan ilahi çağrının güzel ahlak temsili olan Hz.

Mekkeli müşrikler Hz. Muhammed'i (sav) öldüremeyeceklerini anlayıp Ebu Talip'in yeğenini korunmasından sebep tüm Hâşimileri ve Muttalibileri cezalandırma yoluna gitmişlerdir.

Müşriklerin liderleri, bir araya gelerek bir boykot antlaşması imzalamışlardır. Bu yazılı boykot hükümleri mühürlenerek Kâbe'nin duvarına asılmıştır. Buradaki niyet,

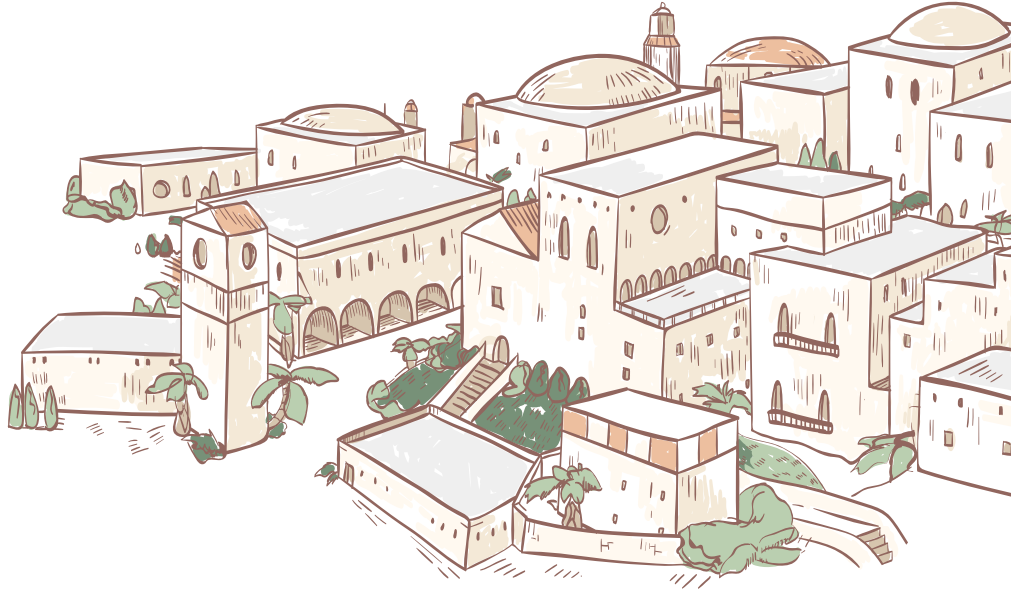
Mekkelilerin Ebu Cehil'in liderliğinde Peygamber Efendimize zarar verme teşebbüsleri üzerine Ebu Talip, vakit kaybetmeden Müslümanları ve Peygamber Efendimizi mahallesinde himaye etmeye karar vermiştir. Bu karar üzerine Mekkeli müşrikler Hz. Muhammed'i (sav) öldüremeyeceklerini anlayıp Ebu Talip'in yeğenini korunmasından sebep tüm Hâşimileri ve Muttalibileri cezalandırma yoluna gitmişlerdir.

Muhammed'in (sav) yumuşak huyluluğuna ve merhametine karşılık, Müslümanlara karşı gösterilen bu zulüm ve insafsız tutumların başka açıklaması olamaz.

Mekkeli müşriklerin sözlü hakaretleri ile başlayan bu düşmanlık, İslam'ın yayılmaya başlaması ve özellikle Mekke'nin ileri gelenlerinin de İslam'a girmesiyle, psikolojik ve fiziki şiddete dönüşmüştür. İlk önce, kölelere işkence ederek bedenleri gibi onların kalplerinin de sahibi oldukları yanılgısına düşmüşlerdir. Aradıkları hakkaniyeti İslam'da bulan bu insanların rûhi direnişlerinin ciddiyetinin ve şartlara bağlı olmayan kararlılıklarının farkına varamamışlardır. Son olarak, uğruna savaştıkları asabiyet ve kavmiyetçiliği unutup kendi kabilelerinden olan Peygamber Efendimizi öldürmenin yeni dinin taraftar bulmasını engelleyeceğini düşünmüşlerdir. Mekkelilerin Ebu Cehil'in liderliğinde Peygamber Efendimize zarar verme teşebbüsleri üzerine Ebu Talip, vakit kaybetmeden Müslümanları ve Peygamber Efendimizi mahallesinde himaye etmeye karar vermiştir. Bu karar üzerine

antlaşmaya olan itaatin derecesini artırmak için boykota kutsiyet kazandırmaya çalışmaktır. Sözlü geleneğin baskın olduğu bu toplumda yazılı bir metnin ortaya çıkması, kendi içinde bazı tezatlıklar içerdiği gibi, Mekkeli müşriklerinin önde gelenlerinin Müslümanları yok saymaya çalışırken siyasi olarak tanımış olduklarının da kanıtıdır diyebiliriz. Boykot metninin maddeleri özetle şu şekilde: Hz. Peygamber öldürülmek üzere kendilerine teslim edilmediği sürece Hâşimoğullarıyla tüm ilişkileri kesmek, onlardan kimseye selam dahi vermemek, Hâşimoğullarından kız alıp-vermemek, Hâşimoğullarıyla her türlü alışverişi sonlandırmak, Mekke dışına çıkmalarına dahi mani olmak, yardım etmek isteyen çıkarsa onlara da aynı muamele ile karşılık vermektir. Bu hadisenin akabinde Ebu Leheb ve ailesi dışındaki Rasulullah'ın akrabaları Hâşimoğulları ve Muttaliboğulları Ebu Talib'in önderliğinde Şi'bu Ebi Talip'te bir araya gelmişlerdir. Boykot, Müslümanlara karşı uygulanan bir ambargonun ötesinde inanan-inanmayan tüm kabileye uygulanan bir muhâsaradır.

Risaletin yedinci senesine (m. 616) tekabül eden ambargo, akla ve mantığa uymayan, insaniyetten uzak, acımasızca karara bağlanmış müeyyideler içerir. Boykota dâhil edilenler her türlü haktan 3 yıl boyunca mahrum bırakılmışlardır. Nübüvvetin 10. yılına kadar süren boykot yılları, oldukça dramatik ve vehim hadiselerle sahne olmuştur. Bu süre içerisinde vefat edenlerin çoğunun açlık ve fakirlik sebebiyle öldüğü kaynaklarda yazmaktadır. Sadece bunu bilmek bile insan vicdanının titremesine sebep olurken bu yaşananlara karşın hırsları kalplerini kör etmiş, müşrikler safında en ufak merhamet alâmeti görülmemiştir. Mekke'de yaşanan bu acı günler ilerledikçe daha çetin hale gelmiştir. Haram aylarda pazara inen Müslümanlar, insani ihtiyaçlarını karşılamak için alış-veriş yapamamışlardır. Ne zaman ki boykot ehlinden biri pazarda ihtiyaçlarını satın almak istediğinde, müşriklerden boykota destek çıkanlar var gücüyle mâni olmuşlardır. Hatta pazarda fiyatlar tüccarlar tarafından satın alınamayacak şekilde yükseltilmiş, Müslümanlara su ve ekmek gibi asli ihtiyaçlar dahi satılmamıştır. Ebu Leheb, Ebu Cehil gibi liderler fiyatları fahiş bir şekilde yükseltmeleri karşılığında tacirlerin mallarını satın alıp telafilerini öderlerdi.

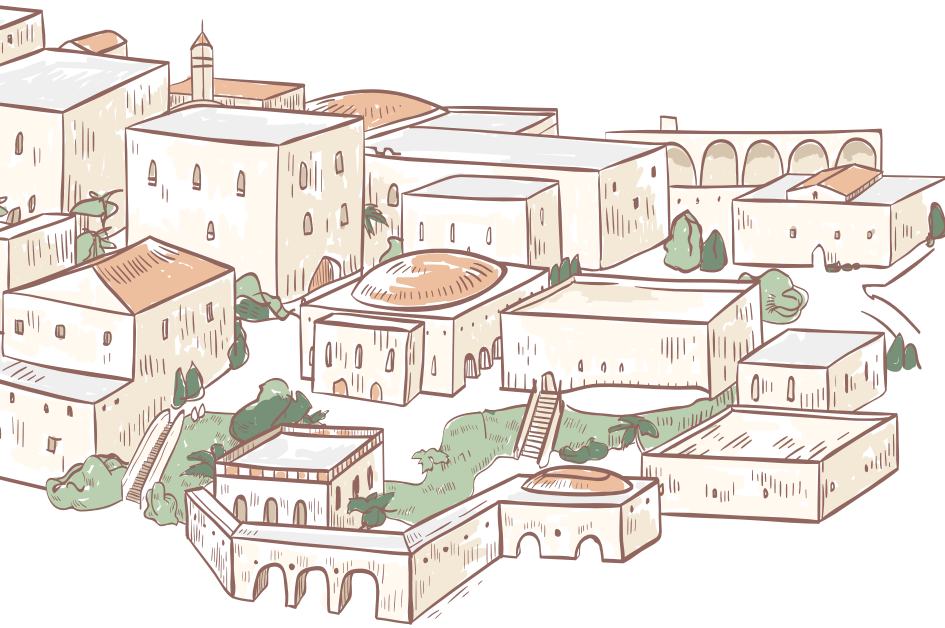
Müşrikler içinde; çoluk-çocuk, yaşlı-hasta demeden Müslümanlara eziyeti revâ görenler olduğu gibi, aralarında merhametli olanlar da vardı. Bunların Müslümanlara yardım etmeye gayret ettikleri olmuştur. Mekkeli müşriklerden Hişam b. Amr, bir gece bir deve yükü erzakı Hâşimilerin mahallesine göndermiş, başka bir gece üç

deve yükü gıda ihtiyacı daha göndermiştir. Mekkeliler, Hişam'ın bu yardımlarının boykot maddelerine aykırı olduğunu söyleyerek O'nu sert bir dille uyarılmışlardır. Ancak, Amr bin Hişam ikazlara rağmen yardımlarına devam etmiştir. Peygamber Efendimiz, Hz. Hatice ve Ebu Talip de bu sıkıntılı günlerde mallarının tümünü Şi'bu Ebi Talib'de açlıkla boğuşanlar için infak etmişlerdir. Boykotun muhatabı Hz. Muhammed'i koruyan Hâşimoğulları ve Muttaliboğulları olması sebebiyle, kabiledeki müşrikler de boykota dâhil edilmişlerdir. Yine de diğer kabilelere mensup Müslümanlardan da kendi akrabaları tarafından eziyetlere ve türlü işkencelere maruz kalanlar olmuştur. Müslüman olmayan Ebu Talip, yeğenine suikast ihtimaline karşı kendi hayatını hiçe sayarak hayatının son anına kadar O'nu korumuştur. Bu süreçte vahiy süreci devam ederken Hz. Peygamber de gizliden ve açıktan tebliğine devam etmiştir.

Şi'bu Ebi Talip mahallesindeki tecrit yani boykot hali, birtakım hadiseler neticesinde üçüncü yılında sona ermiştir. İslam tarihi kaynaklarında geçen rivayetlerin en kuvvetli kabul göreni, Mekke'de azınlıkta bir grubun bu muhâsaradan duydukları rahatsızlık nedeniyle harekete geçerek boykotu sonlandırmaya muvaffak

“

Risaletin yedinci senesine (m. 616) tekabül eden ambargo, akla ve mantığa uymayan, insaniyetten uzak, acımasızca karara bağlanmış müeyyideler içerir. Boykota dâhil edilenler her türlü haktan 3 yıl boyunca mahrum bırakılmışlardır. Nübüvvetin 10. yılına kadar süren boykot yılları, oldukça dramatik ve vehim hadiselerle sahne olmuştur. Bu süre içerisinde vefat edenlerin çoğunun açlık ve fakirlik sebebiyle öldüğü kaynaklarda yazmaktadır.

olmalarıdır. Özellikle bu grup arasından Hişâm bin Amr'ın önderliğinde 5 kişinin inisiyatif kullanması ve karşı tarafı zorlamalarıyla boykot hükümlerinin yazılı olduğu metni, Kâbe'nin duvarından indirmeye teşebbüs etmişlerdir. Bu esnada, maddelerin yazılı olduğu sahifelerinin güve tarafından yenildiği sadece Allah lafzının kaldığı görülmüştür. Bu mucizevi hadise pek çok kaynakta zikredilmektedir. İlahi kudretin işaretlerinden biri vukû bulmuş olsa da boykotun kabulü sürecinde, içerdigi müeyyideler yüzünden Müşrikler safında topyekûn bir rızanın olmadığını görmüş oluyoruz. Boykot yıllarından hemen sonra, Mekke'de artık yaşamın mümkün olmadığını gören Hz. Peygamber ve beraberindekiler, şehrin dışındaki kabilelerin çadırlarında yine zor şartlar altında 3 yıl daha kalarak Allah'ın izni ile Medine'ye hicret etmişlerdir.

Ambargo sonunda, Mekkeli müşriklerin düşmanlıklarında herhangi bir azalma olmamıştır. Ancak bu süreçte Ebu Talip mahallesinde yaşananlar, Hz. Muhammed'in (s.a.v) ve yanında olanların, hangi şartlar altında olurlarsa olsunlar imanlarından ve Peygamberlerine duydukları güvenden vazgeçmeyeceklerini göstermiştir. Müslümanlar da başlarından geçen bu imtihan yıllarını, Rablerine tevekkül ederek

ve Peygamberlerine bağlı kalarak, maddi olarak oldukça zorlansalar da imanları daha da güçlenmiş, bu süreci sabrederek aşmışlardır. Elbette ki vahye muhatap olmaları da onların kalplerini daima diri tutmuştur.

Tarih tekerrürden ibarettir. Şi'bu Ebi Talip mahallesinde yaşanan zulüm, dün ve bugün işgal güçlerinin Filistin halkına karşı uyguladıkları ambargo, Doğu Türkistan'da Müslümanlara yapılan baskı ve her türlü eziyetin psikolojik altyapısı ile dayanak noktası oldukça benzerdir. İnsanlık, kıyamete kadar ilahi vahye ve Hz. Peygamber'in öğretilerine muhtaçtır. Bu sebeple Peygamber Efendimizin ve Müslümanların başından geçen her hadiseyi tefekkür ile idrak etmeliyiz. Bu idrak ile hayatlarımızda dersler çıkarmak, Kur'an ayetlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak ve hayatımıza tatbikini de daha kolaylaştıracaktır. Şüphesiz, bu dünya bir eğlence için yaratılmadı. Sahiplenmemiz gereken bir davamız var ve Mü'min bu yolda karşısına çıkabilecek her türlü sıkıntılara hazırlıklı olmak durumundadır, tıpkı ilk Müslümanların yürüdükleri meşakkatli yollarda gösterdikleri ihlas ve hadiseler karşısındaki vakur duruşları gibi.

Dipnot:

- (1) Bkz. İslam Ansiklopedisi. TDV, Mahalle
- (2) Bkz. İslam Ansiklopedisi. TDV, Mahalle
- (3) ŞENYAYLA, Gencal, "Şib'i Ebi Talib'in Mekansal Tespiti", Universal Journal Of Theology 6/1 (2021): 291-323
- (4) BALIKÇI, Şükrü "Mekke Döneminde Müşriklerin Müslümanlara Uyguladığı Ambargo"
- (5) YAPRAKDAL, Erol, "Şi'bu Ebi Talib'teki Boykot" Din ve Bilim - Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi 4 / 2 (Aralık 2021): 264-284.
- (6) AZİMLİ, Mehmet, Mekke Dönemindeki Boykot Yılları Üzerine Bazı Mülâhazalar, İstem, Yıl:4, Sayı:7, 2006, s. 55
- (7) BALIKÇI, Şükrü "Mekke Döneminde Müşriklerin Müslümanlara Uyguladığı Ambargo" Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi / 3 (Haziran 1997): 366-381.
- (8) YAPRAKDAL, Erol. "Şi'bu Ebi Talib'teki Boykot/The Boycott of Shi'bu Abi Talib". Din ve Bilim - Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi 4 / 2 (Aralık 2021): 264-284.
- (9) Enbiya Suresi 16. ayet

Kaynakça:

- 1) İslam Ansiklopedisi, TDV
- 2) Kur'an'ı Kerim Meali, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları
- 3) Erol Yaprakdal. "Şi'bu Ebi Talib'teki Boykot/The Boycott of Shi'bu Abi Talib". Din ve Bilim - Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi 4 / 2 (Aralık 2021): 264-284.
- 4) Gencal Şenyayla, "Şib'i Ebi Talib'in Mekansal Tespiti", Universal Journal Of Theology 6/1 (2021): 291-323
- 5) Mehmet Azimli, "Mekke Dönemindeki Boykot Yılları Üzerine Bazı Mülâhazalar", İstem, Yıl:4, Sayı:7, 2006, s. 55
- 6) Şükrü Balıkçı "Mekke Döneminde Müşriklerin Müslümanlara Uyguladığı Ambargo" Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi / 3 (Haziran 1997): 366-381.

PAZARLIK

Yazar : VAHDETTİN ENGİN
Yayınevi : YEDİTEPE YAYINLARI

“

Tanıtmak istediğimiz kitap, daha çok II. Abdülhamid ve Theodor Herzl eksenindeki gelişmeleri ele almaktadır. Kitaptaki bir kısım belgeler ilk defa bu kitapta yayımlanmış olup II. Abdülhamid'in politikalarını da temellendirmiştir.

Gülşah Ertaş

Tarih boyunca birçok olaya tanıklık eden Filistin, 16. yüzyılda Osmanlı hâkimiyetine girmiş olup Şam Beylerbeyliği'ne bağlı üç sancaktan yönetiliyordu: Kudüs, Gazze, Nablus. 19. yüzyılın başlarına kadar Osmanlı barışı hâkim olan bu topraklarda, 19. yüzyılın ortalarından itibaren bölgede hâkimiyet kurmak isteyen büyük devletler, dini ve

etnik grupları kışkırtarak Osmanlı Devleti'ni zor duruma düşürmeye çalıştılar. Birinci Dünya Savaşı'nı kaybeden Osmanlı Devleti bölgeden çekilince bu bölgede sürekli huzursuzluk yaşandı.

Tanıtmak istediğimiz kitap, daha çok II. Abdülhamid ve Theodor Herzl eksenindeki gelişmeleri ele almaktadır. Kitaptaki bir kısım

belgeler ilk defa bu kitapta yayımlanmış olup II. Abdülhamid'in politikalarını da temellendirmiştir. 19. yüzyılda hiçbir devletin sadece kendi gücüne dayanarak politika oluşturmadığını, ittifak yaparak daha güçlü olmaya çalıştıklarını fark eden Sultan, devletler arasındaki dengeleri kollayarak politika üretmiştir. Kitapta II. Abdülhamid döneminde bilinenin aksine

toprak kayıpları olduğu -Kıbrıs'ın İngiliz idaresine bırakılması- fakat Sultan'ın, Filistin'e Yahudilerin yerleşmesine sürekli karşı çıkıp kutsal toprakların ve petrol bölgelerinin elde tutulmasına gayret ettiği anlatılmaktadır.

Filistin'in dünyada bir sorun olarak ortaya çıkması Siyonizmle bağlantılıdır. 19. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'da hızlanan milliyetçilik hareketleri "anti-semitizm" adı verilen Yahudi düşmanlığını da beraberinde getirmiştir. Üç milyon Yahudi'nin bulunduğu Rusya'da, Yahudilere ikinci sınıf vatandaş muamelesi yapılmaktaydı. Çar II. Aleksandr'ın öldürülmesi ile Rusya'daki Yahudi düşmanlığı iyice arttı. Yahudilere saldırılar başladı. Bu olay Yahudilerin Rusya'dan göç etmelerine sebep oldu. Bir taraftan da kendilerini korumak için "Sion Aşıkları" derneğini kurdular. Rusya'dan sonra Romanya ve Yunanistan'da da Yahudi düşmanlığı başladı. Yahudiler güvenli ülkelere göç etmeye başladılar. Göçlerden bir kısmı da Osmanlıya oluyordu. Başlangıçta zulümden kaçan Yahudilere çeşitli vilayetlerde yerleşmeleri için izin verilmişti fakat bu ailelerin Filistin'e yerleşmeleri istenmiyordu. 1882 yılında Rusya Yahudilerini temsilen yazılan Aleksandr imzalı bir dilekçede Yahudilerin, Osmanlı ülkesine yerleşmelerine izin verilmesi istenmişti. 24 Haziran 1882'de yapılan toplantıda şu karar alınmıştı: Rusya'dan göç etmek isteyen Yahudilerin

kayıtsız şartsız Osmanlı uyuğuna kabul edilmesi, Filistin haricinde gösterilecek yerlere 100-150 haneyi geçmeyecek şekilde yerleşmeleri şartıyla kabul edileceklerdi. Fakat bu tedbirler kesin çözüm olmadı. Çünkü birçok Yahudi kendine hacı ya da iş adamı görüntüsü vererek Filistin'e girmeyi başarmıştı.

Osmanlı Devleti'nden Rumeli demiryolları imtiyazını alıp bazı açık noktaları kullanarak servet sahibi olan Baron Hirsch, Avrupa'nın sayılı zenginlerinden olup aslen Macar Yahudisi olduğu için dindaşları Avrupa ülkelerinden kovulduğunda onlara destek olmuştur. 1890'da 50 milyon frank sermayeli "Yahudi Kolonizasyon Örgütü"nü

“

1882 yılında Rusya Yahudilerini temsilen yazılan Aleksandr imzalı bir dilekçede Yahudilerin, Osmanlı ülkesine yerleşmelerine izin verilmesi istenmişti. 24 Haziran 1882'de yapılan toplantıda şu karar alınmıştı: Rusya'dan göç etmek isteyen Yahudilerin kayıtsız şartsız Osmanlı uyuğuna kabul edilmesi, Filistin haricinde gösterilecek yerlere 100-150 haneyi geçmeyecek şekilde yerleşmeleri şartıyla kabul edileceklerdi. Fakat bu tedbirler kesin çözüm olmadı. Çünkü birçok Yahudi kendine hacı ya da iş adamı görüntüsü vererek Filistin'e girmeyi başarmıştı.

Bu dönemde İngilizlerin ilginç bir girişimi olmuştur: Filistin'deki Yahudilerin himaye hakkına sahip olduklarını ama bu haktan vazgeçebileceklerini belirten nota, Osmanlı hükümetine verildi. Ancak bu himaye girişimi Osmanlı Devletince kabul edilmedi.

kurmuştur. Hirsch, projesinde Yahudiler için Anadolu'da toprak satın alıp Yahudi vatani oluşturmaya planlamış fakat bütün çabaları akamete uğramıştı. Çünkü Osmanlı Devleti'nin herhangi bir bölgesine Musevi göçmenlerin yerleşmesi kati olarak yasaktı.

Rotschild ailesinin girişimleri, Vahhabiliğin etkileri, Avrupa gazetelerinde ortaya atılan yalan haberler, Şerif Hüseyin'in menfaatlerinin peşinden gitmesi, Theodor Herzl'in toprak isteme girişimleri, Ermeni meselesinin Kudüs'e etkisi, Filistin'e Yahudi yerleşiminin engellenmesi için alınan önlemler gibi birçok konuya değinen bu kitap, okuyucularına pek çok farklı çerçeveden Kudüs'ü tanıma ve daha iyi anlama imkânı sağlayacaktır.

Kaynakça

Vahdettin Engin, Pazarlık -İkinci Abdülhamit ile Siyonist Lider Dr. Theodor Herzl Arasında Geçen "Filistin'de Yahudi Vatani" Görüşmelerinin Gizli Kalmış Belgeleri-, Yeditepe Yayınevi, 2015

SUBHÂN!

“

Se-be-ha fiilinin mastarı Subhân olup “zaman ve mekânla sınırlı olmayan, noksanlıklardan uzak olan.” anlamındadır. Subhân, kudsi bir kelimedir ve Allah Teâlâ'nın her türlü noksandan, kusurdan münezzeh/arı olduğunu ifade eder. Ondan başkası bu isimle tanımlanamaz, vasıf edilemez. Zira Allah Teâlâ'nın kusursuzluğu O'nun ayrılmaz ebedî ve ezeli sıfatıdır.

Ahmet Durmaz

Namazlarımızda ve tesbihatta defalarca zikrettiğimiz “Subhânallah” kelimesinin kökü س-ب-ح / se-be-ha olup sözcük olarak “yüzdü” anlamındadır. Bu kelime, Arapça'da belirginlik edatı olan elif ve lam harflerini alınca **es-Sebhu**/السبح olur; bu da “yüzmenin yanı sıra, gökte yıldızların hızla akıp gitmeleri ve atların ön ayaklarını hızla ileri atarak

koşmaları” anlamına gelir. Miladi 11. yüzyılda yaşamış olan Arap dil âlimi ve müfessir Râgıb el-İsfehâni, “el -Müfredât” adlı eserinde bu kelimeyi açıklarken **“Allah'ı her türlü noksanlıklardan tenzih etmenin yanı sıra, kulun Allah'a ibadet etme niyetiyle sözlü ve fiili her türlü kötülüklerden hızla uzaklaşması”** anlamını verir. (1)

Se-be-ha fiilinin mastarı Subhân olup “zaman ve mekânla sınırlı olmayan, noksanlıklardan uzak olan.” anlamındadır. Subhân, kudsi bir kelimedir ve Allah Teâlâ'nın her türlü noksandan, kusurdan münezzeh/arı olduğunu ifade eder. Ondan başkası bu isimle tanımlanamaz, vasıf edilemez. Zira Allah Teâlâ'nın kusursuzluğu O'nun ayrılmaz ebedî ve ezeli sıfatıdır. Bediüzzaman Said

Nursi, “Şualar” adlı eserinde bu kelime hakkında şöyle der: Sübhânallah kelime-i kudsiyesi ise, Cenâb-ı Hakkı şerikten, kusurdan, noksanıyetten, zulûmden, aczden, merhametsizlikten, ihtiyaçtan ve aldatmaktan ve kemal ve cemal ve celâline muhalif olan bütün kusurattan takdis ve tenzih etmek mânâsıyla, saadet-i ebediyeyi ve celâl ve cemâl ve kemâl-i saltanatının haşmetine medar olan dâr-ı âhireti ve ondaki Cenneti ihtar edip delâlet ve işaret eder.” (2)

Kur'an'da **se-be-ha** سَبَح köküyle başlayan 7 sure vardır. Akıllara durgunluk veren zaman ve mekân mefhumlarının alt-üst edildiği, göklerin kapısının açıldığı miraç hadisesini haber veren İsrâ suresi, masdar sigasında “**Subhân / سبحان**” ile başlar. Surenin isimlerinden biri de Subhân'dır. Hadid, Haşır, Sad surelerinde mazi (geçmiş zaman) “**Sebbeha/ سبح**”, Cuma ve Teğâbun surelerinde muzâri (şimdiki zaman) “**yüsebbihu / يسبح**”, Âlâ suresinde emir “**sebbih/ سبح**” sigalarında geçer. Yani; Allah Teâlâ, geçmişte, şimdi ve gelecekte her zamanda ve her hâlde bütün canlı-cansız varlıklar tarafından tesbih edilmektedir; sen de sürekli tesbih et!

Allah Teâlâ kendi zâtında, sıfatlarında ve işlerinde ne bir insana ne de başka bir yaratığa benzer! Çünkü yaratılanların bir başlangıcı vardır, yoktan yaratılmışlardır. O'nun varlığının (vucûd) başlangıcı yoktur. Vücûdu zâtından olup ezeli ve ebedîdir, başlangıcı ve sonu yoktur. Sıfatlarının özelliklerinin de başlangıcı olmayıp zâtıyla dâimdir ve hiçbir varlığın sıfatına benzemez, kıyas edilemez. Mesela: O'nun görmesi ve bilmesi bizim görüp bilmemize benzemez. Bizim görmemiz kusurlu ve sınırlıdır. O'nun işitmesi ve bilmesi de bize benzemez. Bizim işitmemizin bir başlangıcı ve sınırı vardır. Biz kulakla ve belli bir frekanstan sonra işitiriz. O'nun işitmesi ise sınırsızdır. Kulaklarımızın duyamadığı en düşük sestene en yüksek sese kadar duymaya kadirdir. Gözler O'nu hakkıyla göremez, idrak edip kavrayamaz. Oysa Allah bütün gözleri görür ve niyetleri bilir. Hiçbir şey O'nun ilminin ve mülk dairesinin dışına çıkamaz. Varlık âleminde ne varsa O'nun mülküdür. Mülkünde istediği gibi tasarruf etme iradesine sahiptir.

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ (O'na benzer hiçbir şey yoktur. O her şeyi işitir, her şeyi görür.) Şûra, 11.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (Gözler O'nu idrak edemez, hâlbuki O gözleri idrak eder. O en ince şeyleri bilir ve her şeyden haberdardır.) Enâm, 103. (3)

Evet, “teşbih” tevhid dininde esastır. Allah'ı bütün noksanlıklardan tenzih etmeden ve tüm kemal sıfatlarının Rab'bimize ait olduğunu bilmeden Müslüman olunmaz. Kur'an-ı Kerim bütün varlıkların Allah'ı sürekli tesbih ettiklerini bildirmektedir. Aşağıdaki ayetten, yerlerin ve göklerin yanında, maddenin fiziksel ve kimyasal özelliklerini taşıyan en küçük parçası atom (zerre) çekirdeği ve onun etrafında dönen proton ve nötronların hareketlerin de bir tesbih olduğunu anlıyoruz. Allah Teâlâ, zaman başlamadan önce ve kendisini tesbih edenlerden önce de noksanlıklardan arı idi ve arı olacaktır. Çünkü ezeli ve ebedî sıfatına sahiptir.

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

(Yedi gök, yer ve bunlarda bulunanlar O'nu tesbih eder; O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Fakat siz onların tesbihini anlayamazsınız. O halîmdir, bağışlayıcıdır.) İsrâ, 44.

Rabbani Emir: Tesbih et!

Dinimizde devamlı olarak ve usanmadan yapılması istenen zikir, Allah'ı her türlü noksanlıklardan uzak tuttuğumuzu ilan edip

kusurlarımızı itiraf etmemizdir. Müminin gün içinde hâtta gece yatağa girdiğinde de yapması gereken esas iş: diliyle ve her hâliyle Allah Teâlâ'yı bütün noksan sıfatlardan tenzih edip af ve mağfiret dilemektir. Allah bu hâl üzerine olanları övmüştür.

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى (Yüce rabbinin adını takdis ve tenzih ederek an.) Âlâ, 1.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (Rab'bini överek tesbih et, O'ndan bağışlanmanı dile, çünkü O, tevbeleri çok kabul edendir.) Nasr,3.

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ (Bu sebeple akşam vaktine eriştiğinizde ve sabah kalktığınızda Allah'ı tesbih edin.) Rum, 17.

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ (Göklerde ve yerde her türlü övgü O'na mahsustur. Gündüzün sonunda ve öğle vaktine eriştiğinizde de O'nu tesbih edin.) Rum,18.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (Onlar ayakta dururken, otururken, yatarken hep Allah'ı anarlar; göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler (ve şöyle derler:) “Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!” Ali-İmrân, 191.

Allah Teâlâ'nın bizi anmasını istiyorsak O'nu zikretmemiz gerekir.

فَاذْكُرُوا رَبِّي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونَ (Beni anın ki ben de sizi anayım...) Bakara, 152.

Allah Teâlâ kendi zâtında, sıfatlarında ve işlerinde ne bir insana ne de başka bir yaratığa benzer! Çünkü yaratılanların bir başlangıcı vardır, yoktan yaratılmışlardır. O'nun varlığının (vucûd) başlangıcı yoktur. Vücûdu zâtından olup ezeli ve ebedîdir, başlangıcı ve sonu yoktur.

“

(Onlar ayakta dururken,
otururken, yatarken hep
Allah'ı anarlar; göklerin ve
yerin yaratılışını düşünürler
(ve şöyle derler:) “Rabbimiz!
Sen bunu boş yere
yaratmadın, seni tenzih ve
takdis ederiz. Bizi cehennem
azabından koru!

Tesbih Hakkındaki Hadisler

Ebu Hureyre'nin (ra) rivayet ettiği bir hadiste, Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselam şöyle buyuruyor: "Kim sabah akşam yüz defa **subhânallâhi ve bi-hamdihi** (Ben Allah'ı ulûhiyyet makamına yakışmayan sıfatlardan tenzih eder ve O'na hamdederim) derse onun söylediklerinin bir mislini veya daha fazlasını söyleyen kimse dışında hiçbir şahıs, kıyâmet gününde onun söylediğinden daha faziletli bir zikirle gelemes." (Müslim)

Ebu Hureyre'nin (ra) rivayet ettiği başka bir hadiste Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselam şöyle buyurur: "Kim, Allah'ı hamdiyle tesbih ederim." derse denizin köpükleri kadar bile günahı olsa bağışlanır." (Buhârî)

Yine Ebu Hureyre'nin rivayet ettiği bir hadiste "Allah Teâlâ'ya en sevimli söz, Subhanallahi ve bihamdihi'dir." (Müslim)

Sahih-i Buhari'deki son hadis ise şudur: İki kelime/söz vardır ki söylemesi lisana hafif; tartıda ağır, Rahman olan Allah katında sevimlidir. O da: Subhânallahi ve bi- Hamdihi Subhânallahi'l Azim'dir.

Tesbih Müminin Süsüdür

Kehf suresi 46. Ayette şöyle buyrulmaktadır:

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا

(Servet ve oğullar, dünya hayatının süsüdür; kalıcı olan salih ameller ise rabbinin nezdinde hem sevapça daha hayırlı hem de ümit bağlamaya daha lâyıktır.) Kehf, 46.

Ayette geçen " Bâkıyâtun sâlihât/Salih ameller" kelimesinden maksadın namaz, oruç, zekât gibi salih ameller olacağı gibi "Allah her türlü noksandan uzaktır. Ona hamd ederim. Allah'tan başka ilah yoktur. O büyüktür. Yüce ve büyük olan Allah'tan başka güç kuvvet sahibi yoktur." Anlamındaki şu sözlerde olabileceği nakledilmiştir:

سبحان الله والحمد لله ولا إله إلا الله والله أكبر ولا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم

İmam Kurtubi salih amelleri şöyle tefsir eder:

"Cumhûr şöyle demiştir: Burada kalıcı olan salih amellerden kasıt, faziletleri

nakledilmiş bulunan sözlerdir: Allah'ı her türlü eksiklikten tenzih ederim. Hamd, Allah'a mahsustur. Allah'tan başka hiç bir ilâh yoktur, Allah en büyüktür. Her türlü güç ve takat, ancak yüce ve büyük olan Allah ile. Muvatta', Kur'an 23. Bu hadisi Muvatta'da Umare b. Sayyad'dan, o, Said b. el-Müseyyeb'den rivâyet etmiştir. Umare b. Sayyad, Said b. el-Müseyyeb'i, "baki kalacak olan salih ameller" hakkında şöyle derken dinlemiş: Bu, kulun: "Allah en büyüktür. Allah'ı her türlü noksanlıktan tenzih ederim. Hamd, Allah'a mahsustur. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Her türlü güç ve takata ancak Allah ile, demesidir.

Bu hadisi, Nesâî de Ebû Said el-Hudrî'den şöylece rivâyet etmektedir: Rasûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "Baki kalacak olan salih amelleri çokça işleyiniz." Onlar hangileridir ey Allah'ın Rasûlü? diye sorulunca, şöyle buyurdu: "Tekbir (Allahu ekber), Tehlil (Lâ ilâhe illâlah), Tesbih (Subhanallah), Elhamdülillah ve La havle velâ kuvvete illa billah (bütün güç ve kudret ancak Allah ile, demektir.) Ebû Muhammed Abdulhak -Allah'ın rahmeti üzerine olsun- sahih olduğunu belirtmiştir.

İbn Mâce'nin de Ebû Hüreyre'den naklettiğine göre ağaç dikmekle meşgul iken, Rasûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) yanından geçti ve: "Ey Ebû Hüreyre! Şu diktığın şey nedir? diye sordu. Ben de ona: Dikilecek bazı şeyler (fidanlar), dedim. Şöyle buyurdu: "Ben sana bundan daha hayırlı dikilecek fidanları göstereyim mi: Subhanallahi velhamdulillahi ve lâ ilahe illallahu vallahu ekber. Bunların her birisi karşılığında cennetle de bir ağaç dikilir." (4)

İsra ve Miraç Mucizesini Ancak Subhân Olan Yapabilir

Hicretten (M. 621/622), bir veya iki yıl önce Recep ayının yirmi yedinci gecesinde akıllara durgunluk veren muhteşem bir olay gerçekleşmiştir. Bu olay, İsra-Miraç'tır. İnsanlık tarihi böyle bir olaya o zamana kadar şahit olmamış ve bir daha da olamayacaktır. Hz. Muhammed Aleyhissalâtü Vesselam'a gönderilen ve el- Vâhid, el-Ehad, es-Samed, el-Hayy, el-Kayyûm, el-Azim, er-Rahman, er-Rahim, el- Melik, es-Subhân gibi nice güzel isim ve sıfatların sahibi olan Allah'ın

ulûhiyyetini, vahdâniyetini ve kudretini ispatlayan Kuran-ı Kerim'e ittiba eden müminlerin iman yolunda çektikleri çilelerin son bulacağını müjdeleyen bu olayda, Âlemlerin Rabbi kâinata koyduğu bütün kâideleri alt-üst etmiştir.

İsra ve Miraç olayındaki zaman ve mekân kavramı bizim idrakımız dışındadır. Çünkü bizim bildiğimiz zaman ve mekân mefhumu sonradan yaratılmıştır. Bu yüzdendir ki, İsra suresi Subhân diye başlar. Yani, ey insanoğlu sizi dehşete düşüren bir olayla karşı karşıyasınız.

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

(Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir.) İsra, 1.

Bakin, "... Kulunu götüren" diyor; "Bir gece kulum yürüdü" demiyor. Çünkü gecenin ve gündüzün, yerin ve göğün sahibi olan Allah Teâlâ, İsra ve Miraç gecesinin fâilidir. Onun ilmi ve kudreti sınırsızdır. O "Ol" demeden hiçbir şey olmaz! Varlık kanunlarını koyan, arzu ettiği mekân ve zamanda o kanunları bozar.

قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ (Buyurdu ki: "İşte böyle; Allah dilediğini yapar.) Âli İmran, 40.

İnşallah, gün gelecek Kudüs ve Mescid-i Aksa başta olmak üzere işgal edilmiş olan tüm İslâm toprakları özgürlüğüne kavuşacaktır. Çünkü Allah, buna kadirdir. Mesele, müminlere imtihan ve zalimlere verilen mühlet meselesidir. Biz üzerimize düşeni yapacağız, gerisini Subhân olan kudret sahibi Allah Teâlâ'ya bırakacağız.

Dipnot

(1) Râgib el-İsfahânî "el-Müfredât fî Ğarib el-Kur'an" sh: 294/ Müessesetü'l Ealemi , Beyrut. 2009

(2) Said Nursi: Şualar, Onbirinci Şua

(3) Muhammed Mütcevelli eş-Şa'râvi " Min Feyd er-Rahmân fî Mu'cizatü'l Kur'an" sh:153/ Mısır, 1987

(4) Kurtubi Tefsiri

KUDÜS'ÜN MEVCUT SİYASİ VE İDARİ YAPISININ

ULUSLARARASI HUKUK BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Abdulkadir Tok

Giriş

Kudüs'ün hukuki yapısının ne olduğuna ilişkin mesele, 19. yüzyılın sonlarından günümüze kadar hukukun çözümü kavuşturulamayan ve 20. yüzyıl boyunca meydana gelen çatışma ve savaşlar sonucu gittikçe daha da derinleşen bir mesele olarak hâlen önemini korumaktadır. İsrail'in Kudüs'e ve özellikle Mescid-i Aksa'ya

yönelik gerçekleştirdiği her hak ihlalinde bu mesele tekrar gündeme gelmektedir fakat çözümüne ilişkin ulusal ve uluslararası toplum tarafından herhangi bir somut adım atılmamaktadır. Bu durum genelde Mescid-i Aksa özelde Kudüs'ü, olması gereken dışında bir yönetimsizliğe maruz bırakmaktadır.

Bu kapsamda makalemizde ilk olarak İsrail işgali süresince Kudüs için uluslararası

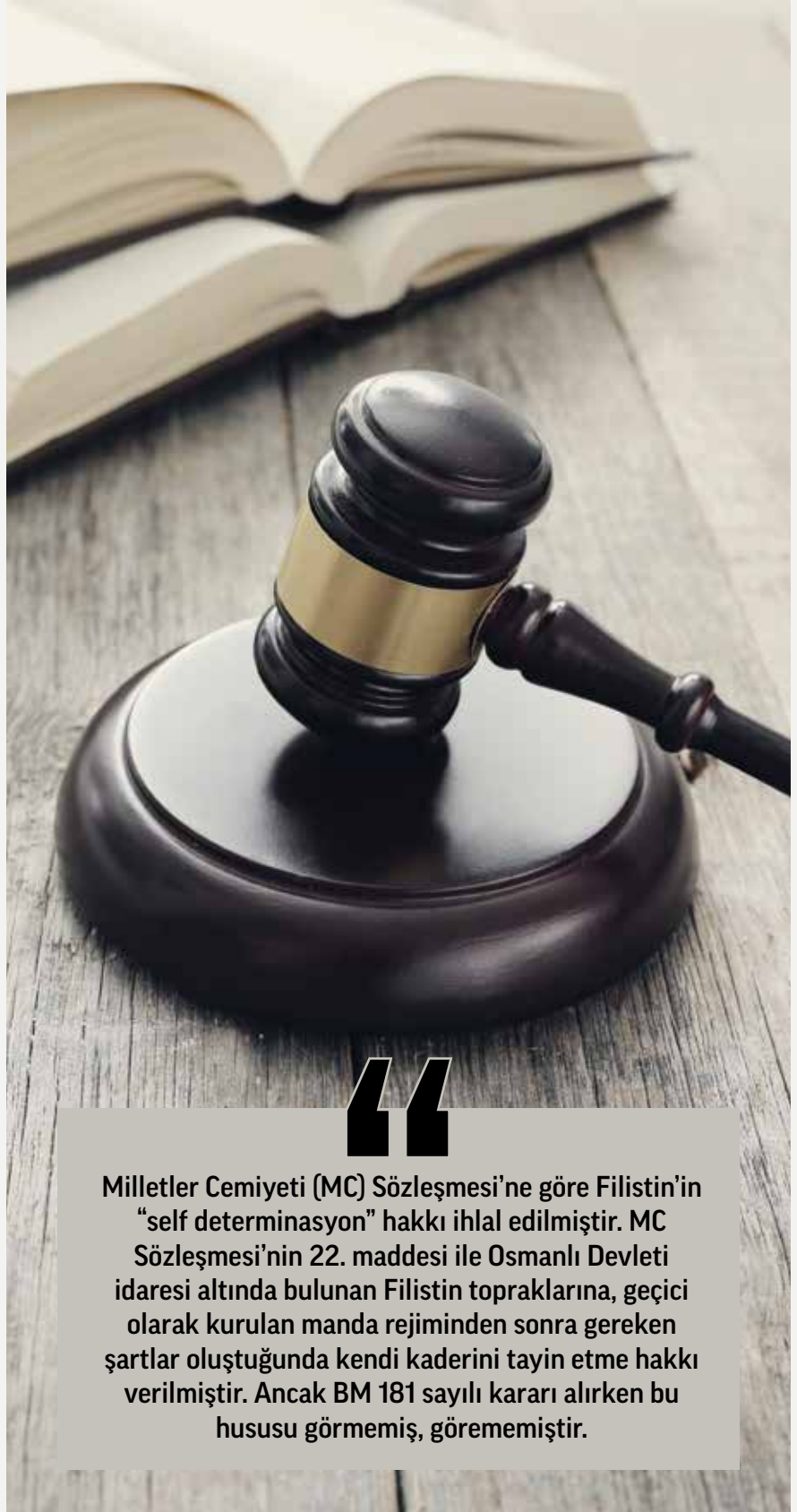
arenada alınan kararlara da değinerek Kudüs'ün uluslararası hukuka göre olması gereken hukuki statüsünü işleyeceğiz. İkinci olarak İsrail'in siyasi rejimine kısaca değinerek Kudüs'ün mevcut siyasi ve idari yapısını/yönetim sistemini ele almaya çalışacağız. Nihayetinde ise uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde Kudüs için yapılması gerekenleri fakat yapılmayanları ele alarak çalışmayı nihayete erdireceğiz.

Uluslararası Hukuka Göre Kudüs'ün Olması Gereken Statüsü

Konuya girmeden evvel ifade etmek isteriz ki meseleye Birleşmiş Milletler (BM) özelinde değinilecektir. Zira her ne kadar uygulamada somut bir adım atmasa da 1945'te kurulmuş olan BM'nin esas amacı dünya barışını ve güvenliğini korumak, uluslararası camiada ekonomik, hukuki, toplumsal ve kültürel bir iş birliği oluşturmaktır. Asıl görevi uluslararası toplumu ilgilendiren meseleleri hukuk zemininde adil bir çözüme kavuşturmak. Bu nedenle başlık bu kapsamda irdelenecektir.

BM Genel Kurulu, kendisine devredilen Filistin bölgesi hakkında, sorunları bizzat yerinde görüp sağlıklı karar verebilme adına, BM Filistin Özel Komitesi'ni (UNSCOP) kurmuştur. Komite, Filistin'deki durumu inceledikten sonra iki farklı rapor sunmuştur. Azınlık raporu federal bir devleti uygun görürken çoğunluk raporu İngiliz mandası olan Filistin'in biri Arap, diğeri Yahudi olmak üzere iki devlete bölünmesini ve Kudüs'ün BM himayesinde "Uluslararası Bölge" olarak kalmasını önermiştir. Bu tavsiyeler doğrultusunda BM Genel Kurulu 29 Kasım 1947'de aldığı **181 Sayılı Taksim Kararı** ile çoğunluk raporunu kabul etmiş, böylece Filistin topraklarının Arap ve Yahudi olmak üzere iki devlete bölünmesi ve Kudüs'ün **uluslararası statüye** (corpus separatum) sahip olması hüküm altına alınmıştır. Kudüs'le ilgili sorumlulukları BM adına ve yönetici otorite olarak Vesayet Kurulu'nun üstlenmesine ve kurulun Kudüs'e bir vali atmasına karar verilmiştir. 181 Sayılı bu taksim kararına ilişkin bir hususun altını çizmekte yarar görüyoruz. Zira alınan karar Milletler Cemiyeti (MC) Sözleşmesi'ne göre Filistin'in "self determinasyon" hakkı ihlal edilmiştir. MC Sözleşmesi'nin 22. maddesi ile Osmanlı Devleti idaresi altında bulunan Filistin topraklarına, geçici olarak kurulan manda rejiminden sonra gereken şartlar oluştuğunda **kendi kaderini tayin etme hakkı** verilmiştir. Ancak BM 181 sayılı kararı alırken bu hususu görmemiş, görememiştir.

Söz konusu kararın ardından İsrail, taksim planında kendilerine ayrılan bölgede 15 Mayıs 1948 tarihinde İsrail Devleti'nin

“
Milletler Cemiyeti (MC) Sözleşmesi'ne göre Filistin'in "self determinasyon" hakkı ihlal edilmiştir. MC Sözleşmesi'nin 22. maddesi ile Osmanlı Devleti idaresi altında bulunan Filistin topraklarına, geçici olarak kurulan manda rejiminden sonra gereken şartlar oluştuğunda kendi kaderini tayin etme hakkı verilmiştir. Ancak BM 181 sayılı kararı alırken bu hususu görmemiş, görememiştir.

kurulduğunu ilan etmiştir. Bu ilanın ardından Mısır, Ürdün, Suriye, Irak ve Lübnan'a ait askerler ve sivil gönüllüler, Filistin topraklarına girmeye başlamıştır. Yaşanan savaş neticesinde Kudüs'ün batısı İsrail'in, doğusu ise Ürdün'ün himayesinde kalmıştır. Böylece Kudüs batı ve doğu olmak üzere fiili olarak ilk bölünmeyi yaşamıştır. Bu bölünme de hâliyle BM'nin kararıyla alınan "uluslararası statü" müessesesini ihlal etmiştir. Buna binaen BM Genel Kurulu 11 Aralık 1948'de kabul ettiği 194 (III) sayılı kararla ABD, Fransa ve Türkiye temsilcilerinden oluşacak bir Filistin Uzlaştırma Komisyonu kurmuştur. Kararın diğer hükmüne göre ise Kudüs, güneyde şu anki Beytüllahim bölgesini de içine alacak şekilde sınırları çok geniş tutulup ayrı bir statü olarak (corpus separatum) askerden arındırılmış ve BM idaresine bırakılmıştır. Uzlaştırma Komisyonu'nun sunmuş olduğu plan Kudüs'ün savaş sonrası bölünmüşlüğüne esas aldığı için Genel Kurul'da benimsenmemiştir. Genel Kurul, bu defa 9 Aralık 1949'da 303 (IV) sayılı kararı alarak 181 ve 194 sayılı kararlara da atıfta bulunarak, Kudüs'ün kalıcı olarak uluslararası bir sistemin kontrolünde, ayrı bir yönetimle (corpus seperatum) idare edileceğini vurgulamıştır.

Nisan 1949'da Ürdün ile İsrail arasında yapılan ateşkes anlaşmasında sınırlar "de facto" olarak çizilmiş; 23 Ocak 1950'de Knesset, İsrail-Ürdün Ateşkes Anlaşması ile çizilen sınırlar kapsamında Kudüs'ün kendisine düşen kesimini, diğer bir ifadeyle Batı Kudüs'ü İsrail devletinin başkenti ilan etmiştir. Pek tabi bölge devletleri ile İsrail arasındaki bu çatışma 1967'ye kadar devam etmiş ancak kentin statüsünde herhangi bir değişiklik olmamıştır. İsrail'in 1950'deki tek taraflı bildirisi de bu süreçte varlığını korumuştur. Bazı devletlerce yapılan kınamaların fiili olarak herhangi bir etkisi olmamıştır. Altı Gün Savaşı ismi verilen 1967 Savaşı'nda Siyonistler, Mısır'a ait Sina Yarımadası'nı, Gazze Şeridi'ni, Suriye'ye ait Golan Tepeleri'ni ve Ürdün kontrolündeki Kudüs'ün doğu kesimlerini işgal etmiş ve bölgede gasp ettikleri toprakların miktarını dört katına çıkartmıştır. Kudüs bu tarihten sonra fiili olarak artık tamamen İsrail'in

kontrolüne girmiştir. BM Genel Kurulu Pakistan'ın başvurusu ile Kudüs için İsrail'in kendi iç hukukunda aldığı kararların geçersiz olduğunu beyan eden 2253 (ES-V) sayılı kararı almış; 14 Temmuz'da ise İsrail'i kınayan ve Kudüs'ün statüsünü değiştirecek türden eylemlerden vazgeçmesini isteyen 2254 (ES-V) sayılı kararı kabul etmiştir. Temmuz 1980'de Knesset Meclisi, Kudüs'ü "tam ve birleşik" olarak ilan edip doğu ve batı ayrımını kaldıran bir yasayı onaylamış ve Kudüs'ü İsrail'in ebedi başkenti ilan ederek işgal etmiştir. İsrail'in Kudüs'ü bir bütün olarak başkent ilan etmesi üzerine BM Güvenlik Konseyi, Ağustos 1980'de 478 sayılı kararı almış ve Knesset'in kararının uluslararası hukuku ihlal ettiğini vurgulayarak Kudüs'ün karakterini ve statüsünü değiştiren yahut değiştirmeye yönelik tüm kanuni, idari tedbir vb. faaliyetlerin geçersiz ve hükümsüz olduğunu bildirmiştir.

Nitekim BM'nin Kudüs'ün statüsüne yönelik bu vb. kararları belli dönemlerde (1973'te 33834 sayılı Güvenlik Konseyi kararı, 1990'da alınan 45/69, 1991'de alınan 46/82, 1993'te alınan 48/59, 1995'te alınan 50/29 ve 1998'de alınan 52/53 sayılı kararlar) de almaya ve dünya kamuoyuna deklare etmeye devam etmiştir. Bu noktada bir konuyu özellikle vurgulamak gerekir. BM tarafından Kudüs için alınan bütün kararlar her ne kadar kentin hukuki statüsünü korumaya yönelik olsa da fiili olarak tatbik edilmediği için Kudüs'ün kontrolü özellikle 1967'den sonra İsrail'in yönetiminde kalmıştır. Yani alınan her kararda dile getirilen sözde "uluslararası statü" bugüne kadar fiili olarak hiç tatbik edilmemiş, edilememiştir. Nihayetinde karar fiili olarak uygulanmamış sadece kağıt üzerinde var olmuştur.

Bu başlığa son vermeden evvel BM'den sonra dünyanın ikinci en büyük 5 uluslararası teşkilatından biri olan İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)'nin dönemin ABD Başkanı Trump'ın Kudüs'ü İsrail'in başkenti ilan etmesi üzerine aldığı bildiriye de değinmek yerinde olacaktır. Söz konusu bildiriye bütün dünya devletlerine BM Genel Kurulu'nun yukarıda değindiğimiz 478 sayılı kararını tam olarak uygulama çağrısında bulunulmuş

ve Doğu Kudüs, Filistin Devleti'nin işgal altındaki başkenti olarak ilan edilmiştir. Kanaatimizce böyle bir kararın alınmış olması hukuken kabul edilebilir değildir. Söz konusu kararla İİT zımni olarak Kudüs'ün batısının İsrail'in yönetiminde olduğunu kabul etmiş olmaktadır. Bu da Filistin'in self determinasyon hakkını ihlal eder nitelikte bir tutum olacaktır. İİT'nin Kudüs'ün statüsü için ya tamamen 181, 194 ve 478 Sayılı kararların uygulanmasını sağlamalı yahut Kudüs'ü bir bütün olarak Filistin'in başkenti ilan etmelidir. Aksi bir metot uluslararası hukuka aykırılık teşkil edip Filistin davasına olan inancı zedeleyecektir.

“

İİT'nin Kudüs'ün statüsü için ya tamamen 181, 194 ve 478 Sayılı kararların uygulanmasını sağlamalı yahut Kudüs'ü bir bütün olarak Filistin'in başkenti ilan etmelidir. Aksi bir metot uluslararası hukuka aykırılık teşkil edip Filistin davasına olan inancı zedeleyecektir.

Kudüs'ün Mevcut Yerel Yönetimi

Yerel yönetimler, ülke sınırları içinde yerleşik değişik büyüklüklerdeki köy, kasaba, kent gibi yerleşim yerlerinde yaşayan başta insan olmak üzere tüm canlıların ortak ve yerel nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla belli bir hukuk düzeni içinde oluşturulmuş kurallar bütünüdür. Bu kurallar oluşturulurken kent içerisinde ikamet eden her vatandaş inancı, kültürü, geleneği ile bir bütün olarak ele alınarak oluşturulur. Bu nedenle mevcut yerel yönetim sistemine geçmeden evvel İsrail'in yönetim sistemini temel olarak izah etmek yerinde olacaktır.

İsrail Devleti kuvvetler ayrılığına dayanan parlamenter bir demokrasi ile yönetilmektedir. Ülkenin tıpkı İngiltere'de olduğu gibi tek metin halinde düzenlenmiş bir anayasası bulunmamaktadır. Çeşitli konularda yapılmış anayasal düzenleme niteliğindeki temel yasalardan oluşan metinler esas alınarak yönetim sağlanmaktadır. Ayrıca hukuk sisteminin temelini 1948'den bu yana gelişmekte olan bağımsız yazılı hukuk ve mahkeme içtihatları oluşturmaktadır. Yürütme organı (hükümet), yasama organının (Knesset) güvenine bağlıdır. İsrail temelde Musevi şeriatını esas alan bir siyasi ve idari sisteme sahiptir. Tevrat hükümleri bu açıdan bir nevi anayasa niteliğine haizdir. Fakat birden fazla Tevrat bulunduğu için kimi zaman özellikle yargıda karışıklıklar cereyan etmektedir. Yerel yönetimler ise yasama organı altında yürütülmektedir. Yasama organı altındaki hiyerarşi; Knesset (Parlamento) Başkanı, Knesset Meclisi, Komiteler ve Belediye Başkanı şeklindedir.

İsrail'deki şehirler bir belediye başkanı ve belediye meclisi tarafından yönetilir. Belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri, beş yılda bir yapılan bölgesel seçimlerde seçilirler. Daha küçük kasabalar, bölgesel konseylere ve yerel konseylere dahildir. Zira şehir statüsü, İçişleri Bakanı tarafından, nüfusu 20.000'i aşan ve karakteri kentsel olan bir belediyeye, konut, ticari ve endüstriyel alanlar gibi farklı arazi kullanımı için bölgelere ayrılmış alanlar olarak tanımlanan bir yerel konseye verilmektedir. Kudüs Şehir Konseyi 31 seçilmiş üyeden oluşur ve belediye başkanı tarafından yönetilir. Belediye başkanı 5 yılda bir dönem için görevdedir ve sekiz yardımcı atanmaktadır. Konseyin toplantılarının çoğu gizlidir fakat her ay halka açık bir toplantı yapar. Konsey içinde, dini politik partiler güçlü bir kesimi oluşturur ve sandalyelerin büyük kısmını alırlar. Kudüs belediyesinin ana binası ve belediye başkanının ofisi Yafa yolunda bulunan Safra Meydanı'ndadır. İsrail seçim kanununa göre belediye seçimlerinde adayların kazanmak için en az %40 oy almaları gerekmektedir. 13 Kasım'da Moşe Lion, ikinci tur seçimleri %50.85 oranla seçimleri kazanmış ve Kudüs'ün

belediye başkanı olmuştur. Fakat belediye hizmet ifa ederken ayrımcılık politikası gütmektedir. Zira her geçen gün herhangi bir hukuki gerekçe olmadan Filistinlilere ait evleri bizzat Filistinlilere yıktırmakta, Filistin halkının yaşadığı bölgelere su, yol, elektrik, akaryakıt ve temizlik hizmeti götürmemektedir. Bu durum da hukuki olarak uluslararası toplumun müdahale etmesi gereken bir durumdur.

Netice ve Değerlendirme

Kudüs meselesinde hukuki olarak irdelenmesi ve çözüme kavuşturulması gereken mutlak iki önemli husus bulunmaktadır: Değiniilmesi gereken ilk önemli husus, Kudüs'ün uluslararası statüsünün fiili olarak tatbik edil(e)memiş olmasıdır. Bu fiili boşluğu da İsrail kendi iç hukuk kurallarıyla doldurmaya çalışmış ve nitekim başarılı da olmuştur. Her ne kadar Filistin yönetiminin Kudüs Belediyesi olsa da uygulamada Kudüs, tamamen İsrail'in kisvesi altındadır. Pek tabii hukuken bu durum kabul edilmemesi ve mutlak müdahale edilmesi gereken bir durumdur. Zira Kudüs BM tarafından alınan hiçbir kararda herhangi bir devletin himayesine bırakılmamıştır. Dolayısıyla İsrail uluslararası hukuku açıkça ihlal etmektedir.

Nihayetinde Kudüs'ün siyasi ve idari yapısı özelinde hukuki statüsünün çözüme kavuşturulmasında herkes için bağlayıcı olacak şekilde uluslararası hukuk kurallarının öngördüğü mevzuatların tatbik edilmesi gerektiği açıktır. Ancak, bu kapsamda mevzuattaki dağınıklık giderilmelidir. Kudüs'ün statüsü sadece "uluslararası yönetim" diye iki kelimelik bir başlıkla geçirilmemelidir. Bu başlığın açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Kudüs'ün yönetimini hangi birim üstlenecek? Kudüs'ün dini yapısının muhafaza edilmesi için hangi birim tarafından ne tür tedbirler alınacak? Kudüs'ün demografik yapısı hangi kurallar bütünü ile muhafaza edilecek? Bu konuda sırf Kudüs'ün hukuki statüsüne ilişkin her meseleye ayrıntıları ile değinen temel bir kanun çıkarılması ve çıkarılacak bu kanunun uygulanması için Filistin yönetiminin de dahil olduğu uluslararası bir birim kurulması meselenin çözümü için

önemli bir ihtiyaç olarak durmaktadır. Bu konuda İslam İşbirliği Teşkilatı özelinde İslâm Devletlerine büyük görevler düşmektedir.

Her halükârda izah etmeye çalıştığımız bu hususlar uygulanmasa dahi İLT tarafından Kudüs'ü ikiye bölüp doğusunun Filistin'in batısının İsrail'in başkenti olduğunun kabul edilmiş olması büyük bir garabettir. Her ne kadar hukuken izah etmeye çalışsak dahi Kudüs'ün İsrail tarafından işgal edildiğini unutmamak gerekmektedir. Bu nedenle böyle bir ayrıma gidilmesi yerine Kudüs'ün yönetiminin bir bütün olarak içerisinde Filistin yönetiminin de dahil olduğu uluslararası bir sistemin fiili olarak uygulanması için çalışılmalıdır. Tüm bunlardan evvel de Filistin'deki ikililik ortadan kaldırılmalı ve devlet olarak tanınması sağlanmalıdır. Tüm bu meseleler hukuk zemininde çözülsün Kudüs'ün mevcut statüsünün muğlaklığı giderilmiş olacaktır.

Kaynakça

- Ava Shalim (2018) *Filistin'i Bölüşmek* (M. Tütüncü Çev.) İstanbul: Küre Yayınları
- Malcolm N. Shaw (2018), *Uluslararası Hukuk* (Y. Acer, İ. Kaya, E. Şimşek, T. Demirtepe Çev.) Ankara: TÜBA
- Arı Tayyar (2012), *Geçmişten Günümüze Orta Doğu-Siyaset, Savaş ve Diplomasi*, Bursa: Alfa Aktüel Yayınları
- Aral Berdal, (2019) *Bitmeyen İhanet Emperyalizmin Gölgesinde Filistin Sorunu ve Uluslararası Hukuk*, İstanbul: Küre Yayınları
- Ataöv Türkçaya, (1981) *Kudüs ve Devletler Hukuku*, Ankara, Yonca Matbaası
- Tok Abdulkadir, "Uluslararası Hukuka Göre Kudüs'ün Statüsü". İNSAMER Araştırma 126. Ekim 2020.
- Taşer Murat, *İsrail'de Din Ve Siyasal Sistem İlişkisi Bağlamında Yerleşim Politikası*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi-2019
- Seta, *İsrail Siyasetini Anlama Klavuzu, Rapor 2018-İstanbul*
- <https://www.science.co.il/gov/Government.php>
- <https://www.jerusalem.muni.il/he>

Mustafa Uçurum

Başını gökyüzüne kaldır ve bir süre bulutları izle. Ne çok şey söyler bulutlar insanlara. Bulutların hareketlerini izledikçe dünyanın ne büyük bir telaş içinde olduğunu anlıyoruz. Her şey dursa da dünya durmuyor. Şehirler çok hızlı, insanlar sürekli bir koşu halinde oradan oraya savruluyor. Kimsenin iki günü eşit değil. Ama bu eşitsizlik hâli hayra mı yönelik diye düşünmek gerek. Dünya savruluyor. Savaş çanları hiç susmuyor. Dünyanın bir köşesinde şehirler alt üst oluyor, çocuk seslerinin eksik olmadığı sokaklar, mahalleler yerle bir oluyor. Zulmün çarkı hiç durmuyor... Bir bakıyorsun, bulutlar kararmış, şehirlerin enkazından yükselen duman kapatmış bulutları. Dünya dönmeye devam ediyor. Savaşın sahiplerinin hesapları dünyaya zulüm olarak yağıyor.

Köyden büyük bir şehre gidince mahallelerle, sokaklarla, evimizden uzaktaki caddelerle tanışmıştık bir bir. İlk mahallem Şeker Mahallesi'ydi. Fabrikanın olduğu mahalleye bu ismi vermişlerdi. Sonradan gördüm ki hangi şehirde şeker fabrikası varsa orada bir Şeker Mahallesi vardı. Hatta Şeker İlkokulu, Şeker Camii... Büyüdükçe mahallemizi sahiplenmeye başladık. Mahallemizin sokağı, futbol sahası, çocukları, delisi, takımı, camii, okulu hayatımızın merkezindeydi. Sanki dünyanın merkezi burasıydı. Her şey bizimdi. Kimse de karışmıyordu yaptığımız şeylere.

Bizimkinden başka mahalleler olduğunu öğrenmem uçurtmanın ipinin kopmasıyla olmuştu. Boş arsanın bir köşesinde misket ve top oynayan çocuklar, az ilerisinde

de uçurtmasını göğse salan biz vardık. Uçurtmam yükseldi yükseldi bir anda koptu ip. Koştuk peşinden üç dört arkadaş. Kuyruğu sallana sallana süzülerek yere indi uçurtma. Yerini tam göremesek de bilmediğimiz sokaklardan geçerek kavuştuk uçurtmaya. Ama benim uçurtmam başka çocukların eline geçmişti bile. "Verin" dedim, "o benim". İçlerinden en irisi bana baktı bir süre ve "bizim mahalleye düşen uçurtma bizim olur, haydi gidin mahallenize" dedi. Bunu da öğrenmiş olduk. İtiraz bile edemedik. Demek ki böyle bir kural vardı ve buna uymak gerekiyordu. Yoksa mahalle savaşlarının çıkması an meselesiydi. Çünkü o çocuklar bize derin derin bakmıştı.

Daha sonra kaynaşmaya başladık komşu mahallelerle. Bizim mahallenin çocukları

başka mahallenin çocukları ile elimizdeki tahta silahlarla savaşlar yaptık. Savaşta sıkılınca top demeye bin şahit lazım bir yuvarlak meşinin peşinde mahalle maçları oynadık taşlarla kurulu kalelerin arasında. Hâsılı mahalle kültürüne hâkimiyetim çocukluğumdan kalma. Şimdi de hiç değiştirmeden aynı mahallenin çevresinde dönüp duruyorum. Çocukken içinden mahalle geçen hikâyelere daha bir yakın hissedirdim kendimi. Sait Faik'in Mahalle Kahvesi'nde soluklanıp insan sıcaklığını hissetmenin huzurunu yaşadım. Hüseyin Rahmi ile evlerinin camlarından birbiriyle sohbet eden komşuların sohbetlerine ortak oldum. Mahalle hikâyeleri okuyarak geçen bir çocukluğun yerini yadırgamayan yerlisiydim.

Biz mahallenin çatısı altında nefes nefese koşarken çocuk aklımızın almadığı haberlerde savaş haberleri dinlerdi büyüklerimiz. İran-İrak Savaşı'nın tüm hızıyla devam ettiği yıllarda hep çocuktum. Bitmedi savaş. Bir yıl, üç yıl, beş yıl derken sekiz yıl sürdü. Önce radyodan duyardık haberleri. Şehrin mahallelerine düşen bombada ölen insan sayıları sürekli sayılırdı. Sonra evlere siyah beyaz televizyonlar girdi. Şehir enkazları ile ilk o zaman tanıştık. Savaş dumanları altında oynayan çocukları da ilk görüşümüzdü. Biz mahallemizde çocukluğun gereği olan oyunları oynarken bizden uzakta bizim gibi çocuklar bombaların altında yaşamayı öğreniyorlardı.

Hiç bitmedi zulüm. Dünya dönmeye devam ederken ıssız bir köşede ölen çocukları bazen hiç görmedi dünya. Sessizliğini gürültüyle bastırmaya çalışan çağdaş batının

(!) çok üzgün olduğunu söylerken çok üzgün olmadığını herkes biliyordu. Kendileri de bunun farkındaydı. Fakat ipleri elinde tutan dengeler, dünyanın en mazlum coğrafyasına karşı sessiz kalmayı her zaman tercih ederek taraflarını belli etmekte beis görmüyordu.

"Haydi, haykır yüreğin"

Siz kapitaller

Siz şov severler

Siz kamera önünde yalancı gözyaşı

Irak karşısında Amerika

Doğu karşısında Batı"

Ve savaşın ortasında çocuklar çok mahzundur. İçlerindeki öfkeyi öyle amansızca dışarı vururlar ki ölümsüz bir eser gibi zihinlerde kalır duruşları. Bunu en iyi Filistinli çocuklar bilir. Çünkü Filistin'de çocuk olmak birdenbire büyüme. Direnişle omuzlarının genişlemesi, göğsünün bir yangın yeri gibi hararetle zalimlere karşı durmasıdır. Mahalle aralarında, sokaklarda, evinin bir köşesinde oynarken, okula giderken, uyurken kalbinin bir savaşçı gibi teyakkuzda olmasıdır Kudüs'te çocuk olmak.

Şimdi yine bir savaşı yaşıyor dünya. Her şey değişti. Dijital bir alanda kurmacanın çok olduğu bir dünyada her şey göz önünde yaşıyor. Dünyanın odak güçlerinin hep gizli hesapları var. Kudüs'e karşı kör ve sağır olanlar, Ukrayna'nın yanında olmak için sıraya giriyor. Kılıcın keskin ucundan parlayan ışık mesajını çok net veriyor.

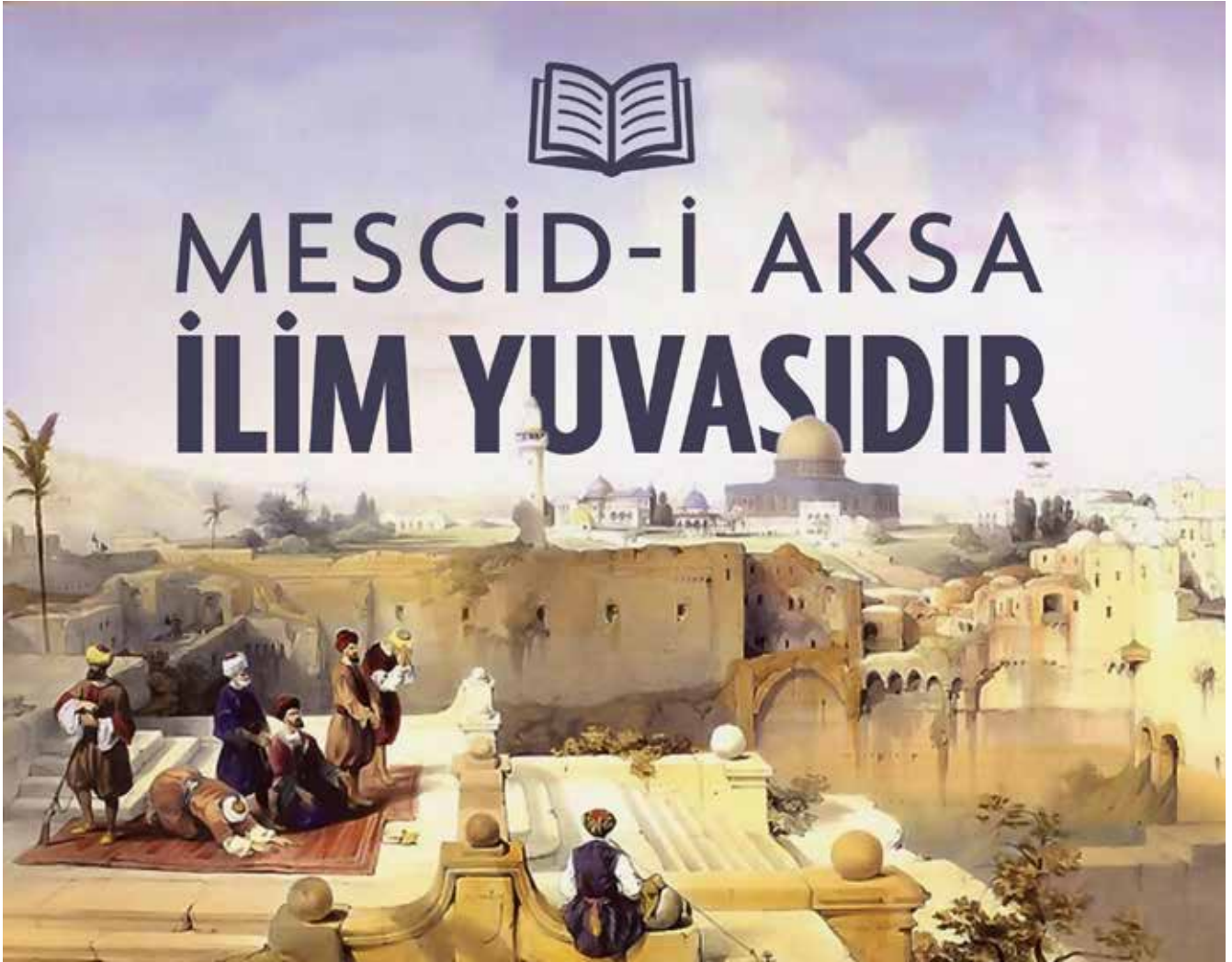
Kudüs sokakları yerle bir edilirken dünya bir mahallenin adını Şubat 2022'den bu yana daha sık duymaya başladı: Şeyh Cerrah Mahallesi. Tarihten süzülüp gelen, direnişin ve ayakta kalmanın sembolü olan bu mahalle, bir Yahudi terörü ile karşı karşıya. Sınır tanımaz bir zulümle halkın tehcir edilmesi insanlık tarihinin en büyük suçlarından sayılmalı. Dünyanın gözü önünde gerçekleşen bu teröre karşı nedense çağdaşlığı kimseye kaptırmak istemeyen ülkeler sessiz kalıyor. Ukrayna'ya destek için Rusya'ya tüm yaptırımları uygulayanlar, İsrail için tek cümle kurmuyor. Bu geçmişte de böyleydi bugün de böyle.

Kudüs direnişin adıdır. Dünyaya direnmek nedir öğreten bir yürekliliğe sahiptir Kudüs'te yaşayan herkes. Şeyh Cerrah, ayakta durmaya devam ediyor her şeye rağmen. Bir mahallenin dünyada zulümle ayakta kalmaya çalışan İsrail'e karşı en onurlu duruşuna şahit oluyoruz. Biliyoruz ki inananlar elbet galip gelecek ve Allah nurunu tamamlayacak.

Ezcümle bir şehrin kalbidir mahalleler. Oradan açılır insanlar şehre. Dar, geniş, büyük, küçük fark etmez. Yaşantısını öyle güzel hale getirir ki insan, o mahalle dünyaya açılan bir kapı olur. Çocukluğumuzun mahalleleri gibi, eski günlerin samimiyeti gibi, Kudüs gibi.

“

Ve savaşın ortasında çocuklar çok mahzundur. İçlerindeki öfkeyi öyle amansızca dışarı vururlar ki ölümsüz bir eser gibi zihinlerde kalır duruşları. Bunu en iyi Filistinli çocuklar bilir. Çünkü Filistin'de çocuk olmak birdenbire büyüme. Direnişle omuzlarının genişlemesi, göğsünün bir yangın yeri gibi hararetle zalimlere karşı durmasıdır. Mahalle aralarında, sokaklarda, evinin bir köşesinde oynarken, okula giderken, uyurken kalbinin bir savaşçı gibi teyakkuzda olmasıdır Kudüs'te çocuk olmak.

Merve Akar

“Yaratan Rab'binin adıyla oku!” (Alak, 1)

Âlim olan Allah'ın, kulu Muhammed'e (sav) indirdiği ilk emirdir yaratan Rab'bin adıyla okumak. Bu emir gösterir ki ilim her Müslüman'a farzdır. Asırlardır bu emre uyan Müslüman toplumlar, ilim için gereken her yolu açmaya çalışmıştır. Bu minvalde, medreselerin yanında camiler de büyük rol üstlenerek ilim merkezleri olmuştur. İslâm dininin üç kutsal mekânı olan Mescid-i Haram, Mescid-i Nebevi ve Mescid-i Aksa ilim meclislerinde yetişen talebeler, dünyanın dört bir yanına dağılarak ilim elçileri olmuşlardır. Buhari, Müslim, İmam Gazali, İmam Rabbani gibi nice âlim, bu

elçilerin gayretinin meyvesidir. İmam Gazali, “İhya Ulûm ed- Din” adlı meşhur eserini Mescid-i Aksa'da tamamlamıştır.

Müslümanlar ilmin sadece dinî boyutuyla değil fennî boyutuyla da yakından ilgilenmişlerdir. Zira İslâm, dini ve fenni ilimler diye bir ayırım yapmadan ilmi bir bütün olarak görür. Bu nazarla dünya ilim tarihine bakıldığında, Müslüman toplumların ilimde ne derece ilerledikleri görülecektir. Birüni, İbn Rüşd, İbn Sina, Cezeri, Harezmi, Farâbi gibi birçok Müslüman âlim, fennî ilimlerde ve düşünce tarihinde (felsefe) insanlığa büyük hizmetler sunmuşlardır. Lakin asırlarca süre gelen bu gelenek,

günümüze gelindiğinde sekteye uğramıştır. Ecdadımızın kıt imkânlarla ilimde elde ettiği başarı, aynı ölçüde devam ettirilememiştir ne yazık ki. Bunun başlıca sebebi elbette tembelliktir.

Bununla beraber, zulmün hüküm sürdüğü Filistin toprakları göz önüne alınca ilmin önündeki engellerin elden geldiğince aşmaya çabalandığı görülecektir. İşgal güçlerinin tüm baskısına ve yıldırma politikasına rağmen verilen ilim mücadelesi, insanı mutlu etmektedir. Bu yazı, Filistin'de verilen eğitim mücadelesini irdelemek için yazılmıştır.

Miracın Son Durağında Eğitim

2013 yılında Dünya Bankası'nın yapmış olduğu bir ankette ulaşılan verilere göre, genç Filistinlilerin (10-25 yaş) yüzde 60'ı eğitimi hayatlarının ilk sırasına koymuş bulunmaktadır. (1) Filistin İstatistik Enstitüsü ise 1997 yılında yüzde 13,9 olan okuma yazma bilmeme oranının 2018'de yüzde 2,8'e gerilediğini açıkladı. Bu oranı Türkiye ile kıyaslayacak olursak, 2021'de açıklanan verilere göre, Türkiye'de okuma-yazma bilmeme oranını yüzde 2,58'dir. Üç yıllık bir zaman aşımı göz önünde bulundurulduğunda, Filistin halkının işgale, Siyonistlerin tüm yıldırma politikalarına ve geçim sıkıntısına rağmen eğitime verdikleri önem ortaya çıkar.

BBC News Türkçe'nin 17 Mayıs 2021'de yapmış olduğu haberde, Filistin Özerk Yönetimi'nin resmi verilerine göre bölgede 3 binden fazla okul, 58 binden fazla öğretmen olduğu bilgisi yer almaktadır. (2) Tüm bu veriler, Filistin topraklarında eğitimin ne derece önemsendiğini ve Âlim olan Allah'ın (c.c) emrine ne kadar önem gösterdiklerinin kanıtıdır. Siyonist rejime rağmen kaydedilen bu başarı, Orta Doğu ülkeleriyle kıyaslandığında yüksek sayılır.

İşgal Devletinin Yıldırma Politikası

Filistin eğitimi 1950 ve 1960'lı yıllarda Ürdün (Batı Şeria) ve Mısır (Gazze) politikalarına ve düzenlemelerine bağlıydı. Filistin değer ve kültürüne uygun olmayan bu eğitim sistemi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak durumda değildi.

1948'de kurulan işgal devleti, 1967 tarihiyle birlikte Filistin üzerindeki hegemonyasını arttırmıştır. Altı Gün Savaşı olarak adlandırılan savaşta üstün gelen işgal güçleri yapılan tüm baskılara artı olarak tüm eğitim sistemini ele geçirmişti. Bundan sonraki ilk on yılda artan nüfusa rağmen okul açılmamış, saldırı sonucu tahrip edilen okullarda sınıf başına düşen öğrenci sayısı 60'lara varmıştı. Üniformalı askerlerle doldurulan okulların fonları kesilmiş, sıklıkla ve uzun süreli kapatmalara maruz kalmış, okullara yapılan materyal desteğine izin verilmemiştir.

1987'de başlayan Birinci İntifada'yla birlikte işgal güçlerin orantısız müdahalesi eğitimde yıkıcı etkilere sonuç açmıştır. İki yıllık eğitim veren enstitüler uzun süreli olarak kapatılmış, kapatılan okulların birçoğu askeri üs ve hapishaneye dönüştürülmüştür.

Bu yıldırma politikası ve baskılar Filistinlileri "popüler eğitim" olarak adlandırdıkları evde eğitim sistemine yönlendirmiştir. İşgal devleti popüler eğitim sisteminin suç potansiyeli taşıdığı gerekçesiyle evde eğitime ağır para cezaları ve hapis cezası uygulamıştır. Bu süreçte "zorunlu tedbir" başlığı altında ciddi yaptırımlar uygulayan işgal rejimi, öğrencilere tutuklama, sınır dışı etme ve okuldan atma gibi cezalar uygulamıştır. Okul harçlarındaki ciddi artış ve okul kapatma da cabasıdır. Sistematik bir şekilde intifadanın ilk on altı ayı okullar kapatılmıştır. Haziran 1989'dan sonraki süreçte okullar açılmasına rağmen aralıklı olarak okul kapatma ve sokağa çıkma yasakları devam etmiştir.

Birinci İntifada, 1993 yılında Oslo Antlaşması ile sona erdi. Antlaşmanın parçası olarak Filistin'deki eğitim müfredatı ve sistemini düzenleme yetkisi Filistin Eğitim ve Yüksek Eğitim Bakanlığına (MoEHE/ Palestinian Ministry of Education and Higher Education) bırakıldı. Bakanlığın ilk icraatı 2000 yılında beş yıllık gelişim planı ile müfredatı düzenlemek olmuştur. Bu tarih ikinci intifadanın da başladığı tarihtir.

İkinci İntifada'nın sonuçları Birinci İntifada'dan daha yıkıcı olmuştur. 2005 MoEHE ve UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) verilerine göre yalnızca eğitim alt yapısına verilen zarar 5 milyon dolardan fazlaydı. Dört yıl içerisinde 516 öğrenci öldürüldü, 3417'si yaralandı ve yaklaşık 670 kişi İsrail ordusunca tutuklandı. Buna ek olarak, sayısız yaralı ve tutuklu ile birlikte 28 öğretmen ve 7 okul çalışanı öldürüldü. 2005 yılında İkinci İntifada sona ererken arkasında 4000'den fazla Filistinli ve 1137 İsraili hayatını kaybetti. Bunun yanında 50 binden fazla Filistinli ve 8341 İsraili yaralandı.

İkinci İntifada'dan beri yapılan Utanç Duvarı, öğrenciler ve öğretmenlere ulaşımında engeller oluşturmuştur. Utanç Duvarı'nın asıl sebebi olan Yahudi yerleşimcilerin ise tahakküm ve baskıları sonucu artan şiddetle beraber eğitim sistemi alt üst olmuştur. Mirasımız Kudüs ve Civarındaki Osmanlı Mirasını Koruma ve Yaşatma Derneğinin yayınlamış olduğu 2021 Kudüs Raporunda sadece Kudüs'te 491 çocuk tutuklanmış, 32 çocuğa ise ev hapsi cezası verilmiştir. (3) Tüm bu olumsuzluklara rağmen eğitimin önündeki engeli kaldırmaya çabalayan Filistin Devleti korona virüs dönemini hasar almadan atlatmayı başarmıştır.(4)

Trump'un 2017'de ortaya attığı "nefret içerikli eğitim" söylemi günümüze katlanarak gelmiş ve 2020'de Norveç'in yapmış olduğu açıklamaya göre Filistin'e

“

2005 MoEHE ve UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) verilerine göre yalnızca eğitim alt yapısına verilen zarar 5 milyon dolardan fazlaydı. Dört yıl içerisinde 516 öğrenci öldürüldü, 3417'si yaralandı ve yaklaşık 670 kişi İsrail ordusunca tutuklandı.

giden yardımların durdurulması yönündeki düşüncesi işgal rejiminin Ynet adlı haber sitesinde yayımlanmıştı. Buna karşılık işgal devletinin uygulamış olduğu eğitim

sistemindeki ırkçı söylemlere ve Filistinliler üzerindeki baskı ve saldırısı hakkında ses çıkartılmamıştır.(5)

İşgal güçlerinin eğitimle ilgili yıldırma politikası hakkında binlerce örnek verilebilir. Üstü örtülecek küçük şeyler değildir bunlar. Bugüne kadar izlenen politika aslında Filistin'in kültür ve değerlerine zarar vermeye, tembelleşen ve düşünmemesi için çabalanan bir çocuk inşa etme üzerine kurgulanmıştır. Kendi ülkemize baktığımızda dahi bu planın izlerini büyük oranda görmek mümkündür. Filistin halkı Allah'ın yardımıyla bu plandan en az hasarla kurtulmayı başarmıştır.

Filistin'de Kültür ve Eğitim

Bugün burada eğitim hakkında görüş belirtmek istiyorsak eğitimi iki boyutuyla incelememiz gerekmektedir. Günümüzde formal ve informal eğitim diye isimlendirilen bu iki boyut hakkında ulaşılacak bilgiler bir öğrencinin hayatı boyunca aldığı eğitim hakkında az çok bilgi verecek, bizi bu konuda daha donanımlı kılacaktır.

Formal eğitim dediğimiz eğitim türü belli bir müfredat ve plan çerçevesinde, belirli kuralları olan bir ortamda belirli kurallar ve belirli yöntemler doğrultusunda verilen eğitimidir. Informal eğitim ise bir planı

olmayan kendi kendine gelişen, herhangi bir yapılandırmaya maruz kalmamış bu yüzden de sonuçları ve ne öğrenileceği öngörülemeyen eğitimlerdir. Şu ana kadar incelediğimiz kısma bakacak olursak Filistin'deki eğitimin formal eğitim boyutunu incelediğimiz aşıkârdır. Buna mukabil eğitimin informal eğitim kısmı hakkında yorum getirilmedikçe incelememiz eksik kalacaktır.

a) Filistin Kültürü

Milattan önce 2000'lere dayanan tarih bize köklü bir kültürün olduğunu söyleyebilir. Ama bu topraklar bugün de olduğu gibi tarih boyunca her hükümdarın ulaşmak istediği, almak istediği topraklar olmuştur. Bu yüzden ki farklı geleneklere, farklı kültürlerle şahitlik etmiştir. Hz. Ömer'in (r.a) fethi sonrasında, Haçlıların 87 yıllık işgalini saymazsak, bugüne kadar İslâm toprakları statüsünde bulunmuştur. Yaklaşık 1300 yıldır Müslümanların hükümdarlığı altında olan bu topraklar, gelenek ve kültür bakımından İslâm ile şekillenmiştir.

Günümüze gelindiğinde Filistin kültürü; mimarisiyle, edebiyatıyla, mutfağıyla, sinemasıyla bir bütünü oluşturmuştur. Köklü bir gelenek ve kültürün olduğu bu coğrafya günümüz ülkelerinin birçoğunun erişemediği bir değere sahiptir. Elbette ki

bu kültür ve geleneğin eğitime yansımaları azımsanmayacak kadar fazladır.

“

Kudüs içinde büyüyen çocuklar ödevlerini Mescid-i Aksa içerisinde yapmakta, birçok oyunu arkadaşlarıyla burada oynamaktadırlar. Bu muhabbetin yansıması ortaya büyük bir görsel şölen çıkartmaktadır.

b) Filistin Kültürünün Eğitime Yansımaları

Kültür eğitimin en büyük bileşenlerindendir. Kişiliğini bulunduğu toplum içinde şekillendiren birey, attığı her adımda yaşadığı toplumdan bir değer yansıtarak

ilerler. Bu değer elbette olumlu da olabilir olumsuz da.

Müslüman bir toplum da büyüyen bir kişinin kişiliğini Müslümanlığı oluşturması beklenir, beklenmelidir de. Filistin topraklarına bu nazarla bakıldığında, merkezlerine Mescid-i Aksa'yı almış bulunmaktadır. Özellikle Müslümanların dini bayramı konumunda olan cuma günleri Filistin'in farklı şehirlerinden cuma namazı için Mescid-i Aksa'ya gelinmekte, halk coşkulu bir şekilde cuma namazını eda etmektedir. Yine sabah namazlarında Kudüs halkı Mescid-i Aksa'yı doldurmaktadır. Bu sevgiyle büyüyen çocuklar da elbette ki Mescid-i Aksa'ya büyük bir muhabbetle bağlanmaktadır. Kudüs içinde büyüyen çocuklar ödevlerini Mescid-i Aksa içerisinde yapmakta, birçok oyunu arkadaşlarıyla burada oynamaktadırlar. Bu muhabbetin yansıması ortaya büyük bir görsel şölen çıkartmaktadır.

Geçtiğimiz Ramazan haysiyetten yoksun işgal devletinin şiddeti tüm medyayı sarsmıştı. Bu görüntülerin üzerinden çok geçmemesine rağmen Ramazan Bayramı'nı büyük bir aşkla karşılayan Filistin halkı, Mescid-i Aksa'yı süslemiş, o kirli zihniyete rağmen Ramazan Bayramı'nın coşkusu çocuklara yansıtılmışlardı. Hiç kuşkusuz

“

Geçtiğimiz Ramazan haysiyetten yoksun işgal devletinin şiddeti tüm medyayı sarsmıştı. Bu görüntülerin üzerinden Ramazan Bayramı'nı büyük bir aşkla karşılayan Filistin halkı, Mescid-i Aksa'yı süslemiş, o kirli zihniyete rağmen Ramazan Bayramı'nın coşkusunu çocuklara yansıtmışlardı. Hiç kuşkusuz bu muhabbet ve coşkunun içinde bulunan çocuklar, çok az da olsa korkudan uzak bayramlarını kutlamak kalplerinde olan Mescid-i Aksa sevgisini daha da arttırmıştır.

bu muhabbet ve coşkunun içinde bulunan çocuklar, çok az da olsa korkudan uzak bayramlarını kutlamak kalplerinde olan Mescid-i Aksa sevgisini daha da arttırmıştır.

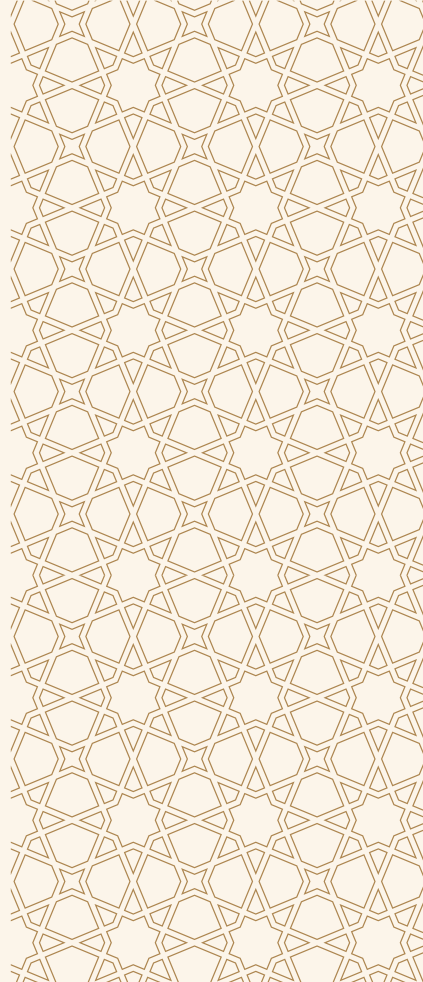
Bunlar ve bunlar gibi birçok örnek verilebilir. Bu örneklerden çıkarılabilecek sonuç, işgal devletinin orantısız gücü bu noktada başarısız kalmıştır. Bu değerler içerisinde büyüyen çocukların, İslâm'ı ve mukaddesatı en güzel şekilde öğrendikleri aşıkâr. Geçmişinden ve geleceğinden habersiz yetişmeyen bu çocuklar, Mescid-i Aksa'nın en büyük hadimleridirler.

Dipnotlar:

(1) Dünya Bankası & Bisan Araştırma ve Geliştirme Merkezi 2006

(2) BBC NEWS Türkçe (17 Mayıs 2021) Gazze: Filistinli Çocuklar İsrail'in Hava Saldırılarından ve Ablukasından Nasıl Etkileniyor: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-57146922>

(3) 2021 KUDÜS RAPORU / MESCİD-İ AKSÂ

KUŞATILİYOR başlıklı yazı için; <https://mirasimiz.org.tr/sayfa/2021-KUDUS-RAPORU--MESCİD-i-AKS%C3%82-KUŞATILİYOR/2139>

(4) INDEPENDENT Türkçe (18 Mart 2020)

Koronavirüs, Filistin'deki Eğitim Sistemini

Geliştirdi: [https://www.indyturk.com/](https://www.indyturk.com/node/148766/d%C3%BCnya/koronavir%C3%BCs-filistindeki-e%C4%9Fitim-sistemini-geli%C5%9Ftirdi)

[node/148766/d%C3%BCnya/koronavir%C3%BCs-filistindeki-e%C4%9Fitim-sistemini-geli%C5%9Ftirdi](https://www.indyturk.com/node/148766/d%C3%BCnya/koronavir%C3%BCs-filistindeki-e%C4%9Fitim-sistemini-geli%C5%9Ftirdi)

(5) Yeni Akit gazetesi (25 Eylül 2021) Fiilî İşgal

Yetmez Zihni İşgal Gerek: <https://www.yeniakit.com.tr/haber/fiil%C3%8E-isgal-yetmez-zihni-isgal-gerek-1578749.html>

<https://www.yeniakit.com.tr/haber/fiil%C3%8E-isgal-yetmez-zihni-isgal-gerek-1578749.html>

Kaynakça

Küçük, A., *Besairul Kuran*, 1. Cilt, Beka Yayınları, 2011, 2011 (1. bs).

"Aksoy Ercümen, M., *Filistin'de Eğitim: İsrail'in Yıldırma ve Şiddet Politikalarına Direnen Eğitimli Bir Halk*, Araştırma 82, İNSAMER, Ekim 2018

2021 Kudüs Raporu / Mescid-i Aksâ Kuşatılıyor <https://mirasimiz.org.tr/sayfa/2021-kudus-raporu--mescid-i-aks%C3%82-kuşatılıyor/2139>

Dünya Bankası & Bisan Araştırma ve Geliştirme Merkezi 2006

BBC NEWS Türkçe (17 Mayıs 2021) Gazze: Filistinli Çocuklar İsrail'in Hava Saldırılarından ve Ablukasından Nasıl Etkileniyor: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-57146922>

INDEPENDENT Türkçe (18 Mart 2020) Koronavirüs, Filistin'deki Eğitim Sistemini Geliştirdi: <https://www.indyturk.com/node/148766/d%C3%BCnya/koronavir%C3%BCs-filistindeki-e%C4%9Fitim-sistemini-geli%C5%9Ftirdi>

Yeni Akit gazetesi (25 Eylül 2021) Fiilî İşgal Yetmez Zihni İşgal Gerek: <https://www.yeniakit.com.tr/haber/fiil%C3%8E-isgal-yetmez-zihni-isgal-gerek-1578749.html>

işgalci israil **KAĞITTAN KAPLANDIR**

Fahri Ebu Diyab

Röportaj: İbrahim Ethem Ayaz – Nihat Topcu
Fotoğraflar: Omar Ezz

Kudüslü aktivist ve araştırmacı yazar Fahri Ebu Diyab ile İstanbul'u ziyareti esnasında bir araya gelerek Kudüs'te yaşanan son gelişmeleri konuştuk.

Öncelikle Türkiye'ye hoş geldiniz. İstanbul'u nasıl buldunuz?

Kudüs ile İstanbul arasında bir fark görmüyorum. Kudüslü biri İstanbul'a geldiğinde manevi açıdan Kudüs'te kaldığını hisseder. Hattâ ailesine vardığını, yani ailesinden ailesine taşındığını hisseder. Ayrıca Kudüs'teki her şey bize Osmanlı'nın

halkımıza bıraktığı geçmişin izlerini hatırlatıyor. Arap ve İslâm medeniyetinin Kudüs'te birleştiğini görüyoruz. Kudüs'ü koruyan Osmanlı'nın parmak izleri var. Şöyle ki şehri ve Mescid-i Aksâ'yı koruyan (Osmanlı'nın yaptırdığı) Kudüs surlarıydı. Kudüs'ün İslâmî kimliğini korumak için koruyucu kalkan olan Osmanlılar tarafından yapılmış bu kaleler ve anıtlar sonucunda binalardaki sanat ve mimari üslup şehri Yahudileştirmek isteyen işgali engellemektedir. Bu nedenle işgalci İsrail, Kudüs'ün İslâmî kimliğini açıkça gösteren

bir mimari üslubu taşıdıkları için Meğaribe Kapısı, Şam Kapısı ve el-Halil Kapısı'nı yıkmak için seferber olmuştur. İşgalci İsrail, bu anıtları Talmud'da geçtiği gibi olması için İslâmî kimliklerinden ayırmaya ve değiştirmeye çalışıyor.

Kudüs'te son aylarda özellikle Şeyh Cerrah ve Vad el Cevz Mahalleleri başta olmak üzere Filistinlilerin evlerinin sözde işgal mahkemelerinin kararlarıyla boşaltılarak el konulması ve yıkılmasına yönelik faaliyetler artmış durumda. İşgalci İsrail ısrarla

Filistinlileri buradan çıkarmaya çalışıyor. Siz bu durumu nasıl açıklıyorsunuz, İsrail ne yapmak istiyor?

Evet, Kudüs hedeftedir. İşgal devleti Kudüs'ü ve özellikle Kudüs'ün doğusunu boşaltmaya çalışıyor. Çünkü hedef mübarek Mescid-i Aksâ'dır. Mescid-i Aksâ'nın da içinde bulunduğu Eski Şehir'in kuzeyindeki Şeyh Cerrah'tan başlayıp Mescid-i Aksâ'nın güneyindeki Silvan Mahallesi'ne kadar "Kutsal Havza" adı verilen bir proje var. İşgalcilerin gözlerinin Mescid-i Aksâ'da olduğunu unutmayalım. İşgal devleti, Kudüslülerin evlerini yıkarak, mahalle sakinlerini sürerek ve bu mahalleleri boşaltarak Mescid-i Aksâ'nın ilk savunma hattını kaldırmadıkça, Mescid-i Aksâ'yı Yahudileştiremeyeceğini biliyor. Bu uygulamalarda özellikle hedef alınan mahalleler arasında Şeyh Cerrah da var. Zira Şeyh Cerrah, 1948'de işgal edilen Kudüs'ün

batısı ile 1967'de işgal edilen doğusunu ayıran temas hattında bulunuyor. Şeyh Cerrah'ın batı ve doğu mahallelerinde yaşayan aileleri yerlerinden etmek onlar için önemli. Sadece mahallenin doğusunda 28 aile var ve yıkım tehdidiyle yaşıyorlar. İşgal güçleri bu mahalleye İbranice bir ad (Shimonatsid) verdi. [Bu mahallede] tapınak olduğu iddia edilen bir dönemde Yahudi bir hahamın o bölgede defnedildiğini de ileri sürdüler. Bu iddia hiçbir zaman bilimsel olarak, tarihsel olarak ve hatta yapılan tüm kazı ve açılan tünellere rağmen kanıtlanamamıştır. İşgalci İsrail'in planladığı mevzu bahis yerleşim İbrani Üniversitesi, İseviye bölgesine ve Zeytin Dağı'na kadar uzanacaktır. [İsrail] O bölgedeki 'Karm el-Müfti' bölgesine el koydu ve burada yerleşim yerleri inşa etti. İsrail ayrıca Al-Tur bölgesindeki Zeytindağı'na ve Silvan bölgesine ilerleyerek Mescid-i Aksâ'yı yerleşim yerleriyle kuşatmayı

hedeflemektedir. Vad el Cevz bölgesinde ise işgal devleti iki yöntem kullanmaktadır: İnsanların ikamet ettikleri yerleri kaybetmeleri için evlerini yıkmak ve onları Kudüs'ten göçe zorlayarak yeni bir yerleşim inşa etmek, böylece şehrin boşaltılmasını sağlamaktır.

Bununla birlikte Vad el Cevz, Kudüs'ün Arap kökenli halkının sahip olduğu tek sanayi bölgesidir. Dolayısıyla İsrail, insanların geçim kaynaklarını kesmek ve onları Kudüs şehri dışında geçim kaynakları aramaya zorlamaktadır. Çünkü dünyadaki herhangi bir şehirde günlük yaşamın bileşenleri barınma ve çalışmadır. İşgalci İsrail, çok büyük bir ticari ve endüstriyel Yahudileştirme projesi olan Silikon Vadisi'ni inşa etmek için Filistinlilerin evlerini yıkıp yerleşimcileri yerleştirirse onların geçim kaynaklarını da keser. Bu proje için 780 milyon dolardan fazla bütçe sağlandı.

“

Kudüs'teki her şey bize Osmanlı'nın halkımıza bıraktığı geçmişin izlerini hatırlatıyor. Arap ve İslâm medeniyetinin Kudüs'te birleştiğini görüyoruz. Kudüs'ü koruyan Osmanlı'nın parmak izleri var. Şöyle ki şehri ve Mescid-i Aksâ'yı koruyan (Osmanlı'nın yaptırdığı) Kudüs surlarıydı. Kudüs'ün İslâmî kimliğini korumak için koruyucu kalkan olan Osmanlılar tarafından yapılmış bu kaleler ve anıtlar sonucunda binalardaki sanat ve mimari üslûp şehri Yahudileştirmek isteyen işgali engellemektedir.

Hedef, Filistin ekonomisini doğrudan İsrail ekonomisine bağlamaktır. Ayrıca Filistinlilerin ekonomik destek kaynaklarını kurutmak işgalin kolay bir şekilde kontrol edilmesi ve yönetilmesini sağlayacaktır. İşgal devletinin bu bölgeye özel planlar kurduğunu düşünüyorum. Şeyh Cerrah'a geri dönecek olursak işgalciler, birçok yerde olduğu gibi bu toprakların da Yahudilere ait olduğunu iddia ediyor. Fakat bu doğru olsaydı şimdiye kadar beklemezlerdi ve İsrail mahkemeleri bu topraklara el koyardı. Kudüs'e yapılan saldırı siyasi ve ideolojiktir. Çoğu zaman bu durum yasal bir çatışma olarak gösteriliyor ve bu nedenle sorun İsrail mahkemelerine taşınıyor. Ancak İsrail mahkemeleri adil değil ve işgal sisteminin bir parçası. Mahkeme siyasi ve ideolojik olan bir çatışmayı yargısal bir çatışmaya dönüştürmek istiyor. Ayrıca bu davalara İsrail mahkemelerinin adil bir şekilde karar vermesi beklenemez. Bu nedenle, dava süreçleri uzamaktadır.

Kanaatimce Şeyh Cerrah'ta evlerin ele geçirilmesini geciktiren şey, Bab el-Esbat, Bab el-Amud, Bab el-Rahme'deki direnişte olduğu gibi Kudüslülerin sebat ve azmidir. Kudüs halkının azim ve kararlılığı genel olarak Filistinlilerin aynı zamanda Arap ve

tüm Müslüman kardeşlerinin desteğiyle mümkün olmuştur. İşgalin Kudüs'teki birçok mahalleyi boşaltamamasının sebebinin öncelikle Kudüs'ün ve Filistinlilerin sebatı ve mücadele vermesi ama aynı zamanda Müslüman halkların desteği olduğunu düşünüyorum.

Bunlara ek olarak Kutsal Havza denilen tehlikeli bir plan vardır. Bu plan Eski Şehir ve Mescid-i Aksâ civarında 17.500 dönümlük alanı kapsamaktadır. Yahudilerin Kudüs bölgesinde hak sahibi olduklarını kanıtlamak için İşgalci İsrail, bu bölgede (Tevrat'ta bahsedilen) Orşelim dedikleri sözde bir Yahudi şehri bulmaya çalışıyor. [Ancak] Yahudilerin iddiası (bu bölgenin 3000 yıl önce Yahudilerin krallığı olduğu) kanıtlanmamıştır. Bu, herhangi bir tarihsel, bilimsel veya metodolojik kanıtla ortaya konmamıştır. Yahudiler, bu topraklar üzerindeki kontrol haklarını kanıtlamak ve ardından Mescid-i Aksâ'yı ele geçirmek için tarihi tahrif ederek sahte bir medeniyet iddiasında bulunuyorlar.

İşgalci İsrail, Mübarek Mescid-i Aksâ'yı yıkmayı veya en azından zamansal ve mekânsal olarak bölmek suretiyle özellikle doğu bölgesini Müslümanların

kontrolünden çıkarıp daha sonra mabet inşa etmeyi planlıyor. Silvan bölgesinde, Mescid-i Aksâ'nın güneyinde, Silvan yakınında ve Meğaribe Kapısı bölgesinde İşgalci İsrail, tapınağı kurmak için ilk adım olarak gördükleri sözde mabedin tesislerini kurmaya çalışıyor. Çünkü bu bölgede Kenan, Roma, Bizans ve Osmanlı'ya kadar uzanan zengin bir hazine mevcuttur. İşgal devleti, mezkûr kalıntıları yok etmeye, değiştirmeye ve bölgeyi Yahudileştirme politikasına uygun olarak Tevrat'a uygun bir biçimde ağaçlar dikmeye çalışıyor. Çünkü İşgalci İsrail, Kudüs'ün doğusu ve batısını birleştirerek Yahudi devletinin başkenti ilan edip tüm Arap ve İslâm anıtlarını silerek iddia ettiği Yahudi izlerinin var olduğunu ispatlamaya çalışıyor.

Hicri 16 yılında, Hz. Ömer bin el-Hattab'ın Patrik Sofranyus'tan Kudüs'ün anahtarlarını almak için Kudüs'e gelmesiyle başlayan İslâmî dönemden Haçlı işgaline kadar ve 1187'de Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs'ü geri almasından Osmanlıların fethine kadar Müslümanlar bu bölgede birçok eser inşa etti. Şehrin gerçek kimliğini tartışmasız açık bir biçimde gösteren İslâmî yapılar işgal devletini rahatsız etmekte ve bu anıtları ortadan kaldırıp üstlerini örtmeye

“

İşgalci İsrail, Mübarek Mescid-i Aksâ'yı yıkmayı veya en azından zamansal ve mekânsal olarak bölmek suretiyle özellikle doğu bölgesini Müslümanların kontrolünden çıkarıp daha sonra mabet inşa etmeyi planlıyor.

çalışmakla, hafızayı ve tarihi yapıları ziyaret edenlerin yanı sıra halkı da hedef almaktadırlar. Bununla birlikte, Kudüs'ü dünyaya farklı biçimde tanıtmak ve İslâm kimliğinden soyutlamak için sokakların isimlerini ve Kudüs şehri civarındaki her şeyi İbranileştirme projesine devam etmektedir. Ancak şimdiye kadar başaramamış durumdadır. Kudüs şehrine bakıldığında, onun bir Arap ve İslâm şehri olduğu hemen anlaşılacaktır. Ancak işgal devleti bunu istemiyor. Şehri tamamen Yahudileştirmek istiyor. Bu, Şeyh Cerrah, Vad el Cevz mahallelerini boşaltmak, Mescid-i Aksâ'yı kazılmış tünellerle yıkmak demektir. Çünkü İsrail Talmudik bir gerçekliği dayatmak istiyor ve Kudüs'te Arap-İslâm kültürünün dışında Yahudi varlığını, tarihini ve kültürünü kanıtlamak için gelecek nesilleri hedeflemektedir.

Dışarıdan bakıldığında Yahudiler, istihbarat anlamında her şeyden haberdar olan, her tarafa elleri uzanabilen, güçlü ve muktedir bir portre çiziyorlar. Gerçekten de durum bu mu?

İşgalci İsrail, Araplara boyun eğdirmek ve onları korkutmak için propaganda yapmakta ve medyayı kullanmaktadır. Ne yazık ki Arap dünyasına Yahudi mesajlarını iletmeye çalışan bazı rejimlerin veya medya kuruluşlarının yayınları işgale yardımcı oluyor. Ayrıca dünya çapında

Siyonizm kuruluşları tarafından kontrol edilen devasa medya şirketleri de yardım ediyor. Yine de işgal devleti adeta kâğıttan kaplana dönüştü. Yahudilerin sayısı Arap ve Müslümanların sayısına kıyasla azdır. Finansal güç bile dünyada çok zengin Yahudiler olmasına rağmen sanıldığı kadar çok değildir. Eğer doğru istatistikler olsaydı, Arapların ve Müslümanların dünyada daha fazla yer altı kaynaklarına ve yeteneğe sahip oldukları anlaşılırdı. Ama Yahudiler medyaya sahip. Anlatılarını ve mesajlarını geniş bir şekilde tanıtmak için sinema, medya, televizyon ve kitle iletişim araçlarını daha etkin kullanıyorlar. Sahada İsrailliler ve Araplar, Filistinli veya İslâmî kurum veya kuruluşlar arasında gerçek bir çatışma olduğunda, bu devletin sadece kâğıttan kaplan olduğunu gördük. Bu işgalci varlığı veya devleti koruyanın, bazı Arap ve uluslararası rejimler ve işgalin işbirlikçileri olduğunu düşünüyorum.

İşgalci İsrail devleti hayati imkânlar hiç sahip değil. Yer altı madenleri yok ve coğrafi olarak çok geniş bir alana sahip değildir. Arap sularını kontrol etmesine rağmen İsrail'de suyla ilgili sorunlar bile var ve ayrıca Ürdün ve diğer bazı bölgeler gibi bu suyun sahiplerini kendi sularından mahrum bırakıyor. Dolayısıyla var olan bu korku muhtemelen Arap halklarının bilinçsizliğinin bir sonucudur. Bu bilinçsizliğin yayılmasında Arap halklarının gerçekleri görmesine engel olan bazı şahıs ve resmi kurumların da payları mevcuttur. Keza işgalci İsrail'in çok büyük potansiyele sahip bir ülke olduğu ve yenilmez olduğu bir yanılsamadır. Bence gerçekte 1967'den sonra İsrail hiçbir savaşa girmedi, 1967'deki savaş bile gerçek bir savaş değildi, sadece bir oyundu. Ama sonra 1973'te ve seksenlerde Lübnan'da gerçek savaşlar başladığında hâttâ Gazze'ye yönelik savaşlar ve saldırılar başladığında sahada hiçbir şey elde edemeyen devasa kurumları olan bir ülkenin karşısında olduğumuzu gördük. Teknolojik açıdan ileri gelen bir ülke olmasına rağmen İsrail'in ne siyasi ne askeri ne de ekonomik açıdan diğer ülkelerden bir üstünlüğü yoktur.

Bununla birlikte, teknolojik ilerlemesi, çevresindeki Arap ülkelerine olan üstünlüğünden değil, onların yaratıcılık

ve gelişme yeteneklerini engellemek ve gizlemek için yaptığı faaliyetlerin bir sonucudur. Çünkü bilindiği üzere dünyada Filistinlilerin, Arapların ve Müslümanların sanayileşme, bilim ve teknolojik alanda gelişmeleri bazı engellemeler ile karşılaşmaktadır. Bu nedenle, bu coğrafyada mezkûr alanlarda işgalci İsrail devleti gelişme göstermiştir. İsrail'in üstün olduğu düşüncesi yaşlılar arasında yaygındı. Ama şimdi gerçekler biliniyor, diğer ülkeler gibi, başka herhangi bir ülkenin yeteneklerine eşit olabilecek belirli ve sınırlı yeteneklere sahip bir ülke olduğu kanıtlandı, çevresinin sahip olmadığı bazı nükleer avantajlara rağmen.

İsrail vatandaşı olmalarına rağmen Yahudiler ile Müslümanlar arasında uygulamalarda ayrımcılık olduğu sıklıkla dile getirilen bir olgu. Orada yaşayan biri olarak ne gibi örnekler verebilirsiniz?

İrkçılığa gelince işgalci devlette yasaları Knesset çıkarır. Knesset'in 120 üyesi var, aşırı sağ ve ultra-Ortodoks sol partilere kadar çeşitli partiler mevcuttur. Yahudi dinine mensup İsrail Devleti'nde ayrıcalıkların sadece Yahudilere özgü olduğunu ifade eden Devletin Yahudiliği adlı bir yasa da yürürlüğe konulmuştur. İrkçılığa bir

“

Kudüs şehrine bakıldığında, onun bir Arap ve İslâm şehri olduğu hemen anlaşılacaktır. Ancak işgal devleti bunu istemiyor. Şehri tamamen Yahudileştirmek istiyor. Bu, Şeyh Cerrah, Vad el Cevz mahallelerini boşaltmak, Mescid-i Aksâ'yı kazılmış tünellerle yıkmak demektir.

örnek verecek olursak: Bir Yahudi, ruhsat işlemleri olmadan bir araziye el koyabilir ve üzerinde inşaat yapabilir ki ruhsat işlemleri Yahudiler için hızlı ve kolay bir şekilde ayarlanmaktadır. Ama bir Filistinli bu toprakların sahibi olduğunu bile ispat edemiyor. 2021'de Kudüs'te sayısı 22.000'e ulaşan bina yıkım tehlikesiyle karşı karşıyadır. Ancak hiçbir Yahudi'ye yıkım emri gelmedi. 2021 yılında ruhsat almak için gerekli tüm şartları yerine getirerek özel arazileri üzerinde işgal belediyesine başvuran ve tüm şartları sağlayan 10.000 Kudüslünün, gerekli tüm şartları sağlamalarına rağmen başvurularının yüzde 97,6'sı reddedildi. Bunun sebebi sadece Arap oldukları ve Kudüs'ün doğusunda oldukları içindir. Geri kalanı şehrin uzak mahallelerindedir. Diğer yandan İşgalci Yahudiler için 18.700'den fazla konut inşa edildi. İşgalci İsraililerden başvuruların hepsi kolayca ruhsat aldı ve sadece %2'sinden değişiklik yapmaları istendi. Bu da işgalcilerin engelsiz inşaat yapmalarına izin verildiğini ve Kudüs halkının engellendiğini açıkça gösteriyor. Filistinliler için yıkılan onlarca eve karşı olarak yerleşimcilerden bir ev bile yıkılmamıştır.

Geçmişte işgalci fanatikler, Filistinlilerle karşı karşıya gelmekten korkar ve imtina ederlerdi. Şimdilerde özellikle de son 2 yıldır ısrarla Filistinlilerle karşı karşıya

gelmeye çalışıyorlar. Sadece Kudüs'te değil 1948 toprakları olarak bilinen coğrafyanın tamamında ellerinde silahlarla Müslümanlara ait işyerlerine, evlere, tarlalara ve arabalara saldırıyorlar. Bu kadar ileriye gitmelerinin tabiri caizse azgınlaşmalarının sebebi nedir? Neye güveniyorlar?

Mescid-i Aksâ, işgalci fanatikler ve Mescid-i Aksâ'yı boşaltmaya çalışan resmi Yahudi kurum ve dernekleri tarafından tehdit ediliyor. Mescid-i Aksâ'yı Müslümanlar ve Yahudiler arasında zamansal ve mekânsal bölmek için bir girişimde bulunuluyor. Kudüs'e yerleşmeleri hususunda bir dayanak bulmaya çalışan Yahudi yerleşimciler dini ritüellerini yerine getirebilecekleri bir yer olarak Mescid-i Aksâ'yı düşünüyor, çünkü iddia ettikleri gibi, özellikle Kudüs'te bir yer edinemiyorlarsa Kudüs'te kalmalarının hiçbir gerekçesi yoktur. Dolayısıyla Kudüs'teki tarihi, kültürel ve dini varlıklarını kanıtlayarak var olmaya çalışmaktadırlar. Dünyadan daha fazla Yahudi'yi Kudüs'e getirmek için sözde Tapınak fikrini icat ettiler, böylece çatışma siyasi olduğu kadar ideolojik ve dini olacaktır.

Resmi kurumlar ve işgal polisi tarafından desteklenen aşırı ırkçı gruplar olan Tapınak grupları Mescid-i Aksâ'yı tehdit ediyor. Ramazan ayının ikinci yarısında Yahudilerin Fışh Bayramı vardır. Yahudi bayramları,

davetsiz misafirlerin sayısı arttıkça Mescid-i Aksâ için gerçek bir kâbus ve çok tehlikelidir. Yahudiler, davetsiz misafirlerin sayısını artırmak ve bayramların Mescid-i Aksâ ile herhangi bir bağlantısını kanıtlamak için bayramlarını her zaman Mescid-i Aksâ'ya bağlamaya çalışmaktalar. Yapılan baskınlarda Talmud ritüellerini gerçekleştirerek İslami zihniyeti hedef almaktadırlar. Mescid-i Aksâ'ya sık sık baskın yapıyorlar, böylece sanki bir hedefe bağlı kaldıklarını aslında gerçek bir mirasları veya bir nedenleri varmış izlenimi vermeye çalışıyorlar. Sık sık yapılan baskınlarla İslam âleminin zihnini bulandırmaya çalışıyorlar. Çünkü işgalci İsrail Kubbet-üs Sahra'nın altında sözde Kutsalların Kutsalı, tabut, ahit veya tapınağın orada var olduğunu ileri sürüyor. Bence asıl amaç, tapınağı inşa etmenin yanı sıra, gerçek Arap ve İslam kimliğini gösteren bu yapının ortadan kaldırılmasıdır.

Yahudi bayramlarında Mescid-i Aksâ her zaman boşaltılır ve Müslümanların sayıları azaltılmaya çalışılır. Çünkü Murabıtların sayısı azaltılırsa Yahudilerin sayısı artacaktır. Dolayısıyla Mescid-i Aksâ'yı güvenli tutmak için onu yalnız bırakmamalıyız. İşgal güçlerinin gözü Mescid-i Aksâ'nın üzerinde ve onu ele geçirmeye çalışıyorlar. İşgalci İsrail, Aksâ üzerindeki Ürdün hâkimiyetini ele geçirmek, yani Ürdün Vakıflar Genel

Müdürlüğünden yetkiyi almak ve Mescid-i Aksâ'nın güvenliğini ve yönetimini ele geçirmek istiyor. Baskın yapanların çoğu işgal kuvvetlerinin üyeleridir ancak sivil kıyafetler giyip birkaç kez Aksâ'ya baskın gerçekleştiriyorlar. Bu durum ister Mescid-i Aksâ'da baskın yapmak ister Batı Şeria'da zeytin ağaçlarını yakmak olsun birçok şekilde kendini gösterdi. Bu durum aşırı gruplara güç verdi çünkü yetkililer ve resmi makamlar tarafından desteklendiklerini gördüler. Zira bu eylemleri yapan bizzat işgal güçlerinin askerleridir. Ancak herkesin karşısında bunlar, devletin hiçbir ilişkisi veya kontrolü olmadığı gruplar, dernekler veya kurumlar şeklinde gösterilmektedir. İşgalci İsrail bu durumu uluslararası ve yerel baskıyı hafifletmek için kullanmaktadır. Dolayısıyla baskını yapanlar işgalci güçler için sistemin bir parçasıdır ve devletlerinin planlarını açıkça uyguluyorlar. Ancak hükümet onların sorumluluğunu üstlenmediği için onların sıradan yerleşimciler olduğunu iddia ediyor. Ama unutulmaması gereken bir gerçek var o da her yerleşimci, devletin belirlediği çizgiden sapmayan bir asker ve vatandaştır. Polis onları koruyor ve Filistinli mazlumlara eziyor.

Filistin'de "işgalciler yasaların üstündedir" diye bir söz vardır. Çünkü işgal yönetimi bu duruma izin verdi. Dolayısıyla işledikleri suçlardan dolayı cezalandırılmaz, istedikleri bir şey engellenmez ve caydırılmazlar. Bununla birlikte, Filistin hükümeti Filistinlilerin haklarını savunmadığı için işgalciler ihlallerine hız kesmeden devam ediyorlar. Filistinlilerin kendi başlarına bırakılmaları sonucu özellikle Batı Şeria'dan geri çekilmelerine yol açmış olduğunu düşünüyorum, zira savunmasız bırakıldılar ve sebatan başka bir şeyleri yoktur. Ayrıca Filistin Yönetimi'nin görevlerini yerine getirememesi ve kendi halkını savunamaması işgalcilerin ihlallerine devam etmelerine neden oldu. Yaptıkları normlara ve antlaşmalara aykırı olsa da onları caydıracak birinin veya bir kanunun olmaması devam etmelerini sağladı. Önümüzdeki yıllarda, Ramazan ile Yahudi bayramları arasında kesişme olacak hatta aynı zamanlarda gerçekleşecek. Bu bayramlarda baskın yapanların sayıları

artacak, Kudüs kalıcı bir askeri kışla olacak ve işgal güçleri, aşırı grupların Kudüs'te rahatça dolaşıp bozgunculuk yapmaları için Müslümanların Mescid-i Aksâ'ya gelmelerini engelleyecektir. Bu bir hedef çünkü işgal yönetimi Filistinlileri bu şehri terk etmeye ve boşaltmaya zorlamak için sosyal, psikolojik ve siyasi baskı yapmaktadır. İşgalci İsrail, Kudüs halkının psikolojik, sosyal, siyasi, dini ve manevi güvenliğini kaybedip onları göç etmeye zorlayıp şehri

**Sık sık yapılan baskınlarla
İslam âleminin zihnini
bulandırmaya çalışıyorlar.
Çünkü işgalci İsrail Kubbet-
üs Sahra'nın altında
sözde Kutsalların Kutsalı,
tabut, ahit veya tapınağın
orada var olduğunu ileri
sürüyor. Bence asıl amaç,
tapınağı inşa etmenin
yanı sıra, gerçek Arap ve
İslam kimliğini gösteren
bu yapının ortadan
kaldırılmasıdır.**

Müslüman nüfusundan arındırmak istiyor. Daha sonra bu şehrin iki tarafını birleştirip birleşik Kudüs ismiyle Yahudilerin başkenti olarak ilan etmeyi planlıyor.

Sizin bize (Türkiye'ye) yönelik bir mesajınız var mı?

Kudüs'ün yardıma ihtiyacı var. Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: "Ben gençlerle zafere ulaştım". Biz gençlere güveniyoruz ama onları hazırlamamız gerekiyor. Fakat işgal devleti Kudüslülerin ve Kudüs'ü ziyaret edenlerin zihinlerini hedef alarak yalan haberler yaymaya çalışıyor. Önce Türkiye'de ve İslâm dünyasında gençleri yetiştirmek,

Kudüs'ün manevi ve dini değerini ümmetin kalbine yeniden kazandırmak zorundayız ki İslam ümmeti vazifesini yerine getirip kutsalını korusun. Mescid-i Aksâ'yı savunmak sadece Filistinlilerin sorumluluğunda değildir, Mescid-i Aksâ İslam ümmetin inancının bir parçasıdır ve Allah'ın kitabında bir ayettir. İslâm ümmeti, Kudüs'e ve kutsallarına sahip çıkmanın dini, hukuki ve insanî bir görev olduğunu bilmelidir. Gençlerin entelektüel ve ahlâki desteğe ve Kudüs halkının kararlılığını tesis etmek için gereken her şeye ihtiyacı var. Başta gençler olmak üzere herkese ihtiyaç vardır ve bu tüm Müslümanların görevidir. Bu nedenle Türkiye'deki tüm gençleri Kudüs'ü ziyaret etmeye, Kudüslü ve Türk aileleri tanımaya davet ediyoruz. Türk halkının Kudüs'e ve kutsal mekânlara geçmişte ve günümüzde verdiği desteği çok takdir ediyoruz.

Türk halkı Kudüs'ü Yahudileştirmeye yönelik birçok girişimi ve işgalin ırkçılığını görmüştür. Umarız gençlerimiz ayağa kalkıp Kudüs'ü ve Kudüs halkının sebatını desteklemek için destek verirler çünkü çok kritik bir dönemdeyiz. Zira İşgalci İsrail; Kudüs'ü, kültürünü, yapılarını, üslubunu ve her şeyini Yahudileştirmeye çalışıyor. Sadece Kudüs'ün ve mübarek Mescid-i Aksâ'nın kıymetini tam olarak bilen mücadele eden gençler onun yanında duracaktır. Çünkü Mescid-i Aksâ'yı desteklemek herkesin görevidir. Çünkü gaflet eden, Allah'ın hakkı, dininin hakkı ve Mescid-i Aksâ hakkını ödemiş olur. Peygamber'e (sav) ait olduğunu belirterek naklettiği bir hadiste şöyle buyrulmuştur: "Ancak üç mescide (ibadet maksadı ile) gitmek üzere yolculuğa çıkılabilir: Benim şu mescidim (Mescid-i Nebevi), Mescid-i Haram ve Mescid-i Aksâ." (Müslim, Hac, 511.) Dolayısıyla Türklerin geçmişte olduğu gibi, değerli olan gerçek desteklerinin devam etmesini diliyoruz. Kudüs'ü ve Kudüs halkını destekleyen tüm kurumları desteklemelerini diliyoruz çünkü bunlar Kudüs ve değerleri arasındaki bağıdır. Onlar Kudüs'teki halkımıza sahip çıkanlardır. Özellikle de Filistin ve Kudüs halklarının her zaman yanında duran Türk halkından Allah razı olsun.

MEKKE, MEDİNE VE KUDÜS'ÜN FAZİLETLERİ

Kevser Kıran

Şeyh Muhammed el-Yemenî'nin "Tuhfetü'l Âşıkîn Fezâil-i Mekke ve'l Medine ve'l Kudüs" adlı eseri "Mekke, Medine ve Kudüs'ün Faziletleri" adıyla Osmanlıcadan günümüz Türkçesine Gamze Beşenk'in gayretleriyle kazandırılmıştır. Kitap, Beşenk'in tanıtım ön sözüyle başlar ve akabinde merhum müellifin ön sözüyle devam eder. Yoğun

bir ihlâs ve aşk ile yazılan eser, okuyanı daha ilk sayfalarda kendisine bağlamayı başarır. Kitabın birinci bölümü Mekke ve Kâbe'nin faziletlerinden müteşekkil olup bu bölümde Kâbe'nin, henüz Hz. Âdem (as) yaratılmazdan evvel melekler tarafından manen inşasına başlandığı tasrih edilir. Bir sonraki fasılda, Hz. Âdem (as)'ın yeryüzüne indirildiği zaman, Hak Teâlâ'nın Kâbe'nin

inşasını emredip bizzat yerini Cebrail (as) vasıtası ile bildirmesine ve nasıl inşa edeceğini öğretmesine dair izahlar mevcuttur. Eserdeki şu sözler bu durumu izah eder:

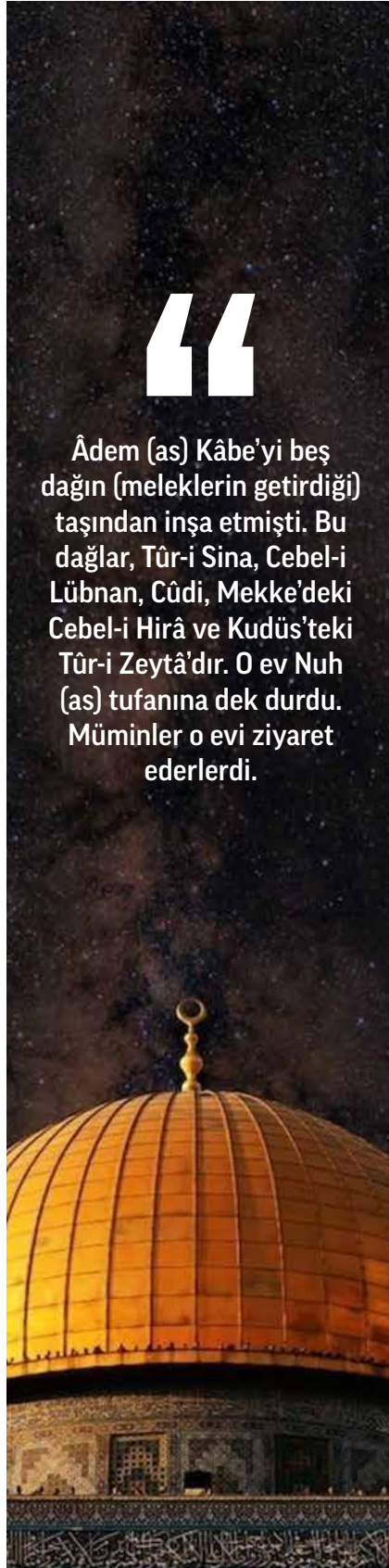
"Âdem (as) Kâbe'yi beş dağın (meleklerin getirdiği) taşından inşa etmişti. Bu dağlar, Tûr-i Sina, Cebel-i Lübnan, Cûdi, Mekke'deki

Cebel-i Hirâ ve Kudüs'teki Tûr-i Zeytâ'dır. O ev Nuh (as) tufanına dek durdu. Müminler o evi ziyaret ederlerdi. Tufan zamanı yıkılıp selin şiddetinden taşların her biri bir tarafa dağıldı. Kâbe'nin yeri yatan bir deve hörgücü gibi tepe kaldı. Sel onun iki yanını yırtmıştı. Halilurrahman (as) zamanına dek müminler gelip o toprağı yüzlerine sürüp her ne dua etseler Hak Teâlâ kabul ederdi." (1)

Bununla birlikte, Hacerül Esved'in Hz. Âdem (as) ile beraber cennetten yeryüzüne inmesi, ilk hâlinin süttten daha beyaz ve ıslıl ıslıl nurlu olması İbniAbbas (r.a)'ın rivayeti ile aktarılmış ve Kâbe'nin inşası tamamlanınca ilk defa Cebrail (as) tarafından tavaf edildiği nakledilmiştir. Keza, Hz. Âdem Peygamberin, Rabbine münacatı ve Rabbimizin Kâbe'yi ziyaret edip tövbe eden tüm Âdem nesline fazl ve kereminden mağfiret edip cennetine koyacağı vaadi ile bu fasıl sona erer.

Sonraki fasılda Hz. İbrahim (as)'ın Kâbe'yi inşa etmesi konu alınmıştır. Hacer anamızı Mekke vadisine getirmesinden itibaren gelişen olaylar roman tadında ve akıcı bir anlatımla verilir. Hz. İbrahim (as)'ın taşlardan ördüğü bu yapının da zamanla yıkıldığı, sırasıyla Amalika kavmi ve Cürhüm kabilesi tarafından tekrar yapıldığı, sonraki seferinde de Kureyş kabilesi tarafından tekrar yapıldığı belirtilir ki bu son sefer, Hacer-i Esved'in Efendimiz (s.a.v) tarafından hakem tayin edilerek yerine konduğu inşasıdır.

Gelen fasılda Kâbe-i Şerifin fazileti, sevabını ve hasenatını okurken Rabbimizin cömertliğine hayran olup hamd-ü senada bulunmamak mümkün değildir. Muteakip gelen birkaç fasılda Rabbimizin keremi, ihsan ve ikramları anlatıldıktan sonra haccın şartları, sevabı, farz, vacip ve sünnetleri ele alınmıştır ve hac menâsiki ve duaları Arapça ve Türkçe olarak detaylı bir şekilde toplanmıştır. Böylece ikinci harem-i şerifimiz olan Medine bölümüne geçiş yapılarak iki cihanın övücü olan Efendimiz (s.a.v)'i bağrında saklayan mübarek beldenin faziletleri aktarılmaya başlanır. Medine'nin seçkinliği, fazileti aktarılırken diğer yandan da Medine'yi ve Efendimiz (s.a.v)'i ziyarete gitmenin müjdeli ikramları zikredilir. Medine'nin kıymeti o

“

Âdem (as) Kâbe'yi beş dağın (meleklerin getirdiği) taşından inşa etmişti. Bu dağlar, Tûr-i Sina, Cebel-i Lübnan, Cûdi, Mekke'deki Cebel-i Hirâ ve Kudüs'teki Tûr-i Zeytâ'dır. O ev Nuh (as) tufanına dek durdu. Müminler o evi ziyaret ederlerdi.

kadar yüksek ve faziletleri o kadar çoktur ki müctehid imamlar aralarında Mekke'nin mi yoksa Medine'nin mi daha faziletli olduğunu istişare etmişlerdir. Efendimiz (s.a.v), Allaha "Ya ilahi! Mekke kavmi bana zulüm edip beni sevdiğim, doğduğum yerden incitip çıkardı. Sen beni sevdiğin yere ilet!" diye dua etmiş, Rasulullah (s.a.v)'in bu müşerref ricaları üzerine Allah da kendisini Medine'de sakın kılmıştır. Ancak Kuran'da Şura suresi yedinci ayette Mekke'nin "şehirlere anası" olarak zikredilmesi ve faziletleri de defaten övüldüğü için Mekke'nin üstünlüğü galip gelmiştir.

Fil vakası, iki cihanın övücü Peygamberimiz (s.a.v)'in doğumundan iki gün sonra gerçekleştiği, Rasulullah'ın (s.a.v) müşerref vücutları hürmetine Mekkelilerin bu şerden korunması da güzel bir anlatımla bölüme dâhil olmuştur. (2)

Efendimiz (s.a.v)'in İslâm'a davetini işiten Hazrec kabilesinden altı kişinin, davete ittiba edip Müslüman oluşları ve akabinde Medine'ye dönerek kavimlerine haber vermesiyle Musab b. Umeyr (r.a)'ın da onlara İslâm erkânını ve Kur'an'ı Kerim'i öğretmesi için gönderilmesi, Medine'nin Allah Rasulü'nün (s.a.v) şehri olarak taçlanması ilk aşamalarını oluşturur. Aynı fasılda hicret ve Mescid-i Nebevi'nin inşası şu şekilde zikredilmiştir: "Kuran'ın inişi orda tamamlandı. Bütün vilayetlerin fethedilmesine sebep olan yardım oradan zuhur etti. İslâm dini orada zafer bulup oradan ortaya çıktı. Nasıl oradan zuhur ettiyse şerli kişilerin zamanında İslâm dini orada sığınıp sonlanacaktır. Hz. Resûlullah (s.a.v) orada vefat edip defnolundu." (s.97)

Nitekim İbn Hanbel'de geçen (II, 483) hadisi şerifte buyrulan deccalın Medine'ye giremeyeceği haberi Medine'nin Allah indindeki kıymetini bir daha idrak etmemize sebep oluyor. Keza Medine'yi, Mescid-i Nebeviyi, Ravza-i Mutahharayı ziyaret etmenin fazilet ve sevap bakımından üstün olduğu ve Medine'de bulunan Efendimiz (s.a.v)'in namaz kıldığı diğer mescidler anlatılarak bölüm tamamlanır. Bunlara ek olarak, Medine'de bulunup da Efendimiz (s.a.v)'in abdest aldığı kuyular ve Cennetü'l-Baki ile Uhud Dağı hakkındaki rivayetler de

işlenir. Nihayetinde Medine'yi okuduğumuz bölüm, Rasulullah (s.a.v)'e karşı vacip olan edebi beyan eden ve gönlümüzü coşturan bir bölüm ve Medine-i Münevvere ziyaretinde okunacak dua ve salâvatları öğreten fasıl ile sona erer.

Üçüncü bölümde gönlümüzün acıyan yarası Kudüs-ü Şerifin faziletleri ortaya konur. Rabbimizin, çevresini bereketlendirdiğine bizzat Kuran'da dikkat çektiği, İsrâ ve Mirac mucizelerinin beşiği Allah'ın mübarek kıldığı Mescid-i Aksa'nın da faziletlerini okudukça hasretimiz kat kat artar. Kudüs-ü Şerif olan Beytülmakdis çok özel bir şehirdir. Zira dört kitapta övülmüş, bütün peygamberlerle müşerref olmuş, kendi sınırları içinde yapılan hayır hasenat ve ibadetlere binlerce katıyla karşılık verildiği, kıyamet günü haşır ve neşir meydanı olacak benzersiz fazilet ve özelliklere sahip olmuştur. Hz. Ali (r.a), Rasulullah (s.a.v)'den rivayet eder ki "Yeryüzünün ulusu Kâbe'den sonra Beytül Makdis'tir; taşların ulusu Hacer-ül Esved'den sonra Sahra Taşı'dır." Sayısız hadisi şerif ile Kudüs'te ve Mescidi Aksa'da kılınan namazın

“

Hz. Ali (r.a), Rasulullah (s.a.v)'den rivayet eder ki "Yeryüzünün ulusu Kâbe'den sonra Beytül Makdis'tir; taşların ulusu Hacer-ül Esved'den sonra Sahra Taşı'dır." Sayısız hadisi şerif ile Kudüs'te ve Mescidi Aksa'da kılınan namazın elli bin katı sevap ile mükâfat bulduğu, orada yapılan tövbelerin ve duaların kabul olduğu, kişinin doğduğu günkü gibi tertemiz ve günahsız hâle geldiği tekrar tekrar izah edildiği bu bölümde tasrih edilmiştir.

elli bin katı sevap ile mükâfat bulduğu, orada yapılan tövbelerin ve duaların kabul olduğu, kişinin doğduğu günkü gibi tertemiz ve günahsız hâle geldiği tekrar tekrar izah edildiği bu bölümde tasrih edilmiştir.

"Enes bin Malik (r.a): Her kim Kudüs'te bir kandil ya da bir meşale yaksa, o meşale yandıkça melekler onun için bağışlanma dilerler. Hasan-ı Basri (r.a): Her kim Beytül Makdis'de bir akçe sadaka verse nefsinin cehennemden kurtarır." (3)

Böylece Kudüs-ü Şerifin mânâ âlemindeki kıymeti ve mağfiret vesilesi rahmet mekânı olmasına dair rivayetlerle fasıl tamamlanır. Sıradaki fasılda, Kudüs-ü Mübarekte sahra taşının üstünde ilk mescid binası yapan Hz. Nuh (a.s) vasiyetiyle, oğlu Sam olduğuna dair bir rivayet aktarılır. Bu bina Hz. İbrahim Halilullah zamanına kadar ayakta kalmış ve sonrasında bir depremle yıkılmış olduğu ve Hz. Davud Peygamber'in de sahra taşının üstüne bir mescid yaptırma arzusu içerisinde olduğu rivayet edilir. Müteakib fasılda Süleyman Peygamber (as)'a Allah

Teâlâ'nın bahsettiği muhteşem ihsanlar anılarak daha yakından tanımamız sağlanır ve Mescid-i Aksa'yı bina edışı, kullandığı kıymetli taşlar, binanın muazzam büyüklüğü gibi detaylar çeşitli menkıbelerle anlatılır. Binanın tamamlanışına dair güzel bir iktibas daha yapalım:

"Süleyman (as), sahra taşının üstüne çıktı. Mübarek ellerini kaldırıp dua etti: "İlahi! Günahkâr kullarından kim tövbe niyeti ile buraya gelse onu daha kapıdan girmeden bağışla ki bu mescide temiz girmiş olsun, rahmetine ve bağışlamana nail olup çıksın. Her kim bu müşerref mescide girse rızan için namaz kılıp ziyaret edip bütün günahlarına tövbe edip senden bağışlanmak dilerse dileğini kabul eyle, bağışla. Bir kişi ziyana uğramış olsa buraya gelse, korku içinde olsa onu emin eyle. Hasta olsa şifa ver, günahını bağışla. Bir ülkeden yağmur istemek için gelseler, onlara yağmur ver. İlahi! Hepsinin isteklerini daha kapıdan içeri girmeden kabul buyur. Kim bu mescide girse rahmetinle ihsanda bulun. Buradan çıkıncaya kadar nazarını üzerlerinden giderme. Eğer duamı kabul ettiysen kurbanımı da kabul et ki, bu da duamın kabul olduğunun işareti olsun."

(4)

“

Süleyman (as), sahra taşının üstüne çıktı. Mübarek ellerini kaldırıp dua etti: "İlahi! Günahkâr kullarından kim tövbe niyeti ile buraya gelse onu daha kapıdan girmeden bağışla ki bu mescide temiz girmiş olsun, rahmetine ve bağışlamana nail olup çıksın. Her kim bu müşerref mescide girse rızan için namaz kılıp ziyaret edip bütün günahlarına tövbe edip senden bağışlanmak dilerse dileğini kabul eyle, bağışla.

Süleyman peygamberin vefatı ve defnini anlatan rivayet ve menkıbelerle faslı tamamlayan müellifimiz, Hz. Süleyman (as)'dan sonra yerine Esaya isimli bir oğlunun geçtiğini anlatan bir bölüme başlanır. Müellif, Süleyman Peygamber (As)'dan sonra akılları durduracak hazinelerine göz diken çevre ülke kral ve meliklerinin Kudüs'e düzenledikleri seferler ve uğradıkları hezimetlere dair eriştiği rivayet ve menkıbeleri bir araya getirmiştir. Tarihsel süreç içinde olaylara değinerek ilerlenmiş ve Yahya Peygamber (as)'ın şehit edilmesine kadar gelinmiştir. O güne kadar Kudüs'e hiçbir düşmanın ayak basmasına izin vermeyen Allah Teâlâ, bu felaket üzerine gazaba gelip üzerlerine Buhtunnasır isimli zalim bir meliki musallat etmiştir. O da Kudüs'ü harap edip halkını kılıçtan geçirmiştir. Bundan sonra Kudüs'ün kutlu günü, Hz. Ömer (r.a)'ın hilafetinde Müslümanların hâkimiyetine gireceği vakti bekler.

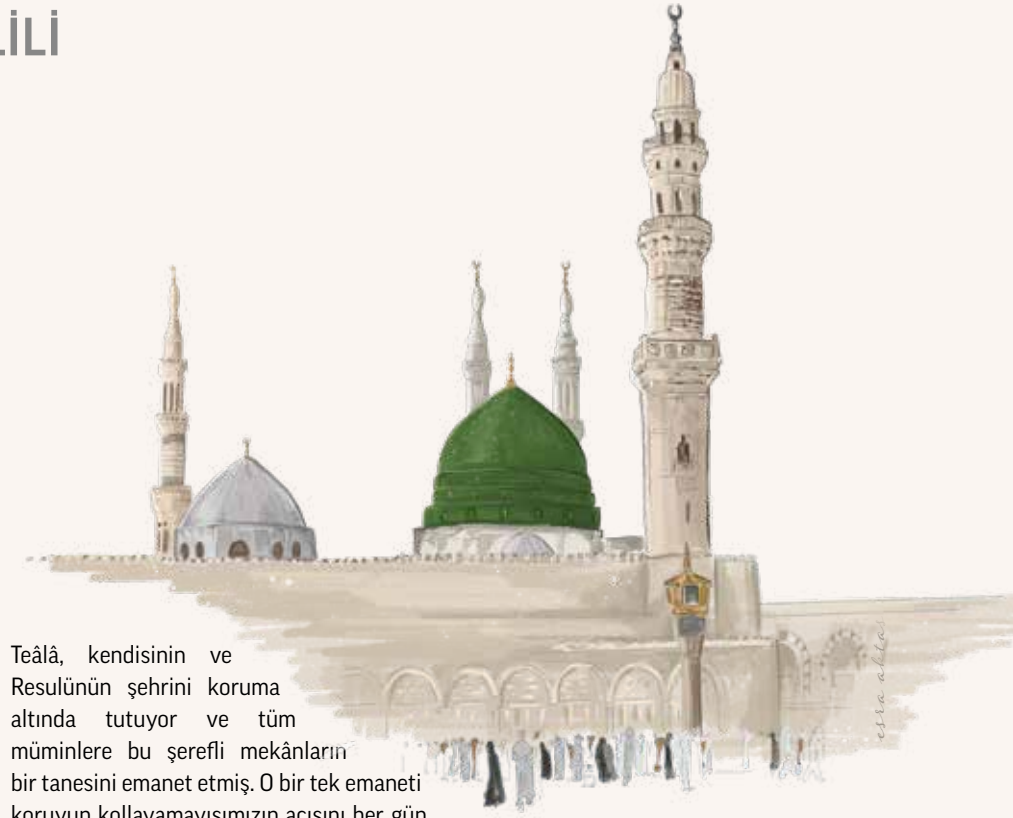
Hz. Ömer (r.a), Hz. Peygamber (s.a.v)'in müjdesinin mucize ve bereketiyle Kudüs'ü mücadele etmeden ve kan dökmeden alır. Üstüne yığılmış topraklarla belirsiz hâle getirilmiş Sahra Taşı'nı bulur ve temizletir. Abdülmelik İbn Mervan faslında Kubbet'üs

Sahra'nın inşası yapılır. Dillere destan olan bu yapı altın, gümüş ve mücevherlerle bezenmiş muhteşem bir inşa olup kudsiyetine verilen kıymete mütenasip kıymetli bir hazine gibi korunmuş ve süslenmiştir. Halife Ebu Cafer zamanında depremlerde büyük hasar görmüş ve devletin hazinesi müsait olmadığından altın ve gümüş süslemeler satılarak onarımı yapılmıştır. Bilâhare tekrar depremlerle yıkılmış ve onarıldıysa da Beni Ümeyye zamanındaki bir depremle bina tamamen yıkılmıştır. Beni Ümeyye zamanında ürpertici bir mucizeyle yeniden inşası yapılır.

"Hepsinden de güzeli onda bunca nebi aleyhimusselam yatmaktadır. Bir parça yer yoktur ki, oraya nebilerin mübarek ayakları basmamış olsun. Bu yüzden kişinin o mübarek yerlerde saygısızlık etmekten uzak durması gerekir. Ey Allah'ım! Bize ve bütün Müslümanlara onun ziyaretini kolaylaştır. Bizi muttakilerden eyle ve Müslüman olarak bizim canımızı al. Âmin ey âlemlerin Rabbi olan Allah'ım!" (5)

On üçüncü bölümde Kudüs'e gökten meleklerin inip nasıl ziyaret, dua ve tesbih ettiklerini beyan eder. Ashabdan ve tabiinden gelen rivayetler aktarılır. Kudüs'ün, Mescidi Aksa'nın ve Sahra Taşı'nın kudsiyetini daha iyi idrak etmemize sebep olacak deliller sıralanır. Meleklerin bu mübarek mekâna rağbetine ilaveten Kıyamet gününde Hz. İsrail (as)'ın da Suru, Sahra Taşı'nın üzerinden üfleyeceği Ebu Hureyre kanalıyla Efendimiz (s.a.v)'den rivayet edilmiştir. O dördüncü bölümde Beytül Makdis'in menasiki, ziyaretin ve ibadetin adabı ile okunacak dualar bildirilir. Duygularımızı bir şelale gibi coşturan bu güzel çalışma, Hz. İbrahim Halilullah (as)'ın makamının faziletini, binalarını vefatını ve ziyaretinin sevabı ile adabını beyan eden bölümle son bulur.

Rahmetli Timurtaş Uçar hocanın söylediği gibi: "Ayların şerefileri olduğu gibi mekânların da şerefileri var; Recep ayı Allah'ın ayı, Kâbe Allah'ın kıymetli şehri, Şaban ayı Rasullullah (s.a.v)'in ayı ve Medine de O'nun kıymetli şehri, Ramazan da müminlerin kurtuluş ayı ve Kudüs ise tüm müminlerin şehridir." derdi. Allah

Teâlâ, kendisinin ve Resulünün şehriyi koruma altında tutuyor ve tüm müminlere bu şerefli mekânların bir tanesini emanet etmiş. O bir tek emaneti koruyup kollayamayışımızın acısını her gün kalbimizde bir mum gibi yakacağız. Ta ki şerefilerimizin şerefimiz olduğunu anlayıp geri aldığımız vakte kadar.

Dipnot

(1) Gamze Beşenk, Süleymaniye Kütüphanesindeki iki nüshayı birleştirerek, eksiklerini birbiriyle tamamlayarak, günümüz Türkçesine çevirerek değerli bir çalışmayı gün yüzüne çıkartmıştır.

(2) Mübarek kılınan sahra taşının üstüne ilk mescidin Hz. Âdem peygamber zamanında yapıldığına delalet eden Tirmizi'de geçen bir hadisi şerif de bulunmaktadır. Büyük ihtimalle tufanda yıkılmış olmalı. Nuh (As.) bu mukaddes yere mescid yapmasını oğluna bu sebeple vasiyet etmiş olabilir.

(3) Arzu ederdik ki kitabın hazırlığında rivayetlerin kaynakları da bulunup dipnot olarak sayfalara ilave edilmiş olsun. Özellikle hadis rivayetlerinde gözlerimiz bu bilgileri aradı. Kitabın hazırlığında olumlu bulduğumuz yönü de adı geçen kimselerin hakkında kısa biyografik bilgilerin verilmiş olmasıydı. Çok isabetli bir bilgilendirme olmuştur

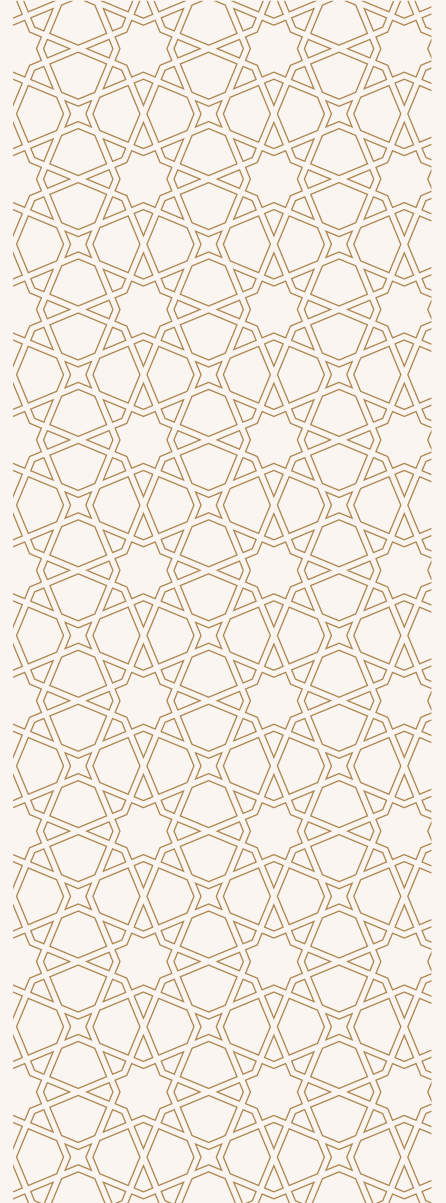
Kaynakça

1) Muhammed El-Yemeni, Mekke Medine ve Kudüs'ün Faziletleri, çev. Gamze Beşenk, Büyüyenay Yayınları, 2017, s. 93.

2) A.g.e., s. 135.

3) A.g.e., s. 156

4) A.g.e., s.189

MESCİD-İ AKSA MUHAFAZISI ŞEYH RAİD SALAH

Feyzanur Seyhan

Küçük yaşlardan itibaren Filistin ve Mescid-i Akse davasını ailesinden veya çevresinden duyarak ve bilerek büyüyen insanların Kudüs, Gazze, Mescid-i Akse, Şeyh Ahmed Yasin, Şeyh Raid Salah gibi şehirlere ve isimlere kulak aşinalığı vardır. Ancak uzun yıllar bu şehirleri, isimleri duyarak büyüsek de gidip görmeden yahut biri bize anlatmadan veyahut kendimiz öğrenme çabasına girmeden “Mescid-i Akse tam olarak neresidir?” “Kudüs ve Gazze nerededir ve önemi nedir?” gibi birçok konu hakkında bilgisiz kalırız. Kudüs hakkında bilgiyi haiz olunmadığı müddetçe, Kudüs

bilincine ve hassasiyetine sahip olmak da pek mümkün gözükmez. Mevzu bahis bilgisizlik, Kudüs ve çevresine dair meydana gelen ve medya aracılığı ile eriştiğimiz büyük çaplı olaylar karşısında ses çıkarmamıza ve medya araçlarının kesildiği noktada ise unutmamıza neden olacaktır; ancak bilgisizliğimiz doğru bilgiye inkılâp ettiği zaman Kudüs hayatımızın her alanında ve anında olacaktır. Bu minvalde, kendisine yapılan zulümlere rağmen yılmadan Kudüs’ün özgürlüğü için mücadelesine ve muhafızlığına devam eden Şeyh Raid Salah’ı tanıtır mesajını aktaracağız.

Şeyh Raid Salah 1958 senesinde Filistin’in Ummul Fahm şehrinde doğmuştur. Ummul Fahm Lisesi’nin ardından el-Halil Üniversitesi’nde İslâm Hukuku alanında eğitim almıştır. İsrail yönetimi tarafından eğitim vermekten menedilmesinin ardından gazeteciliğe yönelen Şeyh Raid Salah, 1989’da Ummu’l Fahm Belediye Başkanlığı’na seçilmiş, 1993 ve 1998 yıllarındaki belediye seçimlerinde de galip gelmiştir. Bilâhare 2001 yılında görevinden istifa etmiş ve Filistin İslâmî Hareketi’nin başkanı olmuştur. O günden itibaren Filistin İslâmî Hareketi’nin başkanlığını yürüterek

Mescid-i Aksa'nın muhafızlığını yapmayı sürdürmüştür. Başkanlığını yaptığı Aksa Müessesesi ve diğer birçok kurumun ortak çalışmasıyla Mervan Mescidi'nin imarı gibi Mescid-i Aksa civarında ve Doğu Kudüs'te önemli projelerde yer almıştır. Şeyh Raid Salah, Mayıs 2003 tarihinde yüzlerce kişiyi kapsayan tutuklama kampanyasında İslâmî Hareketin yönetim kadrosundaki on altı kişi ile beraber gözaltına alınmış ve iki yılı aşkın bir süre hapiste kalmıştır. Sonraki yıllarda da işgal devletin hukuksuz kararlarıyla birçok defa tutuklanmıştır. 2010 Mayıs'ında işgal ordusunun saldırısına uğrayan Gazze filosundaki aktivistler arasında yer almıştır. 16 Ağustos 2020 tarihinde on yedi aylık fiili hapis cezasını çekmek üzere İsrail hapishanelerine girmiştir. Hayfa kenti yakınlarındaki Celme Hapishane idaresine teslim olan Şeyh Salah'ı yüzlerce seveni uğurlamıştır. Şeyh Salah, tutukluluğunun başladığı 16 Ağustos 2020 gününden itibaren tek kişilik hücrede tutulmuştur ve 13 Aralık 2021 tarihinde serbest bırakılmıştır.

Şeyh Raid Salah, serbest bırakıldıktan yirmi iki gün sonra, İSRA Vakfı ve Artuklu Üniversitesi'nin düzenlediği ve Prof. Dr. Abdülfettah el-Uvaysi'nin moderatörlüğünde gerçekleştirilen **"Şeyh Raid Salah'ın Mescid-i Aksa'nın Geleceğine Yönelik Vizyonu"** başlıklı programa çevrimiçi olarak bağlanmış ve İslam ümmetine şu şekilde seslenmiştir:

Kudüs davası ile alâkalı konuşurken, şunu çok net bilmemiz gerekiyor: İslâm Ümmeti, Arap Dünyası ve Filistin halkı ve bütün vicdanlı insanların da bilmesi gerekiyor. Mescid-i Aksa nedir? Kudüs nedir? Neden mübarektir? Elimizden geldikçe çalışarak bu soruların cevabını vermemiz gerekiyor ve herkes için net olması gerekiyor. Bu sorulara cevap vermeye çalışmayacağım ama kısa bir konuşma yapmak istiyorum, özellikle bugünlerde bu soruların önemine dair şunları söylemek istiyorum.

Hepimiz, Ebu Zerr el-Ğifârî'nin rivayet ettiği hadisi-ki sahih hadistir- duyduk veya okuyup dinledik. Ebu Zerr el-Ğifârî (ra) Peygamber Efendimize (sav) soruyor:

"Ya Rasulallah! Yeryüzünde ilk hangi cami inşa edilmiştir?"

Peygamber Efendimiz (sav): **"Mescid-i Haramdır."**

Ebu Zerr el-Ğifârî: **"İkinci cami hangisidir?"**

Peygamber Efendimiz (sav): **"Mescid-i Ak-sadır."**

Ebu Zerr el-Ğifârî **"Aralarında kaç sene vardır?"**

Peygamber Efendimiz (sav) **"40 sene vardır."**

Bu hadisin devamı da var ama bence en önemli kısım budur. Mescid-i Aksa ile alâkalı olan bu önemli diyalog, çok önemli medeniyetsel, evrensel ve insanî bir boyut anlatıyor.

Mescid-i Aksa da Âdem Aleyhisselam döneminde vardı. O zaman Mescid-i Aksa'nın hikâyesi kadim bir hikâyedir. Mescidi Aksa'nın hikâyesi insanın ve insanlığın başlangıcı ile başlamıştır. Sadece bir cami hikâyesi değildir, sadece işgale uğradıktan sonra değer kazanmamıştır.

Bu hadisi dinlediğimiz zaman çok önemli bazı hakikatleri görüyoruz. Dünyada inşa edilen ilk cami Mescid-i Haram'dır. İçimizin mutmain olduğu, Mescid-i Haram'ın Âdem Aleyhisselam zamanında olmasıdır. Mescid-i Haram'dan kırk sene sonra Mescid-i Aksa yapılmıştır.

Bu şu demek oluyor: Mescid-i Aksa da Âdem Aleyhisselam döneminde vardı. O zaman Mescid-i Aksa'nın hikâyesi kadim bir hikâyedir. Mescidi Aksa'nın hikâyesi insanın ve insanlığın başlangıcı ile başlamıştır. Sadece bir cami hikâyesi değildir, sadece işgale uğradıktan sonra değer kazanmamıştır. Mescid-i Aksa'nın

uzun ömrü, bütün zalimlerin ömründen daha uzundur, bütün işgalcilerin ömründen daha uzundur ve bütün emperyalistlerin ömründen daha uzundur. Âdem Aleyhisselam döneminden dönemimize kadar bütün işgalciler, bütün emperyalistler gittiler ama Mescid-i Aksa kaldı; olduğu gibi kaldı, kutsallığı ile bereketi ile ve direnişi ile kaldı. Bu çok önemli bir konudur, bunu hep anlatmamız gerekiyor.

Sonra bir önemli noktada ekliyorum: Başka bir hakikat, bunu da çok net göstermemiz gerekiyor: Mübarek Beytülmakdis (Suriye, Lübnan, Ürdün ve Filistin) bölgesindeki ilk cami Mescid-i Aksa'dır. Beytülmakdis'in tarihi, Mescid-i Aksa'nın çözüm anahtarıdır. O bölgede yapılan diğer bütün yapılardan önce Mescid-i Aksa vardı, yüzyıllarca önce yapılmıştı. Dolayısıyla, buralarda daha önce bir heykel (Siyonistlerin iddia ettiği Tapınak) olduğunu iddia edenler kendilerini kandırmaktadır, kendilerine yalan anlatmaktadır ve tarihi kandırmak ve tahrip etmeye çalışmaktadır. İnsaniyetin tarihini yalan bir şekilde ifade etmeye çalışmaktadır. Çünkü Âdem Aleyhisselam'ın tarihi insanlığın tarihinden büyüktür. Ve buna bağlı olarak şunu söyleyebilirim: Mübarek Mescid-i Aksa Âdem Aleyhisselam döneminden kalan temellerinin üzerinde duruyor ve bizim bu temelleri korumamız gerekiyor.

Peygamberler Mescid-i Aksa'da Tebliğ Görevi Yaptımlar ve Onu Korumuşlardır.

Bir konu daha var, üzerinde durmamız ve sürekli detaylandırmamız ve iyice şerh etmemiz gerekiyor. Bu dünyada ilk ibadet eden Âdem Aleyhisselam'dır. Dolayısıyla, Mescid-i Aksa ibadet mekânı olarak açılmıştır ve peygamberliği kucaklayan yerdir. İlk Peygamber olan Hazreti Âdem'den sonra gelen Peygamberler Mescid-i Aksa görevine riayet ettiler. Peygamberden peygambere bayrak teslim ettiler. Mescid-i Aksa'yı ve Kudüs'ün kutsallığını koruma görevini devraldılar birbirlerinden. **O zaman, bu nebevi bir mirastır.** Peygamberlerin mirasından bir parçadır. Peygamberler tebliğ etme, tevhid itikadını anlatma ve Allah'ın şeriatını anlatma görevini temsil etmişlerse de Mescid-i Aksa'da da aynı o

şekilde çalışmışlardır. Ve Mescid-i Akşa'yı koruma görevini de teslim almışlardır. Bütün peygamberlerin gittiği net çizgi budur, dolayısıyla gurur duyarak biz şunu söylüyoruz: Hazreti Âdem Mescid-i Akşa'da ilk itikâf eden peygamberdir. Süleyman peygamberin Mescid-i Akşa'ya riayetinde çok önemli bir rolü vardır, İsa Aleyhisselam, Zekeriya Aleyhisselam, Yahya Aleyhisselam, Davud Aleyhisselam... Hepsi Mescid-i Akşa'yı koruma konusunda roller almışlardır.

Hangi itibarla yaptılar? Bu soruyu net bir şekilde sormamız ve peygamberi medeniyete varan bilgilerle ve delillerle cevap vermemiz gerekiyor. Neden bütün bu peygamberler Mescid-i Akşa'ya dikkat ettiler ve peygamberliğin bir mirası olarak yaptılar bu görevleri? Âdem Aleyhisselam'dan son mirasçı Peygamber Efendimize (sav) kadar peygamberler bu görevlerini yaparken ve tevhid risaletini iletirken Mescid-i Akşa'yı koruma faaliyetlerini yaparken bu

“

Hazreti Âdem Mescid-i Akşa'da ilk itikâf eden peygamberdir. Süleyman peygamberin Mescid-i Akşa'ya riayetinde çok önemli bir rolü vardır, İsa Aleyhisselam, Zekeriya Aleyhisselam, Yahya Aleyhisselam, Davud Aleyhisselam... Hepsi Mescid-i Akşa'yı koruma konusunda roller almışlardır.

görevi miras olarak birbirlerinden aldılar ve her peygamber o dönemde o görevi üstlendi. Rasulullah Efendimiz'den (sav) önceki Peygamberler bütün insanlar için gelmediler; sadece belli bir kavme gelip o görevi o kavme yapıyorlardı. Biz şununla gurur duyuyoruz: Biz bu nebevi mirası aldığımız için gurur duyuyoruz. Bütün bu peygamberlerin rolleri Peygamber Efendimizi(sav) karşılamak içindir ve en son mirasçı olarak bu miras Peygamber Efendimiz Sallallahu aleyhi ve Sellem'e geçmiştir. Dolayısıyla, "Biz Mescid-i Akşa'da hak sahibiyiz." dediğimiz zaman, evet ısrarla bunu söylüyoruz, yine bunu söylüyoruz, insan olarak söylüyoruz bunu, hak sahibiyiz. **Biz bu şer'i hakkın Âdem Aleyhisselam döneminden en son peygambere kadar varisleriyiz.** Hz. Süleyman, Hz. Zekeriya, Hz. Yahya ve Hz. İsa'nın (hepsine selam olsun) rollerini tanıyoruz ve onların görevlerini varisleri olarak biz üstleniyoruz.

İsra ve Miraç gecesi Mescid-i Aksa'nın Muhafızlık Görevi Muhammed (s.a.v) Ümmetine Verildi

Peygamber Efendimiz'in (sav) nübüvvetinin bereketlerinden birisi de İsra-Miraç gecesinde bütün peygamberlerin imamı olarak Mescid-i Aksa'nın avlusunda namaz kılmasıdır. O namazın sonunda Cebrail Aleyhisselam dedi ki: "Ey peygamber! Arkanda kim namaz kıldı biliyor musun? Bütün peygamberler senin arkanda namaz kıldı." Ve başka bir rivayette: Orada namaz kılan bütün peygamberlerin -ki Âdem Aleyhisselamdan son peygamber Efendimiz'e (sav) kadar 140.000 peygamber olduğu söyleniyor- 140.000 peygamberin hepsi Mescid-i Aksa'da Peygamber Efendimiz'in (sav) arkasında namaz kıldılar. Ve orada Allah'ın tevafukunu da buluruz. Peygamberlerin sayısı 140.000, Mescid-i Aksa'nın metrekaresi de 140.000'dir. O peygamberlerin varisi, tevhid risaletinin vârisidir. Aynı zamanda da Mescid-i Aksa'yı ihya etmek için ve yeniden ibadete açmak için bu mücadelenin sahibi olarak bu namazda ilan edilmiştir.

Tarihte şahit olunmayan bir biat ve asla bir daha olmayacak bir biat idi. Ve o biatin devamı vardır. Peygamber Efendimiz'in (sav) ümmeti evrensel bir ümmettir sadece

Araplara ve sadece Filistinlilere değildir, evrensel bir ümmettir. O zaman Mescid-i Aksa'nın korunma mesajı ümmete aittir. O ümmet Peygamber Efendimizin (sav) mesajını taşıyacak ve Peygamber Efendimiz (sav) son peygamber olduğu için bu ümmet bütün ümmetlerin en sonudur ve geçmişteki bütün peygamberlerin ümmetleri İslâm ümmeti içine girmiş, Peygamber Efendimiz'in (sav) mesajını almıştır. Bizim medeniyetimiz bütün bu evrenselliği bütün bu tarihte var oluşu koruyor. Bütün renkleri, ırkları aşarak hepsi şu daireye giriyor. İnsaniyetin kendi vicdanını koruması gerekiyor. Nasıl koruması gerekiyor? Mescid-i Aksa'yı koruyarak.

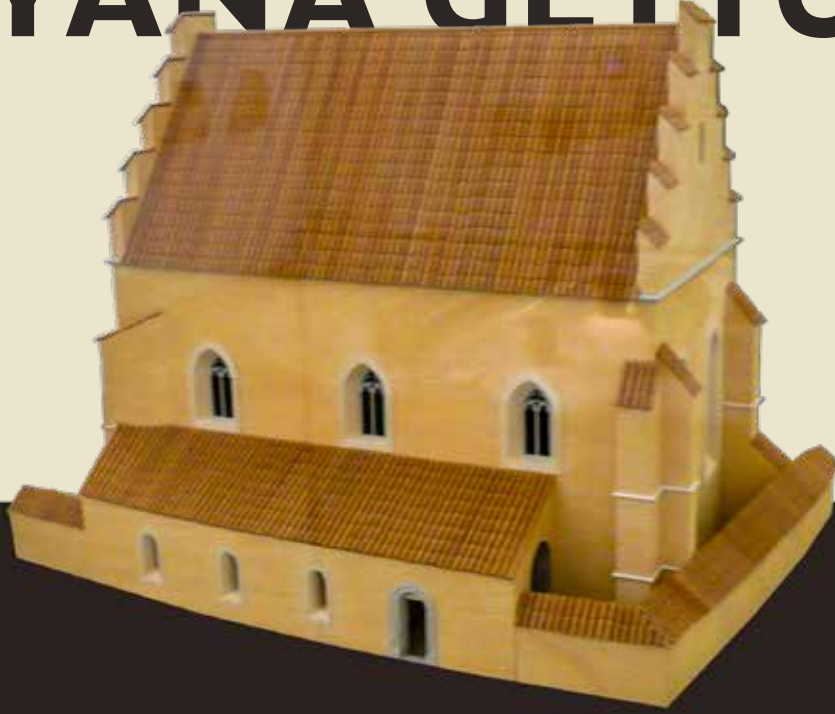
Zulme Rağmen Ümitvâr Olmak Gerekiyor

Şunları temenni ediyorum: Abdulfettah hocamız -Allah razı olsun-, Mescid-i Aksa'ya destek verme ve bu mirası koruma konusunda oluşan kurumlardan bahsetti. Bütün bu kurumlardan Allah razı olsun, Allah hayırlara vesile kılsın, yollarını açık etsin. Şunu da temenni ediyorum: Bütün bu kurumlar bir araya gelip emekleriyle, bilgileriyle, birikimleriyle, içtihatlarıyla net bir hedef için birleşsin. Emeklerimiz bütünleşsin ve tekrarlanmasın. Emeklerin tekrarlandığını görüyoruz. Emeklerin hepsi tek bir koordinasyon merkezi altında olsun.

Mescid-i Aksa'yı korumak için özgürlüğünü korumak için hepsi bir araya gelsin. Bu ilk temenni ettiğim konudur. İkinci konu: Konuşmalarımız hep iyimser bir konuşma tarzı olsun. Evet, İsrail işgali var, perde arkası saldırılar var, canlı yayınlarda izlediğimiz saldırılar var, Mescid-i Aksa'daki insanlara zarar veriliyor. Hepimiz acı çekiyoruz ama buna rağmen hep iyimser bir şekilde konuşmamız lazım. Kuran'daki bir hakikate bakmamız gerekiyor, şunu söylüyor: **Mescid-i Aksa hep kazanan bir davadır ve mademki davamız kazanacak o zaman bizim hiçbir mazeretimiz yoktur. Zaten kazanacak bir dava için hep iyimser konuşmamız gerekiyor.**

Mescid-i Aksa Hazreti Âdem döneminden beridir peygamberliğin bir mirası olarak bize kadar geldi. Peygamber Efendimiz'e (sav) Miraç'ta geldi ve şimdi bize geldi. Şu an 2022'nin başındayız, davamız kazanacaktır. Hep iyimser şekilde konuşalım inşallah, Allah'a tevekkül ederek konuşalım inşallah. Şuna inanıyoruz: İnşallah yakında bu konuyla alakalı sevineceğiz, Mescid-i Aksa'nın özgürlüğünü göreceğiz.

AVRUPA'DA YAHUDİ MAHALLESİ VİYANA GETTOSU

Hacer Sümeyye Özdemir

Viyana şehrinde yaşayan Yahudilerin serüveni, tarih boyunca birbirine hayli benzeyen hikayelerden oluşur. Evvela, yerel yönetim ve hükümdarın gösterdiği bir bölgede Yahudiler mahalle/getto kuruyorlar; sonra bu mahalleyi kâh evler, kâh duvarlar ile örerek ve giriş çıkışları ise geceleri kilitleyebildikleri kapılardan sağlıyorlardı. Getto'larda kendilerine özel sosyal, dinî, iktisadî ihtiyaçlarını görecekları mekanlar da inşa ediyorlardı. Bu mahalleler kısa bir zaman sonra Avrupa'daki diğer Yahudi cemaatleri için bir cazibe merkezi halini alıyor, uzak yakın pek çok şehirden Yahudi din adamları Viyana'daki cemaate katılıyorlardı. Öte yandan büyük Yahudi

sermayedarları hükümdarlara, soylulara ve yerel yönetimlere/belediyelere yüksek meblağlarda kredi sağlıyor, uzun yıllar süren savaşları, yeni saraylar gibi şehrin muhtelif yerlerinde inşa edilen gösterişli yapıları finanse ediyorlardı. Fakat her defasında bu yükseliş ve gelişmeyi, Katolik Kilise ve Hristiyan halk arasında Yahudilere karşı yükselen ve o dönemin hükümdarının da bir müddet sonra dahil olduğu büyük bir rahatsızlık dalgası takip ediyordu. Hadiseler en son aşamada sürgün, katliam, müsadere, yağma gibi eylemler ile sonuçlanıyordu. Fakat en büyük maddi kaynaklarından mahrum kalan hükümdarlar, soylu aileler ve şehir yönetimleri sürgün ettikleri Yahudilerin, en zengin mensuplarından

başlamak üzere kademe kademe şehre geri yerleşmelerine müsaade etmek zorunda kalıyordu. Özetle bahsettiğimiz bu döngü içinde Yahudi cemaati, mahallelerini dört defa yeniden inşa ettiler.

Yahudilerin Viyana'daki varlığına, yazılı evrakta ilk defa 1194 yılında denk geliyoruz. Darphane amirliği yapan zengin ve nüfuzlu bir Yahudi'nin civar manastırlardan biri ile yaşadığı arazi ve sınır anlaşmazlığını kayda geçiren belgeden, bahsi geçen Yahudi'nin emrinde Hristiyan uşak bulundurmamak, mülk edinmek gibi birtakım imtiyazları haiz olduğunu anlıyoruz. O dönemde şehirde çok sayıda Yahudi bulunmadığını ve henüz sınırları belirli bir mahallenin de kurulmadığını biliyoruz.

13. yüzyılda artık Viyana'da Styria, Salzburg, Macaristan, Bohemya ve Moravya'dan göç alarak oluşmuş bir Yahudi mahallesinin varlığı kayda geçmiştir. 1200'den itibaren bugün adına Judenplatz (Yahudi Meydanı) denilen, o dönemde ise Viyana'daki en eski sinagogun orada bulunmasına atıfla Schulhof (Mabet Avlusu) olarak adlandırılan meydan merkez alınarak bir "Yahudi Viyana"sı oluşmaya başlamıştır. Bu ilk "Ghetto" şehir surlarının dışında, bir banliyö mahiyetinde değil, aksine şehrin merkezinde kurulmuştur. Mıntıkeyi ya yaşadıkları evlerle veya duvarlarla örerek dışarıya kapatmışlar, girişi ve çıkışları sadece iki ayrı kapı üzerinden düzenlemişlerdir. Modernite öncesi hemen bütün topluluklarda görüldüğü üzere Viyana'daki Yahudi mahallesinin de hem fiziki hem de manevi merkezinde Yahudi mabedi yani sinagog bulunmaktaydı. Sinagog, dini işlevinin yanı sıra Yahudi cemaatinin kendi arasındaki hukuki işlerin görüldüğü, Hristiyan halk ile yaşanan anlaşmazlıkların çözüldüğü, duyuruların yapıldığı bir mekandı. Mahallede sinagogla beraber bir hastane, mikve adı verilen umuma açık manevi bir yıkanma ve arınma yeri, yerleşim yerinin biraz uzağında bir mezarlık ve bir de mezbaha/kasap mevcuttu. Talmud prensiplerine göre bir Yahudi yerleşiminin en yüksek ve gösterişli yapısı cemaatin kalbi sayılan sinagog olmalıydı. Ama Hristiyan yöneticiler ve Kilise'nin sürekli tahakkümü altında bulunan cemaat mabetlerini diğer yapılardan pek de farklı inşa etmemiş; Yahudilerin Viyana'daki bu ilk mahallelerindeki sinagogları, dini bir yapıdan ziyade profan bir görüntü arz etmiştir.

15. yüzyıla gelindiğinde ise yazımızın en başında kabaca bahsettiğimiz olaylar döngüsünün ilki yaşanmak üzereydi. Yüzyıllar içinde dini olduğu kadar iktisadi sebeplerden ötürü Hristiyan halk arasında gittikçe artan Yahudi düşmanlığına eğilim 1420/21'deki Viyana Gesarası ile zirveye ulaşmıştı. Yahudiler şehir surlarının içindeki mahallerinden sürülmüş, hapsedilmiş, öldürülmüş, mallarına ve mülklerine el konulmuş, muhitleri yağmalanmış ve sinagogları ise tahrip edilmişti. Sur içi diye tabir edebileceğimiz bugün şehrin tarihi

“

Bu ilk "Ghetto" şehir surlarının dışında, bir banliyö mahiyetinde değil, aksine şehrin merkezinde kurulmuştur. Mıntıkeyi ya yaşadıkları evlerle veya duvarlarla örerek dışarıya kapatmışlar, girişi ve çıkışları sadece iki ayrı kapı üzerinden düzenlemişlerdir. Modernite öncesi hemen bütün topluluklarda görüldüğü üzere Viyana'daki Yahudi mahallesinin de hem fiziki hem de manevi merkezinde Yahudi mabedi yani sinagog bulunmaktaydı.

Viyana'da kurulan ikinci mahallenin ilk haline ait bir plan (Unterer Werd)

merkezi olan birinci bölgedeki 2-3 asırlık Yahudi mahallesi böylece yok edilmişti. Bu sürgün, bir taraftan Yahudilerin ödedikleri vergiler ve kiralardan, öte taraftan yine Yahudi tefecilerin sağladıkları kredilerin eksilmesinden dolayı Viyana şehir idaresi başta olmak üzere, imparator ve aristokratların finansal kriz yaşamasına sebep oldu. Bu krizi aşmak için varlıklı Yahudi ailelerini şehre kabul etmek zorunda kaldılar. On altıncı yüzyıl boyunca sadece belirli sayıda imtiyazlı ailenin yaşamasına müsaade edilmesine rağmen 1600'lü yılların başına gelindiğinde şehirde halihazırda iki sinagog ve bir de Yahudi mezarlığı bulunmaktaydı. Bu dönemde Yahudilerin Viyana'ya tekrar yerleşimini hızlandıran iki siyasi olay vardı; ilki 1618'de patlak veren 30 Yıl Savaşları, diğeri ise 1619'da İmparator II. Ferdinand'ın tahta çıkışı. Israel Wolf Auerbach adında bir Yahudi savaşın başlamasıyla darphanenin başına getirilmiş, savaş boyunca da devletin iktisadi politikalarını idare etmişti. Fakat bu dönemde şehirde sadece varlıklı ve devlete kredi sağlayan Yahudi ailelerinin ikametüne müsaade edilmekteydi. Bu aileler ise sağladıkları faydadan ötürü şehrin istedikleri muhitinde ikamet etme hürriyetini haizdiler.

İmparator II. Ferdinand Yahudilerin kendisine ve devletine olan hizmetlerini de göz önünde bulundurarak, seleflerinin aksine Yahudilere daha toleranslı davranmış ve onlara 1624 yılında Viyana'da tekrar bir mahalle kurmalarına müsaade etmiştir. Fakat Hristiyan halkın itirazı üzerine kurulması amaçlanan bu yeni mahallenin, şehrin merkezinin dışına ve tam da karşısına, Tuna'ya açılan kanalın diğer yakasına inşa edilmesi kararlaştırılmıştır. Böylece hem gettoyu çeviren duvarlar ile hem de bizzat imparatorun şahsı tarafından verilen imtiyazlar sayesinde dış dünyaya karşı korunmaktaydılar. "Unteren Werd" (Aşağı Nehir Adası) adıyla anılan bu muhit aynı zamanda şehir merkezi dışında Viyana'da kurulan ilk mahalle olma özelliğini taşımaktaydı. Yahudi cemaatinin mensupları artık Viyana şehrinin yerel yönetimine tabi değillerdi; bilakis Kutsal Roma İmparatorluğu'nun himayesi altındaydılar. Kırk-elli senelik bir zaman dilimini kapsayan bu dönemde Yahudi cemaati hızlı bir ilerleme

Viyana'da yürürken bir apartman girişinde ya da her hangi bir sokak ve caddede karşınıza çıkabilecek "Errinerungsstein". II. Dünya Savaşı'nda öldürülen Yahudilerin isimleri ve ne zaman, nereye sevk edildikleri ya da nerede öldürüldüklerini "hatırlatan taşlar"

kaydetmiştir. 1660 senesine gelindiğinde gettoda üç farklı sinagog, birkaç hastane inşa edilmişti bile. Konutların ekserisi, tıpkı Viyana şehrinin genelinde olduğu gibi tek katlı taş veya ahşap binalardan oluşmaktaydı. Evler, birkaç yatak odası ve ortak bir yaşam alanından oluşmakta ve çoğu kez de birkaç aile tarafından aynı anda kullanılmaktaydı.

Gettonun o zamana kadar yaşadığı bu en parlak çağı sadece fiziksel gelişmelerden ibaret değildi. Viyana Yahudi cemaati artık Avrupa'nın pek çok diğer şehirlerindeki cemaatlerden de rağbet görüyordu. Doğu ve Batı Avrupa'daki şehirlerden Viyana'ya pek çok önemli din adamları gelmekte, pek çok öğrenciler yetiştirmekteydiler. Yahudiler bu dönemde cemaatleri için hususi bir mühür dahi yaptıрма imtiyazına kavuşmuşlardı. Mühürde "heilige Gemeinde von Wien" (Viyana Kutsal Topluluğu) ifadesi yazılıydı.

1669 yılında dönemin imparatoru I. Leopold'un hükmüyle tekrar mahallelerinden sürülen Yahudiler başta Macar prensleri olmak üzere civar feodal beylerin ve şehirlerin himayesinde yaşamaya devam ettiler. Ta ki Habsburg hanedanı birkaç farklı cephede vermekte olduğu savaşların maddi yükünden ötürü zorlanmaya başlayana kadar. Evvela Samuel Oppenheimer, ölümünün ardından ise yeğeni Samson Wertheimer Viyana'ya çağırılmıştı. Sarayın finans işleriyle ilgilenen Yahudilere o dönemde verilen adlar Hoffaktor (saray unsuru) yahut Hofjuden (saray Yahudisi) idi. Fakat Yahudilerin tekrar Viyana'ya

“

Gettonun o zamana kadar yaşadığı bu en parlak çağı sadece fiziksel gelişmelerden ibaret değildi. Viyana Yahudi cemaati artık Avrupa'nın pek çok diğer şehirlerindeki cemaatlerden de rağbet görüyordu. Doğu ve Batı Avrupa'daki şehirlerden Viyana'ya pek çok önemli din adamları gelmekte, pek çok öğrenciler yetiştirmekteydiler. Yahudiler bu dönemde cemaatleri için hususi bir mühür dahi yaptıрма imtiyazına kavuşmuşlardı. Mühürde "heilige Gemeinde von Wien" (Viyana Kutsal Topluluğu) ifadesi yazılıydı.

yerleşmeye başlamaları 1760'lı yılları bulmuştu ve ancak belirli şartları yerine getirme taahhüdü veren ailelere müsaade edilmekteydi. Yerleşecek olan Yahudilerin iktisadi faaliyetlerde bulunmaları zaruri tutulmaktaydı ve yapacakları ticareti sadece hanedan toprakları dahilinde üretilmiş emtia ile yapabileceklerdi. İthal mal kullanmaları kesinlikle yasaktı. Bu şartların kabulü beş ila on yıl arası bir zaman diliminde Viyana'daki ikametlerine kapıyı aralıyordu. Şayet başarılı bir ticaret geliştirirlerse daha uzun kalmalarına da müsaade ediliyordu.

18. yüzyıl sonuna yaklaşılırken Avrupa'daki siyasi ve fikri değişiklikler hem Habsburg topraklarının genelinde hem de Viyana'daki Yahudi cemaati içerisinde tesirlerini gösteriyordu. Avrupa'da, Fransa'dan başlayarak yayılan Aydınlanma düşüncesi hem Avusturyalı elitler hem de Yahudilerin Hofjuden olarak tabir ettikleri ailelerin mensupları arasında karşılık bulmaktaydı. Bir taraftan siyasi otorite Protestan halk ile beraber Yahudilere de ciddi toleranslar tanımaya başlarken Yahudi cemaati de kendi içinde değişim göstermekteydi. Laik bir yaşantıyı ve Yahudi Aydınlanması olarak tabir edilen Haskala akımını savunan zengin ailelerin mensupları Hristiyan sosyal hayat içerisine entegre olmak hatta asimile olmakta bir mahzur görmüyordu. Şehrin istedikleri muhitlerinde yaşama serbestisini haiz bu kesim yavaş yavaş şehrin entelektüellerini, sanatçıları hatta siyasetçilerini de evlerinde, salonlarında toplamayı başarmışlardı.

1782'de İmparator II. Joseph'in ilan ettiği Yahudi Berati ile Yahudi cemaatinin bütün mensuplarına sanat akademileri ve yüksek okullarda eğitim yolu açılıyor, öte yandan kendileri için belirlenmiş mahallede yaşama zorunluluğu kaldırılıyordu. Ayrıca bütün iş sahalarında çalışma iznine de kavuşuyorlardı. Böylelikle isteyen Yahudi isteyen muhitte yaşayabilecek, istediği alanda yüksek öğrenim görebilecek ve istediği iş sektöründe çalışabilecekti. Buna mukabil bazı yasakları ise devam etmekteydi. Bunların başında ise gayrimenkul edinme, Yahudilerin resmi bir cemaat olarak tanınması ve ibadetlerini açıkça yapmaları geliyordu.

Ancak 1860'lı yıllara gelindiğinde İmparator I. Franz Joseph'in emriyle hazırlanan kanunla Yahudiler Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun diğer vatandaşlarıyla eşit haklara kavuşmuşlar; gayrimenkul alım satımı yapmalarına, ibadetlerini diledikleri şekilde yerine getirmelerine, hiçbir kısıtlamaya tabi tutulmaksızın seyahatlerine ve ikametlerine müsaade edilmiştir. Bu gelişmeler ile şehirdeki Yahudi nüfusu kısa zamanda çok hızlı bir artış göstermiş; 1860'ta 6.200 olan sayı, yüzyıl sonunda 147.000'e

“

Laik bir yaşantıyı ve Yahudi Aydınlanması olarak tabir edilen Haskala akımını savunan zengin ailelerin mensupları Hristiyan sosyal hayat içerisine entegre olmak hatta asimile olmakta bir mahzur görmüyordu. Şehrin istedikleri muhitlerinde yaşama serbestisini haiz bu kesim yavaş yavaş şehrin entelektüellerini, sanatçıları hatta siyasetçilerini de evlerinde, salonlarında toplamayı başarmışlardı.

ulaşmıştı. Bu artışı hızlandıran bir diğer husus da Habsburg Monarşisinin doğudaki topraklarını başkente ulaştıran demir yollarının son noktası olan Nordbahnhof'un (Doğu Tren Gari) Yahudi mahallesi sınırları içinde olması ve bu demir yolları vasıtasıyla pek çok Yahudi'nin doğudan Viyana'ya gelir gelmez orada kendileri için uygun bir yere yerleşmeleri idi. Zengin aileler cadde ve bulvarlar üzerindeki binalara yerleşirken, alt tabakadan aileler arka sokakları tercih etmekteydiler. Zamanla Yahudi nüfusu, bugün Viyana'nın ikinci bölgesini oluşturan Leopoldstadt'a komşu olan diğer muhitlere de yayılmaya başladı. Bu muhitlere daha çok orta ve alt sınıflara mensup aileler (işçi, zanaatkar, küçük esnaf vb.) yerleşirken, zengin aileler şehrin dışındaki sayfiye muhitlerindeki villalarda ya da şehir merkezinde burjuva sınıfının inşa ettiği apartmanlarda veya şehir sarayları olarak Türkçe'ye çevirebileceğimiz gösterişli 'Stadtpalais'lerde yaşamaktaydılar.

Yahudilerin tarihte ilk defa ulaştıkları bu serbest yaşantı, I. Dünya Savaşı'na kadar olan dönemde cemaatin her manada bir yükseliş yaşamasını sağladı. Ortodoks ya da liberal veya asimile olmuş mensupları

Viyana'nın merkezindeki Judenplatz'da 2000 yılında açılan Soykırım Kurbanları Anıtı

fark etmeksizin Viyana bütün Avrupa Yahudileri için büyük bir merkez halini aldı. Başta Rotschild ailesi olmak üzere pek çok zengin Yahudi ailesi kâh kendileri için şehrin merkezinde ve kırsalda köşkleri ve saraylar yaptırdılar, kâh kamuya hizmet edecek hastane, poliklinik, alışveriş merkezleri gibi şehrin manzarasında göze çarpacek yapılar inşa ettiler. Sosyal demokrat görüşe destek veren pek çok Yahudi siyasetçi, iki dünya savaşı arasındaki dönemde Viyana'yı hem siyasi ve hem de sosyal açıdan şekillendiren isimlerin başında geliyordu. Pek çok bilim adamı, sanatçı ve yazar yetiştiren cemaat aynı zamanda şehrin entelektüel dokusuna da renk veriyordu. Öte yandan sürekli daralan monarşi toprakları Doğu Avrupa'dan sürekli göç almaktaydı ve bunların arasında Yahudiler de bulunmaktaydı. Göç eden Yahudilerin kahir ekseriyeti ise eğitimsiz ve fakir işçi sınıfıydı. Viyana'da yerleşik yaşayan ve asimile olmuş zengin Yahudilerin aksine daha Ortodoks bir yaşantı sürdürüyorlardı. Giderek artan Yahudi nüfusuyla beraber mevcut ibadethaneler yetersiz kalınca sadece "Yahudi Mahallesi" Leopoldstadt'ta değil şehrin hemen her muhitinde büyük-küçük pek çok yeni ibadethaneler inşa edildi.

Yahudi nüfusunun yaşantısı Almanya'da iktidarı ele geçiren Nasyonal Sosyalist Partisi'nin 1938'de Avusturya'yı ilhak etmesiyle tepe takla bir olmuş, daha önce iki defa yaşadıkları tecrübeye bir yenisi eklenmişti. Şehrin merkezinde kaldığı için Nazilerin yıkmadığı tek sinagog olan Stadttempel (Şehir Sinagogu) haricindeki neredeyse bütün sinagoglar yıkıldı ve yakıldı. Evler ve işletmeler yağmalandı; yurtdışına kaçamayanlar gittikçe her türlü haktan mahrum bırakıldı, büyük kısmı ise temerküz kamplarına ve imha kamplarına sevk edildi ve buralarda ya öldürüldü yahut kötü şartlardan ötürü öldüler. İkinci Dünya Savaşı sona erdiğinde, savaşta bir şekilde hayatta kalan Yahudilerin pek çoğu Viyana'ya dönmek ve orada yaşamak istemediler. Nitekim, 1938'de 185.000'in üzerinde iken nüfus, 1946'da 25.000'e kadar düşmüştü. Takip eden yıllarda ise büyük kısmı yurtdışına göç etmeyi tercih etti. 1990'ların sonunda Viyana Diasporası'nda

Yahudi nüfusunun yaşantısı Almanya'da iktidarı ele geçiren Nasyonal Sosyalist Partisi'nin 1938'de Avusturya'yı ilhak etmesiyle tepe takla bir olmuş, daha önce iki defa yaşadıkları tecrübeye bir yenisi eklenmişti. Şehrin merkezinde kaldığı için Nazilerin yıkmadığı tek sinagog olan Stadttempel (Şehir Sinagogu) haricindeki neredeyse bütün sinagoglar yıkıldı ve yakıldı. Evler ve işletmeler yağmalandı; yurtdışına kaçamayanlar gittikçe her türlü haktan mahrum bırakıldı, büyük kısmı ise temerküz kamplarına ve imha kamplarına sevk edildi ve buralarda ya öldürüldü yahut kötü şartlardan ötürü öldüler.

yaşayan kayıtlı 7000 Yahudi bulunmaktaydı ve bunların büyük bir kısmını da Soğuk Savaş döneminde Sovyet Rejimi'nden kaçanlar oluşturmaktaydı.

Sovyet Rusya topraklarından göç eden Yahudilerle tekrardan güçlenmeye başlayan Diaspora yeniden sosyal faaliyetlerini artırdı. 1988'de şehrin ilk Yahudi tarihi ve kültürü ile alakalı müzesi olan "Jüdisches Museum der Stadt Wien" (Viyana Şehrini Yahudi Müzesi) açıldı. Akabinde 1990'da nüfusun liberal kesimini bir araya getiren "Or Chadasch", 1992'de Sefarad Merkezi, 1994'de ESRA kısaltılmış adıyla İkinci Dünya Savaşı'nda hayat kalanlar, şehire yeni gelen göçmenler ve umumi olarak ise bütün Yahudi vatandaşlar için bir psikososyal yardım derneği, 1999 Lauder Chabad Vakfı'nın finanse ettiği bir eğitim kompleksi açıldı. 2000 yılında ise birinci bölgedeki Judenplatz'da (Yahudi Meydanı) İkinci Dünya Savaşı'nda hayatlarını kaybeden Avusturyalı Yahudiler için bir anıt inşa edildi, yanı sıra 1421'deki Gesera'da yıkılan şehrin ilk sinagogunun da kalıntılarını içinde barındıran Muesum Judenplatz ziyarete açıldı.

Bugün Viyana şehrindeki Yahudi kültürünün merkezi hala ikinci bölge olan Leopoldstadt'tır. Bölgede, diğer sinagogların yanı sıra sekiz aşkenazi ve üç sefarad sinagogu, yedi Yahudi eğitim kompleksi ve pek çok koşer dükkan ve restoranı bulunmaktadır.

Kaynakça:

Steven Beller, *Vienna and the Jews, 1867-1938: A Cultural History*. Cambridge University Press, 1995

Gerson Wolf, *Geschichte der Juden in Wien (1156-1876)*, Viyana 1876.

Sigmund Mayer, *Die Wiener Juden. Kommerz, Kultur, Politik 1700-1900*. Viyana 1918.

<http://www.religionen.at/iraustreljuden.htm>

<https://www.geschichtewiki.wien.gv.at/Novemberpogrom>

https://de.wikipedia.org/wiki/Jüdisches_Leben_in_Wien

https://de.wikipedia.org/wiki/Geschichte_der_Juden_in_der_Wiener_Leopoldstadt

Çizgi: Constantin Pavel

DÂRÜ'L-ERKAM'A BAKIŞ

Rumeysa Öztürk

Dârü'l-Erkam, yirmi üç yıllık nübüvvet tarihinin tamamına etki eden önemli bir mesele olmakla beraber, Allah Rasulü'nün (s.a.v) eğitim ve öğretim sahasında ortaya koyduğu örnek bir modeldir. Efendimiz'in (s.a.v) Medine'de inşa ettiği Suffa Mektebi üzerine bazı çalışmalar yapılmışsa da Mekke hayatında çok önemli bir yeri olan Dârü'l-Erkam üzerine çalışmalar yok denecek kadar azdır. Pek çok siyer kitabında Dârü'l-Erkam meselesine yalnız birkaç sayfa ayrılır. Muhammed Emin Yıldırım, Nebvi Eğitim Modeli Dârü'l-Erkam adlı kitabıyla bu alanda

ciddi bir çalışma ortaya koymuştur. Yıldırım, kitabın giriş bölümünde Erkam b. Ebil Erkam'ın (r.a) hayatına ve Dârü'l-Erkam'ın tarihi sürecine dair bilgiler verir, sonraki dört bölümde de kitabın alt başlığı olan Vahyin Nüzul Sürecinde Şahsiyet Eğitimi konusunu peyderpey işler. Bu bölümlerde Efendimiz'in (s.a.v) vahyin rehberliğinde insanı nasıl eğittiği, işin başında nasıl bir süreç izlediği hususu üzerinde durulurken günümüz din eğitiminin sorunlarına da değinilmiş ve Dârü'l-Erkam modelinde bu sorunlara çözüm aranmıştır.

Erkam b. Ebil Erkam'ın (r.a) babası, oğlundan dolayı Ebu Erkam diye künyelense de asıl ismi Abdümenâf'tır. Benî Mahzûm'dandır. Erkam b. Ebil Erkam'ın (r.a) soyağacında o günün Mekke'sinde ve İslâm tarihinde önemli yerleri olan şahsiyetler vardır. İslâm'ın azılı düşmanlarından biri olan Velid b. Muğire ile Erkam'ın (r.a) babası Abdümenâf öz amca çocuklarıdır. Ümmetin Firavunu diye isimlendirilen Ebu Cehil (Amr b. Hişam) de Erkam'ın (r.a) dedesi Esed'in kardeşidir. Ayrıca Benî Mahzûm, Hz. Ömer'in de dayılarıdır. Ancak Abdümenâf, amcasının çocukları olan Velid ve Ebu Cehil'e

benzememektedir. Bu zat, Hilfü'l Fudûl'da Efendimiz (s.a.v) ile beraber yer almıştır. Benî Mahzûm, o gün için Kureyş'in ileri gelen ailelerindendir. Bu ailenin Mekke'deki yönetim işlerindeki görevi, savaşı idare etme, ordu karargâhı/komutanlık işine bakmaktır. Soylu ve zengin bir aileye mensup olmanın avantajıyla daha çocukken okuma-yazma, kılıç kullanma, yüzme gibi nice özelliklere sahip olduğu bilinen Erkam'ın (r.a) doğduğu yıl konusunda ihtilâflı görüşler olsa da miladi 592 yılında doğduğu kabul edilir. Bu tarihe göre Erkam (r.a), Efendimiz'den (s.a.v) yirmi bir yaş küçüktür. Erkam'ın (r.a) babası, oğlunu 17-18 yaşlarına gelince Benî Esed kabilesinden Hind bint Abdullah ile evlendirir, düğün hediyesi olarak da Safa Tepesi'nin hemen yanı başında büyükçe bir ev satın alır. İşte Dârü'l-Erkam, bu evdir. (1)

Mekkelilerin tahrikleri ve yaşanan gerginlikler sebebiyle Efendimiz (s.a.v) elinin altındaki bir avuç Müslüman'ı yetiştirmek için tahsis edilecek bir mekânın gerekli olduğunu, ancak kimsenin evinin bu iş için uygun olmayacağını düşündüğü sıralarda özellikle amcalarından risalet davasına dair birçok olumsuz sözler işiten Erkam (r.a), işin aslını öğrenmek için Efendimiz'in (s.a.v) yanına gelmiş, sorularına aldığı cevaplarla daha ilk görüşmede Efendimiz'i (s.a.v) tasdik ederek nübüvvetin ilk günlerinde iman edenlerden biri olmuştur. (2) Allah Rasulü'ne (s.a.v) daha yakın olmak isteyen Erkam (r.a), Efendimiz'i (s.a.v) evine davet etmiş, Efendimiz (s.a.v) de ona -Müslüman olduğunu şimdilik kimse duymasın tavsiyesiyle- davetine daha sonra icabet edeceğini söylemiştir. Efendimiz (s.a.v) ya aynı gün yahut bir gün sonra Mekkelilerin öğle uykusu için istirahat çekildiği bir zaman diliminde kimselere fark ettirmeden Hz. Ebu Bekir'le birlikte Erkam'ın (r.a) evine gitmiştir. Erkam (r.a), iman eden hanımıyla birlikte "Ya Rasulallah! Evim bundan sonra senin evindir," diyerek evini risalet davasına açmıştır. Bu teklifi sevinçle karşılayan ve bu genç aileye hayır dualarda bulunan Efendimiz (s.a.v), bu eve yerleşmiş, sahabenin Dârü'l-İslâm diye isimlendireceği bu güzide evi, ilk günlerden başlayarak Hz. Ömer'in Müslüman olacağı nübüvvetin altıncı yılına kadar bir okula, bir medreseye

dönüştürüp bu kutlu davayı omuzlayacak nice yiğitler yetiştirmiştir. (3)

Efendimiz'in (s.a.v) muallimliğinde kurulan Dârü'l-Erkam Medresesi, kıyamete kadar sürecek olan yüce davanın çekirdek kadrosunun oluşmasına zemin olmuştur. Dârü'l-Erkam'da yetişen o tohum nesil, İslâm ümmetinin temelini oluşturur. Bu bakımdan Dârü'l-Erkam, "Bir evden ne çıkar ki?" sorusunun en büyük cevabıdır.

**Efendimiz'in (s.a.v)
muallimliğinde kurulan
Dârü'l-Erkam Medresesi,
kıyamete kadar sürecek
olan yüce davanın çekirdek
kadrosunun oluşmasına
zemin olmuştur. Dârü'l-
Erkam'da yetişen o tohum
nesil, İslâm ümmetinin
temelini oluşturur. Bu
bakımdan Dârü'l-Erkam,
"Bir evden ne çıkar ki?"
sorusunun en büyük
cevabıdır.**

Erkam'ın (r.a) evinin temel hususiyetleri

Muhammed Emin Yıldırım, Efendimiz'in (s.a.v) Dârü'l-Erkam'ı böyle önemli bir iş için seçerken göz önünde bulundurduğu hususları şöyle sıralar:

1- Evin sahibi Erkam (r.a), Mahzûmoğullarına mensup bir gençti. Bu kabile hem İslâm'a en fazla düşman olan hem de Efendimiz'in (s.a.v) mensup olduğu Abdulmuttalib ailesiyle sürekli çekişme halinde olan bir kabileydi. İslâmî davetin düşmanları, asla Müslümanların bu kabileye mensup birinin evinde toplandıklarını tahmin etmezlerdi. Zaten Hz. Ömer'in iman edişine kadar da tahmin etmediler.

2- Erkam'ın (r.a) evi hem stratejik bir konuma hem de yapı itibarıyla bir okula/medreseye çok müsaitti. Dârü'l-Erkam, Mekke'nin en işlek caddesinin üzerinde, Kâbe'ye çok yakın bir yerdeydi, dolayısıyla konum itibarıyla bu işe çok uygundu. Evin genişçe bir salonu ve yine genişçe bir bahçesi vardı.

3- Erkam'ın (r.a), o gün için Müslüman olduğunu Mekke bilmiyor ve Erkam (r.a) imanını bu evin selameti için saklıyordu.

4- Erkam (r.a), iman edip evini risalet davasının hizmetine açtığı zaman on sekiz yaşlarında bir delikanlıydı. Hiç kimse böyle büyük bir iş için bu yaşlarda genç birine ait bir evin tercih edileceğini düşünmezdi. (4)

Hz. Ömer'in Müslüman olmasına mekân olan Erkam'ın (r.a) evi Mekke'de duyulup bu kutlu davetin yıllardır oradan yürütüldüğü herkes tarafından öğrenilince risalet davasına nübüvvetin altıncı yılına kadar evleriyle hizmet eden Erkam (r.a) ve hanımı için zorlu bir dönem başlar. Yedi yıl boyunca başta kendi akrabaları olmak üzere Mekkelilerden her türlü baskı, tehdit, korkutma, işkence görmelerine rağmen bu sıkıntılara göğüs germiş, sonunda Efendimiz'in (s.a.v) emriyle Medine'ye hicret etmişlerdir. Hicretin ilk günlerinde Efendimiz (s.a.v), daha Medine'de kendine ait bir ev bile yokken bir ev ve yanında bir miktar arazi satın alarak Erkam'a (r.a) hediye etmiştir. Yine Efendimiz (s.a.v), Bedir'den sonra elde edilen ganimetlerden herkesin gözünü kamaştıran merzûban isimli bir kılıcı "Bu senin hakkın," diyerek Erkam'a (r.a) teslim etmiştir. Erkam (r.a), Efendimiz'in (s.a.v) katıldığı tüm harplere katılıp hep en ön safta yer almış, Efendimiz (s.a.v) tarafından birkaç kez zekât memuru olarak muhtelif yerlere gönderilmiş, okuma-yazma bildiği için Medine'de Efendimiz'in (s.a.v) vahiy katipliğini yapmıştır. Efendimiz (s.a.v) ona birkaç kez özel mektup ve devlet işlerine ait vesikaları da yazdırmıştır. Dört halife dönemini yaşamış hattâ Emevilerin karanlık zamanlarının bazı dilimlerine de şahit olmuş olan Erkam (r.a), hicretin elli üçüncü senesinde, seksen üç yaşlarında vefat etmiştir. (5)

Bu yüce sahabi, birçok ayrıcalığı olsa da hep o ilk günkü muhteşem ameli olan evi ile anılmış ve anılmaya devam edecektir. Evini

risalet davası uğruna vakfetmesi öyle büyük bir ameldir ki diğer tüm güzel amellerini gölgede bırakmış, Muhammed Emin Yıldırım'ın ifadesiyle "ilk gün işlediği bir amel hayatının sonuna kadar yapacağı diğer tüm amelleri adeta içerisinde eritmiştir." (6)

Dârü'l-Erkam'ın Tarihi Süreci

Efendimiz (s.a.v), nübüvvetin üçüncü yılında açık davete başlamasına rağmen Dârü'l-Erkam'daki eğitim özel ve gizli olarak devam etmiştir. Nübüvvetin altıncı yılından hicrete kadar bazı sahabeler yine

olarak devretmemek şartıyla oğlu Osman'a bırakmıştır. Ev yıllar boyu Osman'ın elinde, sonra da onun oğlu Abdullah'ın elinde kalmıştır.

Abbasilerin yönetimi ellerine geçirdikleri dönemde yaşı seksenlere gelmiş olan Abdullah'ın Ehl-i Beyt'in yanında yer alması dönemin Abbasi halifesi Ebu Cafer el-Mansur'un tepkisini üzerine çekmiş, Halife onu tutuklatıp hapsedirmiştir. Bu durumdan kurtulabilmek için Abdullah, bu evi Halife Ebu Cafer el-Mansur'a satmak durumunda kalmıştır. Böylelikle

Erkam'ın (r.a) evinde bir araya gelse de burada ilk günlerdeki gibi sıkı bir eğitim olmamıştır. Erkam (r.a), zamanı geldiğinde evini akrabalarına bırakarak Medine'ye hicret etmiştir. Hicretin sekizinci yılında ise Mekke'nin fethiyle Erkam (r.a) da birçok muhacir gibi o güzide evine kavuşmuştur. Bu evin kıymeti her zaman için hem ev sahibi olan Erkam'ın (r.a) hem bu medresenin muallimi olan Efendimiz'in (s.a.v) hem de Dârü'l-Erkam'ın güzide talebeleri olan sahabelerin hatırında kalmıştır. Mekke Fethi'nden sonra yeniden Medine'ye dönerken bu evin hatırasına karşı duyulan hürmet gereği Erkam (r.a) evini kendi elleriyle yazdığı vakfiye ile satılmamak ve tevarüs etmemek/başkalarına miras

devlet eline geçen ev, daha sonra elden ele dolaşmaya başlamış nihayet Mısır Kahire Defterdarı İbrahim Bey tarafından satın alınarak Sultan II. Selim'e hediye edilmiştir. Sultan III. Murad tarafından mescide çevrilip ibadete açılan ev, 1955 yılına kadar mescit olarak kalmış; 1955'te ise zamanın Suudi yönetimi tarafından başlatılan Mescid-i Haram'ın genişletilme inşasında burası da yıkılarak Harem'e dahil edilmiştir. Bugün Safa Tepesi'nden 36 metre doğuya doğru yüründüğünde üzerinde Babu Dârü'l-Erkam yazan bir kapı görünür. Burası Dârü'l-Erkam'ın bulunduğu yerdir. Efendimiz'in (s.a.v) nice yiğitler yetiştirdiği nebevi medreseden geriye kalan o kapının üzerindeki yazıdır. (7)

Dârü'n-Nedve

Dârü'l-Erkam'dan bahsederken Dârü'n-Nedve'ye de birkaç cümleyle de olsa değinmek gerekir. Kâbe'nin kuzeyinde, kapısı tam Kâbe'ye açılan Dârü'n-Nedve'nin, ilk kuruluşunda Dârü'l-Erkam ile hiçbir alakası yoktur. Bu mekân; nübüvvet öncesi Mekke'nin genel işlerinin görüldüğü bir toplantı yeri, bir asiller meclisidir. Ancak İslâm davetinin sesi duyulmaya başlanınca tamamen bu davetin sesini kısmak, engellemek, yok etmek, karıştırmak, hattâ Efendimiz'i (s.a.v) öldürmek üzere kararların alındığı bir toplantı yerine dönüşmüştür. Mekke Fethi'nden sonra bir daha gündeme gelmeyen Dârü'n-Nedve'yi, Emir Muaviye satın alarak hac maksadıyla Mekke'ye gelen Emevi Devleti'nin yöneticilerinin ikametgâh yeri olarak yeniden düzenlemiştir. Harun Reşid zamanına kadar bu amaçla kullanılan Dârü'n-Nedve, Abbasi halifesi Mu'tez-Billah tarafından Mescid-i Haram içerisine dahil edilmiştir. Bugün müezzin mahfillerine yakın bir yere denk gelmektedir. Yeri unutulmasın diye orada bulunan bir kapı da bu isimle anılmaktadır. (8)

Erkam'ın (r.a) evinde eğitim gören ilk 45 talebenin isim, sınıfsal taban, kabile, sosyal statü ve yaşları konusunda bilgiler veren Yıldırım'ın araştırmalarına göre (9), ilk 45 talebenin 32'si erkek, 13'ü ise kadındır, 34'ü zengin, 11'i ise fakirdir, bu talebeler tam 16 farklı aileye mensup bir gruptur. Yine birçok siyer ve tarih kitabının aksine çoğunluğun köle ya da mevalilerden değil, hürlerden oluştuğunu, sayı ile ifade edecek olursak bu ilk 45 kişiden 31'inin hür, 7'sinin mevali, geri kalan 7'sinin de köle olduğunu görürüz. Dârü'l-Erkam'da yetişen sahabelerin yaşlarına bakacak olursak Efendimiz'in (s.a.v) buraya talebe seçerken özellikle bir yaş grubunun üzerinde durmadığını, diğer özellikleri daha fazla önemseydiğini anlıyoruz. Burada Hz. Hatice gibi 55, Hz. Sümeyye gibi 62, Yasir gibi 65, Hz. Ebu Bekir gibi 38, Hz. Ali gibi 10, Hz. Zeyd b. Harise gibi 31 ve Hz. Zübeyr b. Avvam, Talha b. Ubeydullah, Erkam b. Ebil Erkam gibi 16-20 yaş aralığında olan gençler de bulunuyordu. Bu ilk 45 talebenin ortalama yaşı 25-28'dir. Bu talebelerden okuma-yazma bilen 10 kişinin, Mekke'de o gün için okuma-yazma bilenlerin

sayısının 17 olduğu kabulü dikkate alınırsa ne kadar önemli olduğunu daha iyi anlamış oluruz. Bu medreseyi oluşturan talebelerin cinsiyetleri, yaş grupları, kabile ve aşiretleri ve ekonomik seviyeleri farklı olmasına rağmen "Erkam'ın evinde aynı potaya giriyor ve nübüvvetin bu potasına nasıl girerlerse girsinler, elmaslaşmış insanlar olarak çıkıyorlardı." (10) "Acaba Rabbimiz bize bugün neler söyleyecek?" heyecanını taşıyarak büyük bir coşku ile Erkam'ın evine gelen talebelerin bu medreseyi nasıl kullandıkları konusunda net bilgiler olmasa da bazı sahibilerin başlarından geçen olayları naklettiklerinde kullandıkları ifadelerden yola çıkarak genelde sabahın erken saatlerinde gelip akşamın geç saatlerinde ayrılıp kendi evlerine gittikleri, bazı talebelerin bu evde geceledikleri tahmin ediliyor. (11)

Dârü'l-Erkam'ın talebelerinin Efendimiz'in (s.a.v) rehberliğinde her şeyden önce saf, duru ve sağlam bir tevhid bilinci geliştirdiklerinin altını çizen Yıldırım, ilk yıllarda nazil olan ayetleri bu bakımdan incelerken şu ifadeleri kullanmaktadır: "Erkam'ın evindeki eğitim önce imha ile başlıyor, vahyin temel düşüncelerine ters ne kadar kavram varsa bunların içerisi boşaltılıyor, sonra bu kavramların içerisi ilahi kelamın mesajları ile yeniden dolduruluyordu." (12)

Allah Rasulü'nün (s.a.v) risalet yolculuğunun daha ilk günlerinde istihdam ettiği Dârü'l-Erkam'ı, nübüvvetin ilk altı yılını kapsayan eğitim ve öğretim sürecini iyi tahlil etmek, insan yetiştirmede nasıl bir yöntemin takip edileceğini, Efendimiz'in (s.a.v) bu alandaki nebevî modelini anlamamızı sağlar. Ayrıca vahyin insanı inşa sürecini görmeyi mümkün kılar. Çünkü Efendimiz (s.a.v) Dârü'l-Erkam'daki talebelerini vahyin rehberliğinde yetiştiriyordu. Efendimiz'in (sas) insanlık tarihinin en önemli toplumsal dönüşümünü gerçekleştiren bu çekirdek topluluğa Dârü'l-Erkam'da takip ettiği eğitim sürecinin aslında vahyin inış süreci ile birebir aynı olduğunun altını çizen Yıldırım, (13) bu eğitimin "Sağlam Bir Akide", "Akli Eğitim", iradenin sağlamaştırılmasıyla Kur'ani bir ahlakın tesisi anlamına gelen "Rûhi Eğitim" olmak üzere üç önemli basamaktan oluştuğunu ifade ediyor. (14)

Her ne kadar bugün Dârü'l-Erkam ya da Dârü'n-Nedve mekân olarak varlıklarını sürdürmüyorsa da kıyamete kadar davalarını sürdürmeye devam edeceklerdir. İsimler, yapılar, kurumlar, mekanlar değişse de hizmet edilen dava, misyon aynıdır. Başta kendi evlerimiz olmak üzere tüm hizmet alanlarımızı birer Dârü'l-Erkam adayı olarak kabul edebiliriz. Dârü'l-Erkam olmaya aday evlerin beslendiği kaynaklar Kuran, ilim, irfan, hikmet, muhabbet, duadır. Unutmayalım ki eğer evlerimizi Dârü'l-Erkamlara çevirmezsek, gayret etmediğimiz, boş bıraktığımız her alan nasıl batılla doluyorsa ağızımız, gündemimiz, dünyalarımız farklılaşır, evlerimiz Dârü'n-Nedve'ye dönüşür. Dârü'n-Nedve olan bir evde ise huzur ve bereket namına hiçbir şey kalmaz. Çünkü bu evin öğretmeni artık insanın en büyük düşmanı olan şeytan olmuştur.

Her Müslüman bulunduğu yapıyı Dârü'l-Erkam'a çevirmek, dönüştürmek sorumluluğunu taşımaktadır. "Bugün yeniden evlerini Dârü'l-Erkamlar'a dönüştürmek isteyen bizlerin, bu eğitim sürecinden ve bu süreci oluşturup geliştiren ilahi kelamın mesajlarından alacağımız birçok ilhamın varlığı kesindir." (15) diyen Muhammed Emin Yıldırım, Nebevî Eğitim Modeli Dârü'l-Erkam adlı kitabının ilerleyen bölümlerinde Kur'an'ın nüzul sürecini Dârü'l-Erkam ile değerlendiriyor. Bu süreçte nasıl bir eğitim usulü geliştirildiğini "Kavramlar", "Esmâ-i Hüsnâ", "Kıssa ve Şahsiyetler" gibi başlıklar altında inceliyor. Ayrıca Dârü'l-Erkam'ı başarıya ulaştıran güzel örneklik, sevgi, ilim, süreklilik gibi 12 temel anahtarı Dârü'l-Erkam olmaya aday tüm yapıların izleyeceği metotlar olarak ele alıyor. Kitabı benim için özellikle önemli kılan, tüm bunlara ek olarak Dârü'l-Erkam'daki talebelerin gündemine giren ilk kavramların ve vahyin nüzul sürecinin ilk altı yılında nazil olan ayetlerde geçen isimlerin bir araya getirilmiş olmasıydı. Hangi çağda yaşarsak yaşayalım Dârü'l-Erkam'ın birer talebesi olma arzusu, heyecanı, inancı içinde olanları, söz konusu kitabı okumaya davet ediyorum. Allah (c.c) bizi, sahip olduğu en büyük, en güzel şeyi, evini, risalet davasına vakfeden Erkam b. Ebil Erkam'ı (r.a) örnek alanlardan, evini bir

ilim ve sohbet meclisine dönüştürenlerden, böyle bir evde ilim talep eden talebelerden, en azından bunlara hizmet edenlerden eylesin.

Dipnot

- (1) Muhammed Emin Yıldırım, Nebevî Eğitim Modeli Dârü'l-Erkam. Vahyin Nüzul Sürecinde Şahsiyet Eğitimi, İstanbul 2020, s. 21-26.
- (2) Erkam b. Ebil Erkam'ın kaçınıcı Müslüman olduğu kaynaklarda ihtilafıdır. Muhammed Emin Yıldırım, Erkam'ın (ra) 16. Müslüman olduğu görüşündedir. (bkz. a.g.e., s. 35)
- (3) A.g.e., s. 39.
- (4) bkz. a.g.e., s. 62-66.
- (5) bkz. a.g.e., s. 41-45
- (6) A.g.e., s. 45
- (7) A.g.e., s. 48-52
- (8) A.g.e., s. 53-56
- (9) Detaylar için bkz. A.g.e., s. 67-97
- (10) A.g.e., s. 102
- (11) A.g.e., s. 103
- (12) A.g.e., s. 110
- (13) A.g.e., s. 129
- (14) A.g.e., s. 103
- (15) A.g.e., s. 134

Suna Durmaz

Arkeologlar, Kudüs şehrinin yaşam tarihini Eski Bronz Çağı'na (M.Ö 3000-2000) kadar dayandırıyorlar. Kudüs'ün doğu tarafında bulunan çömlükler, M.Ö. 2600 yılında bölgede yerleşik bir şehir hayatı olduğunu, demir ve alfabetik yazının kullanıldığını ispatlamıştır. M.Ö 1800 yılına ait olduğu öne sürülen sur kalıntıları ise Orta Bronz Çağ'da Kudüs'ün devasa taşlarla örülü surlar içinde bir kent olduğunu ve kentin 11 feddânlık (1 Feddân: 4200 metrekare) alanı kapladığını ortaya koymuştur.(1) İbn Hurdâzbih, "Kitâbu'l Mesâlik ve'l Memâlik" adlı meşhur coğrafya kitabında Kudüs'e de yer verir ve "Bilâd-i Şam'ın en güzel memleketi Filistin'dir. En büyük şehri Remle, sonra Beytül Makdis'tir. Beytül Makdis dağ üzerine kuruludur. Her taraftan ona ulaşılabilir." der. Doğuda Kızıldeniz ile batıda Akdeniz

arasındaki bir mevkii de kurulu olan Kudüs, 35.14 boylamları ile 31.64 enlemleri arasındadır. Denizden yüksekliği, Akdeniz'e 750, Ölüdeniz'e ise 1150 metredir. Etrafı, Cehennem (Kidron), Rebâbe (Hinnom) Zübel (Tyropoeon) vadileriyle çevrilidir.(2)

Şehir, alçak dağlar olarak tanımlayabileceğimiz şu tepeler üzerine kuruludur:

1-Muriyah (Moriah): Mescid-i Aksa Harem-i Şerifi'nin bulunduğu tepedir.

2- Sihyon (Zion): Dâvûd (as) makamının bulunduğu tepedir.

3- Cebel-i Zeytûn (Zeytin Dağı): Kudüs tarihçileri; Romalıların, Makedonyalıların ve Müslümanların Kudüs'ü kuşattıkları zaman bu tepe üzerinde karargâh kurduklarını naklederler. Ayrıca İncil'de (Matta 23) geçen hikâyeye göre, İsrailoğulları'nın hidayetinden

ümidi kesen Hz. İsa'nın (as) Kudüs'ün doğusuna düşen bu tepe üzerine çıkıp "Ey Ursalim! Ey Ursalim! Ey Peygamberler katili ve taşlayıcısı, tavuğun civcivlerini topladığı gibi seni kaç kere toplamak istedim; ancak buna izin vermediler." sözünü söylediği rivayet edilir. (3)

4- Cebelü'n Nebi Dâvûd (Dâvûd Peygamber Dağı)

5- Akra: Çoğunlukla Hristiyanların yerleşik olduğu tepe.

6- Cebelü'l Meşârif: Zeytûn tepesinin bitişiğindedir. Kudüs'ün kuzeyine düşen bu tepe halk arasında 'el-Meşhed' olarak anılmaktadır.

7- Cebelü'l Mükebbir: Rivâyetlere göre, Hz. Ömer'in (r.a) Kudüs'ü fethettiği gün getirilen tekbirler yüzünden tepeye bu isim verilmiştir.

Kudüs, tarih boyunca insanların ilgisini çekmiştir. Seyyahlar ve şairler, peygamber kokulu şehri övgü dolu sözlerle anlatmışlardır. Şemsüddin Muhammed bin Ahmed el-Makdisi el-Beşâri (ö,1000) "Ahsen'ül Tekâsım fi Ma'rifeti'l Akalim" adlı coğrafya kitabında, Kudüs'ün Mekke'den küçük ve Medine'den büyük olduğuna işaret ettikten sonra mübarek beldeyi şöyle vasfeder:

"Yeryüzünde ondan büyük bir şehir göremezsin. Ebu'l Kâsım İbn Kâdi Haremeyn bana havası hakkında sordu. Dedim ki: Ne sıcaktır ne de soğuk (ılıman). Nadiren kar yağar... Dedi ki: Bu cennetin sıfatıdır.

Binaları taştan olup ondan daha güzeli ve mükemmeli yoktur. Halkı hoşgörülüdür. Çarşıları tertemizdir. Üzümü müthiş!

Bir gün Basra'da Kadı Muhtar Ebi Yahya b. Behram'ın meclisindeyim.

Bana "Hangi şehir daha güzel?" diye sordular.

- Dedim: Bizimki.
- Hangi şehir daha iyidir?
- Dedim: Bizimki.
- Hangisi daha faziletlidir?
- Dedim: Bizimki.
- Hangisi daha zengindir?
- Dedim: Bizimki.
- Hangisi daha büyüktür?
- Dedim: Bizimki.

Meclistekiler şaşırdılar ve " Amma adamsın! Kabul edilemez şeyler iddia ediyorsun." dediler.

Dedim: "Daha güzeldir." sözüme gelince: Çünkü o, dünya ve ahireti kendinde toplamıştır. Dünyalık olup da ahireti isteyen, aradığını (Mescid-i Aksa) onda bulur. Ahiretlik olup da nefsinin arzuladığı nimetleri isteyen de aradığını (bereketli çarşılar) onda bulur. Havasının güzelliğine gelince: Soğuğu yakıcı değildir, sıcaklığı da zarar vermez. İyiliğine gelince: Binalarından

daha güzelini, mescidinden daha temizini göremezsin. Hayrının çokluğuna "bolluk-bereket" gelince: Allah ovaların, vadilerin ve dağların farklı meyvelerini onda toplamıştır. Narinciye, badem, hurma, incir ve muz gibi. Faziletine gelince: Kıyamette "Haşir ve Neşir" yeridir. Allah Mekke ve Medine'yi Rasûlullah ile şerefletmiştir. Kıyamette ikisi de ona doğru gelecek ve faziletin tümü onda toplanacak..."(4)

Kudüs şehrinin batı tarafı* 1948 Arap-İsrail savaşı sonrasında, doğu tarafı da 1967 Arap-İsrail savaşı neticesinde Siyonist Yahudiler tarafından işgal edilmiştir. İşgalci Siyonistler 1967 harbinde, eski belde sakinlerinden büyük bir kısmını silah zoruyla Ürdün'e sürmüşler ve mülklerine el koymuşlardır. Şehir demografik olarak "sur içi/eski belde" ve "sur dışı" olarak anılmaktadır. Anadolu Ajansı'nın yayınladığı 2020 tarihli bir araştırmaya göre, Kudüs'ün tamamında 919 bin (doğu tarafında 350 bin) Filistinli yaşamaktadır. Filistin Araştırmaları Merkezi (www.palestine-studies.org) raporuna göre ise şehrin doğu tarafında bulunan ve yaklaşık 900 dönümden oluşan sur içi eski belde içinde 2014 verilerine göre 33.800 (27.100 Müslüman mahallesi, 4470 Hristiyan mahallesi, 2360 Ermeni mahallesinde) Kudüslü ikamet etmektedir.

Bu minvalde eski beldenin ana mahalleleri şunlardır: Hristiyan Mahallesi (Hâratü Nasâra), Meğaribe Mahallesi (Hâratü Meğaribe), Şeref Mahallesi (Hâratü Şeref), Ermeni Mahallesi (Hâretü Ermen), Müslüman Mahallesi (Hâretü İslâm). Bunlar, kendi içlerinde yirmi dört küçük mahalleyi barındırmaktadır.

Hristiyan Mahallesi: Sur içindeki eski beldenin kuzeybatı tarafında kurulu olan Hristiyan Mahallesi, Hân ez-Zeyt Kapısı'ndan başlayıp Hân el-Halil Kapısı'na kadar uzanır. Kırk civarında Hristiyan tarihi eseri vardır. Hristiyanların en kutsal kilisesi olan Kıyamet Kilisesi buradadır. Mahalle sakinlerinin çoğunluğu, Rum Ortodoks, Kipti, Süryani, Latin (Katolik) mezheplerine mensup Hristiyanlardan, esnafın çoğunluğu da Müslümanlardan oluşmaktadır. Kanuni Sultan Süleyman'ın eşi Hürrem Sultan'ın

vakfı olan İmaret (aş evi) Hristiyan ve Müslüman mahallelerinin her birine 220 metre uzaklıkta olup iki topluluk arasında bir geçit gibidir.

Meğaribe Mahallesi: Kudüs'ün en eski mahallesi olarak bilinir. Eski beldenin güneydoğu tarafında Burak Duvarı dibinde kurulu idi. Salâhaddin Eyyûbi burayı vakıf mahalle olarak Kuzey Afrika ülkelerinden hacca giden Müslümanlara tahsis etmişti. Hacılar burada mola verirdi. Birçok hacı özellikle de âlim olanlar ülkelerine dönmeyip Mescid-i Akse dibinde ikamet etmeyi tercih etmiş ve burayı ilim merkezi yapmışlardı. İsrail 6 Haziran 1967 tarihinde şehri işgal edince birkaç saat içinde mahalleyi tarumar etti. 138 bina, Meğaribe Camii, Burak Camii, Efdaliyye Medresesi, Fahriye Zâviyesi gibi İslâm kültür mirasını yok etti. Gaspla elde edilen alan, Yahudiler için ayın sahasına çevrildi. Burak Duvarı'na ise " Ağlama Duvarı" adı verildi.

Şeref Mahallesi: Meğaribe mahallesinin bitişiğindedir. Bir diğer ismi de Hâratü'l İlmi/İlim Mahallesi'dir. Şeref ailesinin mülkiyetinde olduğu için yüzyıllarca bu isimle anılmıştır. 9 Aralık 1917 tarihinde Kudüs'ü işgal eden İngilizler, Siyonist Yahudileri mahalleye kiracı olarak yerleştirmiştir. 1948 savaşında mahalleyi terk eden Yahudiler, 1967 Arap- İsrail savaşı sonrasında mahalleyi işgal etmişler; ahâlden üç bin kişiyi kovarak meskenlerine el koymuşlar, mahallenin adını da "Yahudi Mahallesi" olarak değiştirmişlerdir. 2019 sayımına göre bu mahallede on dokuz bin Yahudi meskündür. İsrail, Mescid-i Akse'ya 200-250 metre uzaklıktaki bu mahallede 2010 yılında bir sinagog inşa etti. Şimdi de 1948 harbinde Yahudi HAGANA ve IRGUN çetelerinin karargâhı olduğu için Müslümanlar tarafından tahrip edilmiş olan bir binayı onarıp "İsrail'in Onuru Sinagogu/Kenîs Fâhru İsrail" adlı kubbeli bir sinagog yapmayı planlamaktadır. Hedef, altın kubbeli Kubbetü's Sahra'nın Kudüs panoramasındaki muhteşem görüntüsünün önünü kesip panoramada gözükken İslâm ve Hristiyan kültür mirasına ait binaların yanı sıra bir de Yahudi kültür mirası gibi gözükken binaların görünmesini sağlamaktır.

Havâri el-Kudüs (Kudüs'ün Mahalleleri) belgeseli için el-Cezire kanalına beyanatta bulunan İslâm tarihi uzmanı Dr. Nizam el-Cu'be ve Hevani el-Kuds, Hâil Sanduka, Hiyam Alyân, Sâmi Barsûm gibi Kudüslü Müslüman-Hristiyan birçok uzman araştırmacının şehadetiyle; işgalci İsrail, 1967'den beridir her vesileyle ev-ev dükkân-dükkân gasp ederek bu mahalleyi genişletmektedir. Son yıllarda, Hâliidiyye, Sarâya, Tekiyye yokuşlarında, Hristiyan Mahalesi Dericiler (Debbeğa) bölgesinde bir kısım yerler ve Bâb el-Halil yakınındaki Petra ve Imperial otelleri ele geçirilmiştir. Eski beldedeki işgalci genişleme daha çok şehrin batı tarafına doğru yapılmaktadır. Amaç, eski beldeyi işgal altındaki Kudüs'ün batı tarafındaki Yafa yoluna dolayısıyla Telaviv'e bağlamaktır.

Ermeni Mahallesi: Sur içinin güneybatı tarafında kurulu olup eski beldenin en küçük mahallesi'dir. Rivayetlere göre, 17. yüzyılda Kubbetü's-Sahra'yı onarmak isteyen Osmanlı idaresi, Kütahya'dan Ermeni çini ustalarını Kudüs'e getirmiş. Bu ustalar, iş bittikten sonra Kudüs'e yerleşmişlerdir. Mahallenin % 17-18'i manastırlardan oluşmaktadır. Ermeni Katedrali de buradadır.

Müslüman Mahallesi: Eski beldenin en büyük ve en yoğun mahallesi'dir. Eyyûbiler ve Memlûklüler dönemine ait birçok tarihi yapının yanı sıra, 144 dönümlük Mescid-i Akse burada bulunmaktadır. Tarihin derinliklerinde kendine ait bir iz arayan işgalci İsrail, özellikle bu bölgenin altında arkeolojik kazılar yapmaktadır. Kazılar sebebiyle evlerin ve Mescid-i Akse'nin

temellerinde çatlamalar oluşmuştur. Bazı çatlaklar temel dışına da taşarak binaların duvarlarında da ortaya çıkmıştır. Eski belde de birçok yokuş/merdivenli geçit mevcuttur. Mahalleleri çarşılarla bağlayan bu geçitlerin çoğunluğu Eyyûbiler döneminde inşa edilmiştir. Sokak ve caddelerin olduğu gibi yokuşların da isimleri vardır. Çoğunlukla bölgede ikamet etmiş olan ailelerin isimleriyle anılırlar. Bunlardan birkaç tanesini zikrederim: Akabetü's Şeyh Lulu, Akabetü's Şeyh Reyhan, Akabetü's Serâya, Akabetü Şeddâd, Akabetü'l Battik, Akabetü'l Mevleviyye, Akabetü'l Bestâmi, Akabetü Bumedyen, Akabetü Dâr Beyrak, Akabetü'l Hekkâri, Akabetü's- Sitt. (5)

Sur içi mahalleleri bölümünü tamamlarken çok önemli bir noktayı zikretmek gerekiyor. O da mahallelerin dini inançlara göre isimlendirilmesidir. Osmanlı ordusunda görev yapmış olan Kudüslü Hristiyan Vâsif el-Cevheri, farklı dini inançlara sahip insanlardan oluşan eski belde sakinlerinin yaşadıkları mahallelerin inançlara göre isimlendirilmesinin İngilizler tarafından yapıldığına, Osmanlı döneminde böyle bir durumun söz konusu olmadığına dikkat çeker. İşgalci İsrail, Kudüslüleri oturdukları mıntıkaya göre numaralandırmışlardır. Gayeleri yüzyıllardır birlikte huzur içinde yaşayan Kudüs toplumu içine tefrika sokmaktır. (6)

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun aldığı birçok karara göre İşgalci statüsünde olan İsrail, 1980'de Kudüs'ü İsrail'in bölünmez başkenti olarak ilan etmiştir. Bu ilan sonrasında Kudüs'te Yahudi nüfusu artmıştır. 2007 sayımına göre, bir bütün olarak Kudüs nüfusunun % 64 Yahudi, % 32'si Müslüman, % 2'si Hristiyan olarak kayıt edilmiştir. (7)

Sur Dışı Bazı Önemli Mahalleler

Beyt Hanîna, el- İseviyye, Cebel el- Mükebbir, Silvân, Şeyh Cerrâh, et- Tûr, Şağfât Kampı, Keفر Yâkûb, Ra'su el- Amûd.

2014 verilerine göre, en yoğun mahalle 37.300 ile Beyt Hanîna. Ra's el- Amûd, 25.170, et- Tûr 24.980, Cebel el- Mükebbir 23.470, Şağfât Kampı 18.230, Şağfât Mahallesi, 21. 860, Silvan 19.270, Vâdi el- Cooz ve Şeyh Cerrah Malleleleri 16.460, İseviyye 15.260, Keفر Yakub 21.150.

Kudüs'ün doğu tarafında (Sur içi ve dışı) ikamet eden Kudüslülerin yaş ortalaması oldukça genç, bu da İsrail'i çok rahatsız ediyor. % 12,9 (0-4 yaş arası), % 25,1 (4-15 yaş arası), % 20,3 (15-24 yaş arası), % 25,3 (25-44 yaş arası), %12,5 (45-65 arası), % 2,6, (65-74 arası), % 1,4 (75 yaş arası) Kudüs Arap Araştırmaları Derneği Harita Dairesi Müdürü Halil el-Tüfekçi'nin beyanına göre, İsrail Kudüs'te ikamet eden Arap nüfusun yaşam şartlarını zorlaştırarak şehir dışına göçe zorluyor. Bu iki şekilde yürütülüyor: Yeni inşaat ya da onarım ruhsatına zorluk çıkarmak ve ruhsat almadan inşaat yapanların binalarını yerle bir etmek. Böylece insanları sokağa terk etmek yahut Kudüs şehrinin resmi idare sınırlarını değiştirerek insanları sınır dışında ikamet etmeye zorlayarak Kudüs kimliklerini ellerinden almak.

Kudüs Toplumsal ve Ekonomik Haklar Merkezi Müdürü (Merkez el- Kuds il Hukuk el- İctimaiyye ve'l İktisadiyye) Ziyâd el- Hammûri'nin raporuna göre, yedi milyar dolar olan Kudüs işgal belediyesi bütçesinin iki milyar doları inşaat ruhsatı (100 metrekare için 40 bin dolar) ya da cezası, gelir vergisi, trafik cezası vs olarak Kudüs'ün doğu tarafında ikamet eden Filistinliler 'den temin ediliyor. Buna mukabil; belediye

bütçesinin % 5-6'sı Araplara sarf ediliyor, geri kalanı şehrin batı tarafında bulunan Yahudi yerleşim birimlerinin hizmetine harcanıyor. (8)

Silvan Topraklarını Savunma Komisyon Başkanı (Lecnetü'd Difâ an arâdi Silvan fî'l Kuds el- Muhtelle) Fahri Ubu Diyâb, Ürdün Haber Ajansı'na (Petra) verdiği beyana göre, İşgalci İsrail, Kudüs Havzası (Havd el-Kuds) projesini Yahudi yerleşimciler lehine uygulayarak Kudüs'ün demografik yapısını bozmaya çalışıyor. Eski beldeyi kuşatma altına almayı hedefleyen bu proje, eski beldenin kuzey tarafına düşen Şeyh Cerrah Mahallesi'nden başlayıp Mescid-i Aksa'nın güney ve güneydoğu tarafına düşen Silvan Mahallesi ile doğuda Zeytin Dağı'nı kapsıyor. Bu alan 5640 dönüm içinde olup 60 bin Kudüslü ikamet etmektedir. 1967 yılından beridir bahsi geçen bölge içinde yeni inşaat ruhsatı verilmemiştir. Ruhsatsız yapıldığı gerekçesiyle, 6800 eve yıkım emri verilmiştir. Bölge içindeki 6 mahalle tamamen yıkım tehdidi ile karşı karşıyadır. İsrail istatistiklerine göre, 2020 yılında Silvan Mahallesi sakinleri 13 milyon şekel inşaat cezası ödemişlerdir. (9)

Şeyh Cerrah Mahallesi'nde Neler Oluyor?

Dünya kamuoyu, Mona ve Muhammed el-Kürd gibi Filistinli gençlerin sosyal medya platformları aracılığıyla canlı yayın yapıp olayları aktarması neticesinde, İsrail'in durmak bilmeyen işgal hareketinden yakından haberdar oldu. Özellikle de bir işgal projesi olan "Kudüs Havzası Projesi" kapsamına giren Şeyh Cerrah Mahallesi'nde olup bitenlerden. 1948 harbi neticesinde, Yafa ve Hayfa gibi şehirlerden Kudüs'ün (o sıralar işgal altında değildi) doğusuna göç ederek, UNURWA (Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı) ve Ürdün Hükümeti'nin izniyle Şeyh Cerrah Mahallesi'ne yerleşen 28 ailenin evlerinden zorla çıkarılmak istendiğini, ailelerin de buna engel olmak için direndiğini müşahade etti.

Halil Tüfekçi'nin beyanına göre, bahsi geçen projenin alt yapısı 1973'de Başbakan Golda Meir döneminde hazırlandı. Projenin hedefi Kudüs'ün doğu tarafında Yahudi çoğunluğu meydana getirmektir. Plan başarıyla

uygulandığı takdirde şehrin % 73,5'i Yahudi, % 22,5'i Müslüman olacaktır. Bunun için Sahipsiz Mülkler Kanunu, Kamu Yararına İstimlak Kanunu, Şehircilik ve Planlama Kanunu, Tarihi Yahudi Mülkleri gibi birçok kanun çıkarılıp devasa bütçe ayarlandı. 1990 yılında Çevre ve Şehircilik (İskân) Bakanı olan Ariel Sharon "Kudüs'ün Çevresinde 26 Kapı" başlıklı bir proje başlattı. Amaç, Arap mahalleri arasına Yahudi yerleşim birimleri yapmak ve mümkün olduğunca bu birimleri birbirine bağlayarak bir mahalle haline getirip demografik yapıyı bozmak. Proje, Kudüs'ün Beyt Safa köyünde büyük ölçüde uygulanmış durumda.

**İsrail'in nihai amacı:
Kudüs'ün doğu tarafında
işgali genişleterek batı
tarafıyla birleştirmek,
böylece Kudüs'e
tamamen bir Yahudi
şehri görüntüsü vermek.
El- Halil Kapısı'nda
yaptıkları istimlak
hareketi neticesinde
Kudüs'ün batı tarafından
Yahudi Mahallesi'ne
geçerken büyük oranda
Yahudi şehri hissi
verilmiş durumdadır.**

Şimdi aynı şeyi Şeyh Cerrah Mahallesi'nde yapmak için gayret ediyorlar. İsmi Salâhaddin Eyyubi'nin tabibi Emir Hüsamaddin'den alan Şeyh Cerrah Mahallesi, Kudüs'ün en müstesna mahallelerinden biridir. İsrail belediyesi ahaliden vergi aldığı halde kasıtlı olarak buraya altyapı hizmetleri götürmemektedir. Sahte evraklar

düzenleyerek bir kısım evlere ya da ticari yerlere el koymaktadır. İsrail'in nihai amacı: Kudüs'ün doğu tarafında işgali genişleterek batı tarafıyla birleştirmek, böylece Kudüs'e tamamen bir Yahudi şehri görüntüsü vermek. El- Halil Kapısı'nda yaptıkları istimlak hareketi neticesinde Kudüs'ün batı tarafından Yahudi Mahallesi'ne geçerken büyük oranda Yahudi şehri hissi verilmiş durumdadır. Proje büyük bir titizlik ve hızla yürütülmektedir. Hedef: 2050 yılına gelindiğinde, Telaviv'den yola çıkan bir kişi, Kudüs'ü tarihi esermiş gibi görünen kubbeli sinagoglar ve Siyonist bayraklı Yahudi binalarıyla dolu bir şehir olarak görsün. (10)

Dipnot

"Kudüs'ü zikrederken "Doğu Kudüs ve Batı Kudüs" kavramını kullanmamaya özen göstermekteyiz. Bizim için Kudüs bölünemez. Kudüs'ün doğu tarafı ve batı tarafı vardır.

(1) Roger Garaudy: "Siyonizm Dosyası" sh: 41-42, Pınar Yayınları

(2) Muhammed Hassan Şürrâb: Mu'cemu'l Büldâni Filistin"

(3) Arif el-Arif "Tarihu'l Kuds sh:188, İbn Hurdâzbih "Kitâbu'l Mesâlik ve'l Memâlik"

(4) Şemseddin Muhammed bin Ahmed el- Makdisi el- Beşârî (Ö. 990/ 380) " Ahsen'ül Tekâsım fi Ma'rifeti'l Akalim" sh:45

(5) Amy Singer " Osmanlı'da Hayırseverlik, Kudüs'te Bir Haseki Sultan İmareti" sh: 87, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

<https://www.palestine-studies.org/ar/node/1635788>

https://info.wafa.ps/ar_page.aspx?id=4242

<https://www.aljazeera.net/news/alquds/2018/6/20/%>

<https://www.youtube.com/watch?v=KT9rOnEotBO> (Havâri el-Kudüs (Kudüs'ün Mahalleleri) belgeseli)

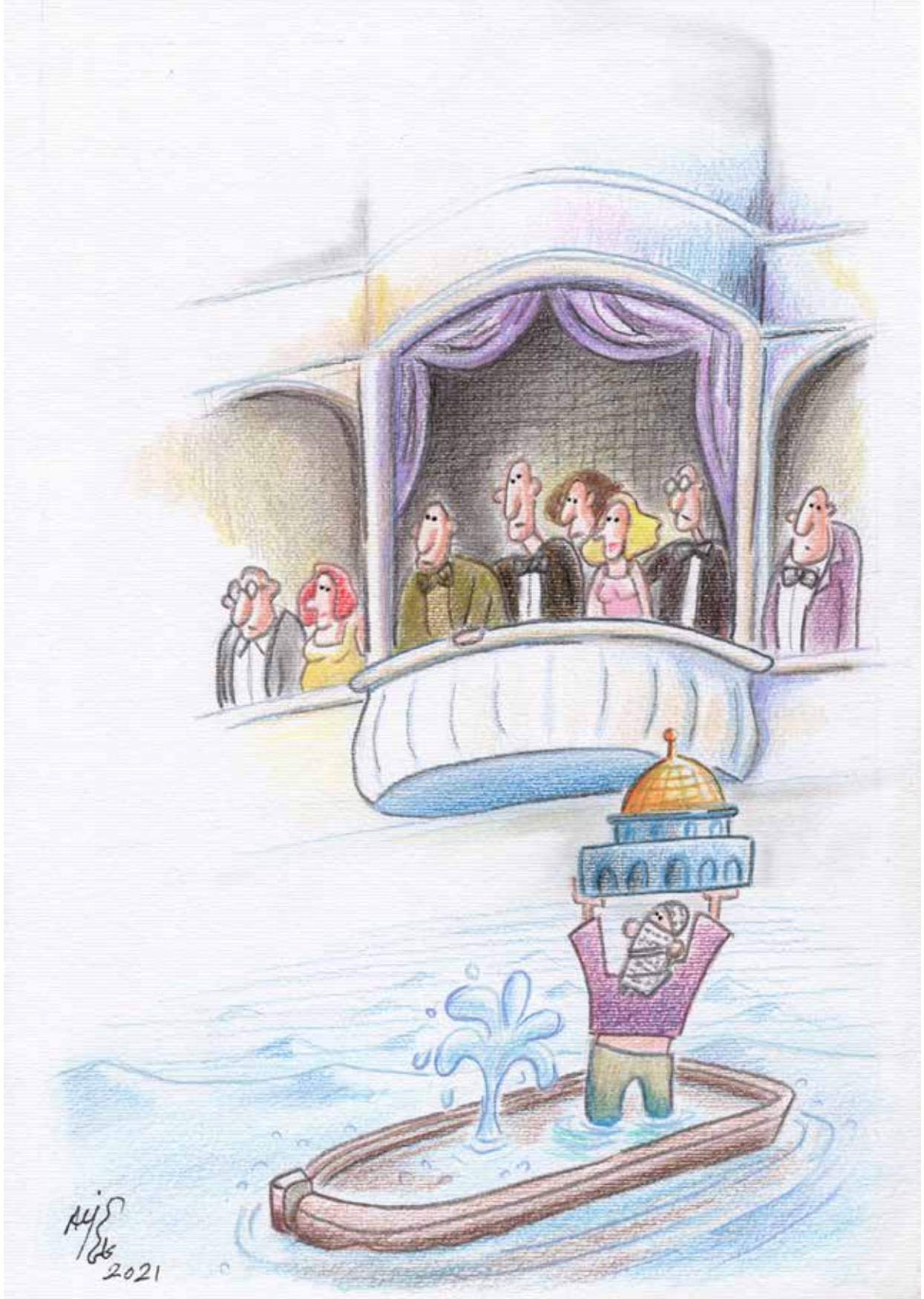
(6) el-Kuds el-Osmaniyye fi Müzekkrât el-Cevheriyye" sh: XXI. Müessesetü ed- Dirsâti'l Filistiniyye, Beyrut

(7) <https://www.palqa.com>

(8) www.palestine-studies.org

(9) <https://petra.gov.jo/Include/InnerPage.jsp?ID=188062&lang=ar&name=news>

(10) [https://www.arab48.com\(2021.6.12\)](https://www.arab48.com(2021.6.12))

GÖRÜNMEZLİK İKSİRİ

Şeyma Çiçek

İşte budur bizim topraklarımızı sulayan şifalı sır! Nedir bu sırlı iksir? Kişinin elinden ve dilinden çıkan karşılık beklemeksizin yapılan bütün iyi işler. Anne, kadın, ev hanımı, çalışan kadın her ne iseniz sınıflandırmalardan bağımsız olarak ülkeye ve aileye hizmet eden her insan bu topraklara sağlam tohumlar atıyor ve onları şifalı elleri ile besliyor. Gün boyu tarlada çalışıp akşamları yorgunluk içinde yine elindeki örgüyü bırakamayan kadın, memuriyetini hakkıyla ifa edip eve gelince çorbasını pişiren eller, mahallesindeki meczubu kokmasın diye yıkayan Gülüm

teyze, öğrencisine sadece bilgi vermeyip kırık kalbini de onaran Mürşide öğretmen, bilgisayar başında program yazıp akşam çocuklarıyla da oyun oynayan mühendis kadın, torununu okuldan aldıktan sonra kıyamayıp parkta eğleyen dizleri romatizmalı anneanne, gözlerinden uyku akarken ve gözlükleri burnundan düşerken torununa masal anlatan babaanne, ahretliğinin torunu evleniyor diye on kilo pirinçten pilav yapabilme maharetini üzerine almış Fatma teyze, zengin de olsa "Şu çorbayı beraber içseydik ne güzel olurdu!" diyerek yaptığı yemekten komşusuna ikram eden

Çiğdem abla da aynı işi yapıyor: "Sevgi Emegi." (Bu kavramı az daha duygusal emek kategorisine alacaklardı ama bu yazı ile mani oluyorum.)

Evet, sevgi emek istiyor. Nitekim Erich Fromm "Sevme Sanatı" isimli kitabında uzun bir bahisle sevginin emek istediğini iddia ediyor. "Selvi Boylum Al Yazmalım" da Asya'nın dilinden de (aslında eserin sahibi Cengiz Aytmatov'un dilinden) aynı cümle dökülüyor. Velhâsıl kâinattaki bütün işler sevgi ile dönüyor görene... Görmek derken insan elbette kendi emeğini somut âlemde görmek ister. Fakat bu bakış,

acaba yaptığımız işin ruhunu bedeninden ayırmamıza mı sebep olur, yoksa kendi ruhumuza dair derin bir keşfe çıkmamıza mı? İşte görmek ve görülmekteki niyetler sonucu belirliyor olabilir.

Ne demiştik, emek. Duygu emeği, kadın emeği, ezilen emekçi, emek olmadan yemek olmaz. Aslında çok masum görünen ve çalışmayı kutsallaştıran bu kavram, bize "çalışma" üzerinden kutsalı veya değer yargılarını hiçe sayma meşruiyeti sağlıyor olabilir mi? Nitekim kadın çalışmaları literatüründe her şeye "emek" kelimesi ekleyerek ruhsal tatmin veren işleri bile kapitalist iş tanımlarına sıkıştırmak bu sistemin en çirkin silahlarından sayılabilir. Mesela **"bakım emeği"** bu kavramlardan biridir. Peki, nedir bakım emeği?

Makalelerde "bakım emeği" kadınların muzdarip olduğu, iş hayatından engellendiği bir hal gibi anlatılır. Bu "bakım"lar sebebiyle nelerden mahrum kalır kadın? Eyvah ki bakmak zorunda kalıyor! Birisine baktığı

için de görünmez olur bir yandan. Öyle ya sen esas izleyici iken nasıl esas izlenen olarak kalabilirsin? İşte psikolojik pazarlama ve ideolojik baskı böyle bir puslu. Sizin hem biyolojik hem psikolojik, her türlü hazır olarak yaratıldığınız bir eyleme, anneliğe-merhamete-şefkate karşı üretilen sentetik kavramsallaştırma üzerinden neredeyse çocuğunuza diyeceksiniz ki: "Sana o kadar bakım emeği verdim, bu muydu karşılığı? Hâlbuki bankaya bir miktar benim için atarsın sanıyordum!" Bu sözlere maalesef yabancı değiliz. Zira böyle düşünen yeni yarı-kapitalist zihin yapısında yaşlılar da maalesef az değildir. Neyse. Şimdi çok daha çiçekli, böcekli, eğlenceli ve gizemli bir kavrama geleceğim: **"Görünmeyen Emek."**

Görünmeden yapılan bütün işler -bakım emeğinin içeriği de buna dâhil-; çocuk yetiştirme ("bakma"), ev içi hasta-yaşlı bakımı, evdeki "rezervasyon ücreti" kapsamındaki bütün işler -ücretle de yaptırılabilir temizlik, yemek ve ev bakımı gibi işler- her biri için **"TEK BİR"**

kadının gönüllü olarak çalışmasına **"hane içi görünmeyen emek."** diyebiliriz. Bir de ev dışı görünmeyen emek var ki o da ayrı bir mevzu bahis.

Eğer temizlik işçisi veya eski tabirle gündelikçi iseniz "Her gün çalışmaya gidiyorum." diyerek ev temizler, sonra da çalışan kadın sınıfına dâhil olabilirsiniz. Çünkü zamanınızı hizmet karşılığı satmış oluyorsunuz. Çoğunlukla sigortasız, kayıtsız ve güvencesiz çalışsanız bile bu böyledir. Fakat her gün otobüse binmeksizin kendi evinizde yahut akrabanızın evinde veya komşunuzda yaptığınız işlerin ne raporlaması ne ücretlendirmesi ne de berrak bir şükran gözlüğü ile değerlendirmesi yapılır. Böylece ne olur sizin onca emeğiniz? Tabii ki **GÖRÜNMEZ!** İşte kapitalizm, ancak para getirerek görünmeyen işlere müsaade eder. Yoksa görünmeyen ve ama değer taşıyan davranış biçimlerini öylece kabul etmek adeti değildir. Yaşayan her değeri ücreti mukabili görünür kılmak için pusuda bekler.

Diğer yandan görünmeyende derin bir sır gizlidir. Kimse işinizdeki değeri görmezken, GAYB'ın SAHİBİ ALLAH(C.C) sizi görür. Siz de O'nun sizi iş yaparken gördüğünü görebilirsenez ki buna ihsan makamı denir, o zaman artık uçmanın vaktidir. Kimsenin görmediği, bilmediği işleri sevgi ile kendi hanenizde biriktirmeye başladığınız o sırlı an, hani Pony'lerde büyürken önemli bir iş yaptıklarında kendilerine özel işaretlerin çıkması gibi sizde de görünmeyen kanatlar çıkarır. Peki, "Bu kanatlar ne işe yarayacak?" diye sormayın. Görünmezliğin sırlarını ve soyut âlemlerin somut âleme hükmettiğini size o kanatlar gösterecektir. Düşmeden uçacaksınız.

Hiç düşündünüz mü görünmek, görmek ve görünmezlik üzerine? Küçük çocuklar neden görünmez olmak ister de büyüdükçe sahneye çıkma arzusu bu arzuyu yenmeye başlar? Bugün en devasa zenginler, prestijli ekonomi dergilerinin zengin listelerinde yer

“

Bugün en devasa zenginler, prestijli ekonomi dergilerinin zengin listelerinde yer almaz. Görünmek istemezler, bilinmezler, sermayelerini teşhir etmezler. Özellikle kendilerini saklarlar, neden? Şu kısıtlı dünya sisteminde yapılabilecek en etkili işler görünmeden yapılanlardır.

almaz. Görünmek istemezler, bilinmezler, sermayelerini teşhir etmezler. Özellikle kendilerini saklarlar, neden? Şu kısıtlı dünya sisteminde yapılabilecek en etkili işler görünmeden yapılanlardır. İşte o zaman, bazı kısıtları da zorlayarak zaman-mekân üstü hislere erişebilirsiniz. Peygamberler nebevî kaynaklarda geçen olaylardan daha fazla kaynaklara geçmeyen olaya şahittir. Sadece Mirâc'ın sırlarını anlatmaya dünya kelimeleri yetmez. Tur'daki Nur'u görmeye dünya gözleri yetmez. 40'lar kimselere görünmeden işler görür. Bilen bilir.

Zenginlere gelince, yapılan araştırmalara göre belli bir miktar ücret kazandıktan sonra artık daha fazla mal edinmek ve sermaye biriktirmek insanı mutlu etmek yerine daha mutsuz eder. Bu da tabi zenginleri para ile ölçülemeyecek farklı arayışlara ve tatminlere iter. Görünmese de ancak kendisinin bildiği bir güce sahip olmak, sağlığa hükmetmek, insanların

parasına ve zamanına hükmetmek, devletler üstü bir iktidara ve güce sahip olmak gibi hâller, büyümek için sürekli reel sektörde ticaret yapacağın sermayenin derdini çekmekten çok daha fazla haz verici ve nefsi ejderhalaştıran eylemlerdir. Birçok maddi sermaye sahibinin yaşadığı buhran, sapkınlıklar, güç için göze aldığı zalimlikler; iyi örneklerde ise sanata düşkünlük veya hayır hizmetlerine kendini adanmak gibi durumları insanlar bu derin ihtiyaç yüzünden yaparlar. Görünmeyen yanlarını beslemek için. Bütün o servet, işte o kanatlara sahip olmak için. Ne var ki iyiler ruhunu beslemeye, kötüler ise nefsinin canavarlaştırmaya devam eder.

Madem insan madde ve ruhtan müteşekkildir. Madde tarafımız madde ile ruh tarafımız ruh ile beslenir. Ruh görünmezdir. Görünmeyen güzelliklerle beslenir. Kimseler bilmeden, görmeden bir iyilik yaparsınız o iyiliğin ne zaman ne şekilde karşınıza çıkacağı artık sizin işiniz değildir. Elinizi açıp tenhada dua edersiniz, bu duanın nasıl bir maddi elbise giyerek dünyada karşınıza çıkacağını asla bilemezsiniz. Hattâ meditasyon yapanlar da ruhu bir bakıma besler, maddi yanını aç bırakarak kendini güneşin altında evren ile bir olma hissine bırakanlar da aslında Allah'a iman etmese bile tevhîd hissini yaşamaya ve ruhunu doyurmaya çalışan emekçilerdir. Emek ederler, "Bu sonsuza tutkun varlığım tek başına kalsın." diye geçici olsa bile hesaplarına düştüğü kadar rahmet verilir ellerine.

Maddi yanımız ise sürekli görünmek ister. Giyinip süslenmek, insan içine çıkmak, kendimiz buna inanmasak bile başkalarının birçok gösteriş ile iltifatlar yağdırmasını, Instagram, Facebook veya Twitter üzerinden kamuya açık şekilde övülmeyi, sempatiçanlara sahip olmayı, kendisini her daim izleyen bir grup gözün var olduğuna kani olmayı, o gözlerin önünde yaptığı işlerin kendi başına iken yaptığı işlerden daha güzel olmasını ister. Aslında, buna literatürde kısaca riya ve kibir denir. İşte **"GÖRÜNMEYEN EMEK" riya ve kibirden soyunmuş olduğu için saf bir ruh gibidir, doğrudan göğe yükselen ve basınç ile asla patlamayan sevgi baloncuklarına benzer.**

Maslow da kendi seküler dilinden söylemiş;

iç motivasyon, dış motivasyon. Herhangi bir işte; görünsün-görünmesin kalp mutmaînlığı-işsel tatmin olunca buna hiçbir dış güç veya dışsal ödül fazladan bir şey katamaz. Hattâ sizde bu hâl varsa emek etmek için dışsalığa gerek kalmaz. Fakat görünür olan ve ödülü erkenden teslim edilen emeğin karşılığı ödülün ömrü kadar bir yere uçurur emekçiye. Bu durum dünya yaşamı için gerekli bir döngüdür. Yoksa kimse günlük rızık teminine uğraşmazdı. Yine de geçici olduğu için, insanların ayakları yere bir türlü basamıyor. Mesela yamaç paraşütü yapıyor gibisiniz. Anlık

Ruh görünmezdir. Görünmeyen güzelliklerle beslenir. Kimseler bilmeden, görmeden bir iyilik yaparsınız o iyiliğin ne zaman ne şekilde karşınıza çıkacağı artık sizin işiniz değildir. Elinizi açıp tenhada dua edersiniz, bu duanın nasıl bir maddi elbise giyerek dünyada karşınıza çıkacağını asla bilemezsiniz.

bir adrenalin salınıyor vücudunuza. Korku, heyecan, gerilim, güzel bir manzara, kendini üst bakış olarak hissetmek... Sonra da "Yaa, bitmeseydi keşke!" dedirten bir düşüş. Bazısı için bu durum yamaç paraşütü değil de hayatta kalabilmek için paraşütle mecburi atlayışa benzer, hattâ yüksekten korksa bile. Ama aşağı indikten sonra yine "bitmeseydi keşke!" dersin. Çünkü geçinebilmek için tekrar aynı korku ile aynı yerden atlamak zorundasın. Bütün statüler, terfiler, görünür, takdir edilir veya edilmez, ücreti olan her ücretli iş bu şekilde bir tempo sergiler.

Görünmez sevgi emeği ise böyle değildir. Yaptıkça bir şeyler keşfettiğin, kendi iç dünyana akseden görünmez ödüllerle birlikte gelen, iç gözleri fal taşı gibi açtıran, enerjiyi yükselten sırlı bir iksire benzer. Bu emek, sadece kadınların kadim kültürümüzde evde-mahallede-toplumda yaptığı işler değildir. Benzer şekilde erkek, müdür, esnaf, sanatkâr, çocuk, her kesimin kendisine biçilen iş ve rol tanımına kattığı frekanstır, niyettir, sevgidir ve bitmeyen, para ile ölçülemeyen zamana bereket katan işlerdir.

Sözgelimi, kimse bilmese ve takdir etmese de ihtiyacı olan birine uygun ev kiralaması ve komisyon almaması emlakçılıktan vazgeçtiği; torun bakmak ama ücret almamak bakım emeği parasından ve boş zamandan vazgeçtiği; bir gencin elinden tutup ona burs bağlamak ve bir karşılık beklememek kredi vermekten vazgeçtiği; habersizce yemek yapıp çok meşgul bir arkadaşına götürmek yemek hizmeti ücretinden vazgeçtiği. Hepsinin karşılık olarak dünyevi sözlükte bir fırsat maliyeti olsa da karşılığı bu şekilde ölçülemez. Bu gönül işlerini kadın-erkek-çocuk-yaşlı herkes yapabilir.

Çok zorlamaya gerek yok. Ne kadın ne erkek, emekli olmuyor kimse, insana yakışır şekilde yaşamaktan vazgeçmedikçe. Emekli parasını hesap etmiyor, şifalara vesile olarak hayatı ihsan makamından terennüm eden Hümeysra teyzeler. Karşılığında iyilik görmedi diye emek etmekten vazgeçmiyor bu gönül erleri.

Ne diyelim, sahne sevenler birkaç sezonluk turneye buyursun; uçmak dileyenler görünmezlik büyüsü içinde her zaman anlatılacak masallarda yaşam sürsün.

Dipnot

(1)<https://www.cnbc.com/2020/05/26/how-your-salary-and-the-way-you-spend-money-affect-your-happiness.html>

VAHİY KÂTİBİ ŞURAHBİL B. HASENE (R.A)

Şenay Şeker

Ashab-ı Güzin Efendilerimizin her biri farklı mizaç ve kabiliyette olsalar da hepsinin ortak özelliği, yüksek bir seciye ile aksiyona sahip olmalarıdır. Herhangi bir zorlama olmaksızın Allah'a (c.c) ve Rasûlüne (s.a.v) itaat eder ve verilen vazifeleri itiraz etmeksizin yerine getirirlerdi. Öyle olmasaydı, hicretle başlayan ve geniş topraklara kısa zamanda

yayılan İslam Devleti'nin kurulması mümkün olur muydu? Onların kısa zamanda elde ettikleri başarının sırrı: Allah'a inanmak, Peygambere itaat etmek ve bunun gereğini yerine getirmek için çok çalışmak idi.

Bu yazımızda, söz konusu vasıfları üzerinde layıkıyla taşıyan Efendimiz (s.a.v)'in ilk vahiy kâtibi ve elçisi, başarılı komutan Şurahbil bin Hasene (r.a)'dan bahsedeceğiz.

Şurahbil bin Hasene (r.a)'ın Temim kabilesinden olduğuna dair rivayetler bulunur. Künyesi Şurahbil b. Hasene binti Muta el- Kinde'dir. Şurahbil bin Hasene (r.a), babasını çok küçük yaşlarda kaybetmesi nedeniyle annesi Hasene'ye, nispet edilerek anılmıştır. Annesinin Medine'den Beni Zürayk ailesine mensup olan fakat Mekke'de yaşadığı için Cumuhoğulları'yla anlaşmalı

Süfyan b. Ma'mer el Cumahi ile evlenmesi hasebiyle o döneme göre iyi bir eğitim almıştır. Hem okuryazar olup hem de ata binme, ok atma, kılıç kullanma gibi savaşçı özellikler kazanmıştı. Otuz beş yaşına kadar ticaretle uğraşan Hz. Şurahbil (r.a), ailesiyle birlikte iman ederek Mekke döneminde Müslüman olan ilk sahabelerden olmuş ve ilk Müslümanlara yapılan işkencelere maruz kalarak ağır bedeller ödemişti.

Sahabe efendilerimiz kabiliyetleri zaviyesinden Allah'ın dinine hizmet etmeye başlamış ve Rasûlullah (s.a.v)'in emri doğrultusunda görevler almışlardı. Hz. Şurahbil de devrin okuyan ve yazan ender kişilerinden biri olarak kalemini İslâm için kullanmış ve vahiy kâtipliği yapmıştır. Rasûlullah (s.a.v)'in davet mektuplarını at sırtında aylarca süren yolculuklarla ülke yöneticilerine ulaştırarak antlaşma metinlerini hazırlamıştır. İslâm tarihinin önemli kadın simalarından olan Şifa binti Abdullah'ın kızı, Leyla binti Ebu Hasme ile evli olan Şurahbil b. Hasene (r.a), eşiyle beraber Dârul Erkam'ın evinde kurulan muazzam ilim sofrasının müstesna talebelerinden olmuşlardır. Keza, Medine döneminde birçok askeri sefere katılarak özellikle Hz. Ebubekir (r.a) ve Hz. Ömer (r.a) dönemindeki cihat meydanlarında başarılı komutanlıklar gerçekleştirmiştir.

Bu minvalde, Şurahbil b. Hasene (r.a) kalemi kadar kılıcını da konuşturan başarılı bir komutan olmuştu. Fakat, Eşi Leyla binti Ebu Hasme, annesi Hasene Mevla Ma'mer b. Habib, üvey babası Süfyan b. Ma'mer, üvey kardeşleri Cabir b. Süfyan ve Cünane b. Süfyan ile hicret eden Şurahbil b. Hasene (r.a) vatanından ve Rasûlullah (s.a.v)'den tam 14 yıl uzakta kalmış ve Habeşistan'da İslâm'ı tebliğ ve temsil noktasında önemli hizmetlerde bulunmuştur. Bilâhare Mekke müşriklerinin dayanılmaz baskılarından ötürü Allah Rasûlû (s.a.v)'in emriyle Cafer b. Ebu Talib (r.a) başkanlığında 101 kişi ile ikinci Habeşistan hicretine iştirak ederek uzun bir gemi yolculuğunun akabinde ulaştıkları gurbet yurdunda Necâşî'nin ihtimam gösterdiği misafirleri olmuş ve İslâm'ın tohumlarını bu topraklara ekmişlerdir.

Bu meyanda İslâm tarihine baktığımızda, yüz binden fazla sahabe-i kiramın dünyanın dört

bir yanına fetih amaçlı cihad için dağıldığını ve her birinin farklı coğrafyalarda vefat ettiğini görüyoruz. Önce Habeşistan'a ardından Yesrib'e hicret ile başlayan söz konusu süreç, asırlar boyu devam edegelmiştir. Şurahbil b. Hasene (r.a) da dinini yaşayabilmek için bu kervana katılanlardan birisi olmuş ve kendisiyle birlikte Habeşistan'da bulunan Cafer bin Ebu Talip (r.a) ile hicretin yedinci yılında on altı kişiyle Medine'ye gelmişlerdir. Medine'de Allah Rasûlû (s.a.v) ile karşılaşmaları, Efendimiz'in (s.a.v) Hayber Gazvesi (628) dönüşünde olmuştur. Şurahbil b. Hasene (r.a) Medine'de babalığının ailesi Züreykoğulları'nın mahallesine yerleşmiş ve orada yaşamaya başlamıştır.

**Medine'de dört yılını
Rasulullah (s.a.v) ile geçiren
Hz. Şurahbil, Efendimizin
davet mektuplarını yazmış
ve elçilik görevinde
bulunmuştur. Hattâ
Beytül Makdis'in fethi
yolunda yapılan askeri
hazırlıklardan biri olan
Tebük Gazvesi sırasında
yol güvenliğini sağlayacak
olan Eyle kabilesini cizyeye
bağlayan antlaşma metnini
de Şurahbil b. Hasene
yazmıştır.**

Kaleme Yemin Olsun Ki!

Rasulullah (s.a.v)'in Kuran ayetlerinin inzaliyle başlayan ve yirmi üç yıl devam eden süreçte kırk civarında vahiy kâtibî, yirmi civarında da mektup ve vesika yazdırdığı özel kâtipleri olmuştur. Bunlar arasında Halid b. Said, Zeyd bin Sabit gibi sahabe isimlerine sıklıkla rastlasak da Şurahbil b. Hasene (r.a) bunların ilki olma

vasfına sahiptir. Medine'de dört yılını Rasûlullah (s.a.v) ile geçiren Hz. Şurahbil, Efendimizin davet mektuplarını yazmış ve elçilik görevinde bulunmuştur. Hattâ Beytül Makdis'in fethi yolunda yapılan askeri hazırlıklardan biri olan Tebük Gazvesi sırasında yol güvenliğini sağlayacak olan Eyle kabilesini cizyeye bağlayan antlaşma metnini de Şurahbil b. Hasene yazmıştır. Bu antlaşma metninde şu cümleler yer alıyordu: "Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla. Bu, Allah'ın ve O'nun elçisi Muhammed (s.a.v)'den Yuhanna b. Ru'be ve Eyle halkına bir güven mektubudur. Karadaki kervanları ve denizdeki gemileri de güven altındadır. Onlara ve beraberinde Şam, Yemen, Bahreyn halklarına Allah'ın ve Rasûlû'nün koruması vardır. Onlardan olay çıkaranların malını, canını kurtaramayacaktır; insanlardan onu alan için güzel ganimettir. Vardıkları sudan, geçmek istedikleri kara veya denizden menedilmeleri helal değildir. Bunu Cuheyem b. Es-Salt ve Şurayh b. Hasene, Allah'ın elçisinin izniyle yazmıştır." Bunun gibi birçok vesikada imzası vardır.

Bu anlamda Şurahbil b. Hasene (r.a) Efendimiz (s.a.v)'in hem vahiy kâtipliğini yapan hem de özel vesikalarını yazan hususi kâtiplerinden birisi olmuş ve hicretin 10. yılında Allah Rasûlû (s.a.v) tarafından Mısır kralına davet mektubu götürmek üzere elçi olarak tayin edilmiş ve aylarca sürecektir bir yolculuğa çıkmıştır. Efendimizin vefatı sırasında Mısır'da bulunan Hz. Şurahbil, dönüşünde halife Hz. Ebubekir tarafından cihad ile görevlendirilmiştir. Ve yine Hz. Ebubekir (r.a) tarafından halifelik döneminde sıkça rastlanan sahte peygamberlik iddialarına karşı mücadele için, Şurahbil b. Hasene Müsellemetül Kezzab'ın üzerine gönderilerek Kezzab'ı İslâm'a davet eden bir mektubu kendisine ulaştırmıştır. Bunlarla birlikte, Hz. Ebubekir (r.a)'ın dört farklı cephede görevlendirdiği fetih ordularının komutanlarından birisi de yine Şurahbil b. Hasene (r.a) olmuş, emrindeki orduyla Busra şehrini kuşatmış ve başkomutan ilan edilen Halid bin Velid (r.a)'ın komutasında şehir fethedilmiştir.

Bu fetihler bölgenin hâkimi konumunda olan Bizanslıları tedbir almaya yöneltmiş ve bu amaçla İslâm ordusuyla Ecnadeyn'de

karşılaşan Bizans'a karşı hazırlanan ordunun sağ cenahını idare eden Hz. Şurahbil zaferin kazanılmasında büyük gayretler göstermiştir. (13/ 634) Bilâhare Bizans'a karşı Fihl Savaşı'ndan da başarıyla çıkmıştır. Dimaşk kuşatmasına birlikleriyle katılmış ve şehre Feradis kapısından girmiştir. Böylece Hz. Ebubekir döneminin en büyük seferlerinden biri olan ve dört büyük komutanın birleştiği ve başlarına başkomutan olarak Halid bin Velid (r.a)'ın atandığı Yermük Savaşı'nda da yine Hz. Şurahbil'in kahramanlıklarına ve cihat ordusunu motive eden, cesaret veren konuşmasına şahit oluyoruz. (M. 636) İslâm ordusunu karşısına almış ve yüksekçe bir yere çıkarak:

"Ey İslâm'ın askerleri! Siz Allah'ın Kur'an'da bize vaat ettiği müjdeyi unuttunuz mu? O, tüm müminlerden cennet karşılığında canlarını ve mallarını satın almayı vaat ediyordu. İşte bugün cennet karşılığında canlarınızı feda edeceğimiz ve cennete kavuşacağımız bir gündür" diyerek onları yüreklendirmiştir.

Kudüs Fetih Ordusu Komutanlarından

Peygamber Efendimiz (sav), gerek konumu gerek imanî ehemmiyeti nedeniyle, Beytül Makdis topraklarının İslam'a kazandırılması gerektiğine inanıyordu. Bu sebeple, fetihlerin gerçekleşmesi için ilmi ve siyasi hazırlıklar yapmış ve Kudüs'ü elinde bulunduran Rum kralı Herakliyus'un yanı sıra Fas İmparatoru Kısra Perviz, Mısır hükümdarı Mukavkıs gibi devlet büyüklerine İslâm'a davet mektupları göndermiş ve bu toprakların İslam hâkimiyeti altına gireceğini bildirmişti. Ancak, Beytül Makdis topraklarının fethini göremeden Rab'bine kavuşmuştu. Halife seçilen Hz. Ebubekir (ra) fetih hareketini devam ettirmişti. Hz. Ebubekir (ra) vefat edince yerine geçen Hz. Ömer (ra) fetih hareketini hızlandırmış ve nihayet Kudüs'ün fethi nasip olmuştur. Hz. Şurahbil, Kudüs'ün fethine katılarak mukaddes beldeye halife ile girmiş; ardından da Akka, Taberiye gibi şehirleri fethederek Bizans'ın bu coğrafyadan temizlenmesinde büyük rol oynamıştır.

Küçüklükten itibaren Cumhoğulları'nın himayesinde her türlü savaş aletini

kullanma ve ata binme eğitimleri almış ve bunları da başarıyla uygulamış olan Hz. Şurahbil, tereddütsüz iman eden ilk Müslümanlardan olmuş, Allah Rasulü (sav)'in terbiyesinden ve tedrisatından geçme şerefine ermişti. Mekke'nin içinde bulunduğu karanlık dönemde cahiliye müşriklerine karşı Rasulullah (s.a.v)'in yanında yer almış; batılın karşısında hakkın, zulmün karşısında adaletin safını tutmuştur. Habeşistan dönüşünde Medine döneminde Allah Rasulü (s.a.v)'in emrinde birçok seriye ve gazveye katılmış, yedi yıl boyunca at sırtında Ürdün, Şam ve Anadolu

Efendimiz (s.a.v)'in rivayet ettiği hadis-i şerife göre, "Kim Müslüman olduğunda iyilikte bulunursa, cahiliye döneminde yaptığı kötülükler bağışlanır. Kim de Müslüman iken kötülük işlerse hem öncesi hem sonrası ile sorumlu tutulur."

topraklarında cihattan cihada koşmuş ve bir daha Medine'ye dönememiştir. Bir yolcu edasıyla dünya hayatına yabancı olmuş ve ömür sermayesini sırf Allah rızası için harcamıştır. Otuz yıllık İslâm mücadelesinin ilk altı yılını Mekke'de, on dört yılını hicret ettiği Habeşistan'da, ardından da Efendimiz (s.a.v)'in vefatına kadarki dört yılını Medine'de ve son yedi yılını da Ürdün, Şam ve Anadolu topraklarında geçiren Hz. Şurahbil (r.a), on binlerce sahabenin hayatını kaybettiği Amvas taunu olarak bilinen salgında şehitlik makamına erişerek iman yolculuğunu tamamlamıştır. (18/639)

Ne yazık ki bizler kendi tarihimizin kahramanlarını yeteri kadar Müslüman gençlere anlatıp tanıtamadık ve gençlerimizi sanal ortamın sözde kahramanlarına teslim ettik. Yeryüzünde iyilik güzelliği yayılsın, Allah'ın dini yaşansın ve zulümler, kötülükler son bulsun diye evlerini vatanlarını terk edenlerin fedakârlıklarını ve teslimiyetlerini öğrenmeyen biz Müslümanlar, ne yazık ki evlerimizden iki adım ötelede bulunan mahalle camisine dahi gitmeye aciz kalıyoruz. Efendimiz (s.a.v)'in rivayet ettiği hadis-i şerife göre, **"Kim Müslüman olduğunda iyilikte bulunursa, cahiliye döneminde yaptığı kötülükler bağışlanır. Kim de Müslüman iken kötülük işlerse hem öncesi hem sonrası ile sorumlu tutulur."**

Rabbimiz bizlere Ashab-ı Kiram 'ın aydınlattığı yoldan yürümeyi nasip etsin. Onların imanını, sevdasını ve mücadele ruhunu her daim baş tacı yapabilmemizi ikram etsin...

Not: Kilis'te bulunan Cüneyne Cami'nin hemen yanında Meşhetlik denilen yerde üç bin sahabe efendimizin kabrinin bulunduğu şehitlikte rivayetlere göre Şurahbil b. Hasene (r.a)'ın da kabrinin bulunduğu söylene de asıl kabri Ürdün topraklarında Vadilyabis köyünde bir caminin bölmesinde bulunmaktadır.

Kaynakça

(1) Muhammed Emin Yıldırım, *Sahabe İklimi* 3. Cilt / Siyer yayınları

(2) TDV İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/surahbil-b-hasene>

TWİT KÜRSÜSÜ

SOSYAL MEDYA'DA KUDÜS

Hüseyin ÖZTÜRK @huseyinozturk_1

Özgür Kudüs için canlarını feda eden Mavi Marmara şehitlerini unutmayacağız.

@yagmurhancii

Kudüs eli kanlı haydutların değil, alnı secdeli yiğitlerindir.

Halil Deştiler @Hdestilerr

Bekle beni Kudüs bir sabah erken sana gelirim gece yanarken.

Elif Epli @elifeplii

Bizim verdiğimiz mücadele sadece Kudüs mücadelesi değil. İslam coğrafyası mücadelesi, İslam'ın sancağı mücadelesi...

Dr. Naim Babüroğlu @NaimBaburoglu

"İstasyonda bir kadın durmuş, gelene geçene: 'Benim Ahmed'i gördünüz mü? Bu tarafa gitmişti' diyor. Anadolu Ahmed'ini soruyor. Ahmed'i ne için harcadığımızı bir söyleyebilirsek, onu övündürecek bir haber verebilirsek..."
"Biz Kudüs'te kirada oturuyoruz."
Falih Rıfki Atay, Zeytindağı.

Yüss @yusrayyz

Ah Kudüs, bilmem affedebilecek misin bizi.

@semanur

Kudüs İslamındır. Aksi iddia bile edilemez!

Özgecan Mutlu @mehlikaderuni

Bismillah
Niyet ettim Kudüs'e varmaya...

iskilipli_ahmed @iskilipli_ahmed

Bir gün Kudüs'e geldiğiniz de ilk aklınızdan geçecek cümleyi söylüyorum; "Keşke daha önce gelebilseydim."

BÜLENT @BLNTKNN

Kudüs'lü olmak için orada doğmak gerekmiyor, kalbinde Kudüs olan herkes Kudüs'lüdür.
KUDÜS YALNIZ DEĞİL..

@caneleyli

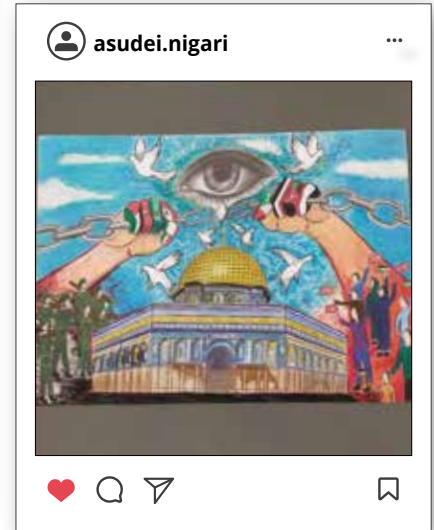
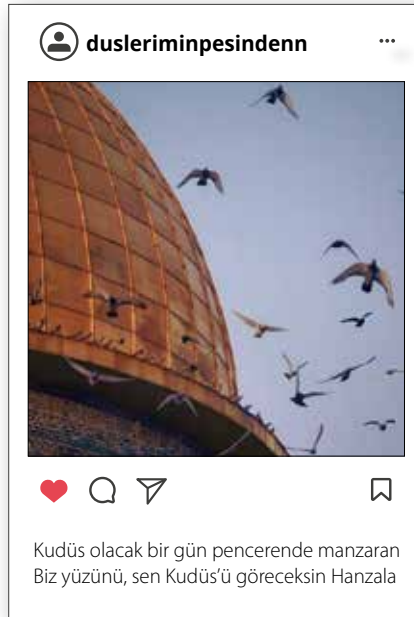
Bugün çok gururlandığım bir şey yaşadım sizlerle de paylaşmak istiyorum. 9. sınıf girdiğim bir sınıfta Kudüs ve Mescid-i Aksâ'yı geniş kapsamlı anlattım. Videolar izlettim. Haritalar üzerinden gösterdim her şeyi.
Sınavda da Kudüs ve Mescid-i Aksâ ile alakalı beş tane bilgi yazmalarını istedim. Kağıtlar elime ulaşır ulaşmaz hemen o soruya baktım koskoca sınıfta iki kişi hariç herkes döktürmüş. Kudüs'ün Fatih'i Selahaddin'den tutunda, Mescid-i Aksâ'yı kimlerin yenilediğini, hangi yıllarda işgal edildiğini, Yahudilerin buradaki emellerini, bizim neler yapmamız gerektiğini kısacası derste ne dediysem çocuklar her şeyi akıllarına kazımışlar. Senenin başında Kudüs'ü işgal devletinin başkenti sanan öğrencilerim bugün kendi çevrelerine Mescid-i Aksâ ve Kudüs'ü anlatacak seviyeye gelmişler. Hepsiyle gurur duyuyorum... Ara ara umudumu kaybettiğimde bu olayı hatırlayıp tekrar dirilteceğim içimdekileri...

#KUDÜS

/mirasimiz

Siz de sosyal medyada yaptığınız
Kudüs ve Mescid-i Aksa konulu
paylaşımlarınızda bizi etiketleyebilir
veya paylaşımlarınızı mail
yoluyla bize gönderebilirsiniz.
sosyalmedya@mirasimiz.org.tr

Mescid-i Aksa bulunan cami/ Mescid-i Aksa'da bulunan cami		Sertçe çevirmek/ Yaramaz Çocuklar (halk ağzı)		Yukarı/ Ukrayna başkenti		Edirne Havsa ilçesine bağlı belde/ Lahza		Erkek adı		(Resim) Batıda Golden Gate olarak bilinen Aksa kapılarından biri				
										Yemek yemek (İngilizce)				
İkiyüzelli kiloluk bir ağırlık birimi/ Önüne katıp götürmek					Olumsuz ek/ Calculator Kilovolt Amps (Kısaca)			Eski Türk evlerinde erkek misafirleri karşılama yeri						
						(..)Terene Tıpta kalp yetmezliği için kullanılan ilaç/ Bir hitap								
Malezya'da Büyük yelkenli gemi		Önce/ Nazlı						Nadir Toprak Elementi (kısaca)						
				Baygınlığı Geçmiş Olan					Bir besin					
Birlikte/ Pamuktan, düz dokuma									Normal Koşullar kısaca/ Tayland'ın Plakası					
													İlinek	
Bir nota/ Emniyet													Bir Basın Ajansı/ Bal yapan böcek	
(Fince) değil/ Advance Ship Notice (kısaca)			Tatlı olmayan		Kargaşa/ Muharrem ayında pişirilen aşure		Bir Cins Devekuşu		Favori/ Erkek tilki yavrusu					
			Soy/ Büyük kutu				Süs bitkisi/ Hükümdar							
Kin besleyen		Mescid-i Aksa bulunan bir kubbe/ Şan								Kırmızı	Çok bulunan			
					Arjantin Plakası/ Yemek			Adale/ En Eski Ana Tanrıça						
Şan ve şeref, haysiyet/ İyilikbilir kişi				Kademeli anlamında										
										Potasyum simgesi				

Bir Ayet

Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla; mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle sinayacağız. Sabredenleri müjdele!

(Bakara Sûresi, 55)

Bir Hadis

Ebû Zer (Radıyallahu Anh)'den; Resûlullah (Sallahu Aleyhi ve Sellem) bana şöyle buyurdu:

“Nerede olursanız olun, Allah’a karşı gelmekten sakının ve kötülüğün peşinden hemen iyiliği yetiştirin ki, onu silip yok etsin. Ayrıca insanlarla güzelce geçinin.”

(Tirmizî, Birr, 55, IV, 355; Darimî, Rikak, 74, I, 719)

MİRASIMIZ KUDÜS

5. Uluslararası Karikatür Yarışması

OUR HERITAGE JERUSALEM

5th International Cartoon Contest

القدس ميراثنا

مسابقة الرسوم المتحركة الدولية الخامسة

Özgür Kudüs'ü Çiziyoruz!

Birincilik Ödülü

30.000 TL

İkincilik Ödülü

25.000 TL

Üçüncülük Ödülü

15.000 TL

Başarı Ödülleri (5 adet)

7.500 TL

İletişim: kuduscartoon@gmail.com

SON KATILIM

28
EKİM
2022

KudusCartoon
JerusalemCartoon

KudusCartoon
JSalemCartoon

KudusCartoon
JerusalemCartoon

kuduscartoon.com | jerusalemcartoon.com

